THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VIŅĶELS
Telephones: 921—7121; 465—7902
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — I. ŠIMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

NATIONAL LIBRARY
OCT 9 1969
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

LATVIJA AMERIKĀ

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās.
Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi"
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VIŅĶELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121
Nujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466. U.S.A.
Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

SATURDAY, OCTOBER 4, 1969 — SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 — Cena 25 centi — SESTDIENA, 1969. GADA 4. OKTOBRIS — 19. GADS

Jau 2500 sarikojumu

LATVIEŠU NAMA TORONTO 5. GADASVĒTKU SARIKOJUMS

„Pieci gadi aizgājuši, īstenībā — aizskrējuši," sacīja māc. R. Ekšteins ap 300 apmeklētājiem Latviešu nama Toronto 5 gadu darbības atceres akta ievadījumā 28. septembrī. Nma svinīgi sapostajā zālē dega sveces, nekustīgi liecās palmas zaļais vēdeklis, mirdzēja Latvijas valsts lielais ģerbonis ar sarkanbaltsarkanā karoga krāsas. Latvijas krāsas bija arī pie apmeklētāju svārku atlokiem un dāmu tērpiem, kopā ar dzintara silto mirdzumu un sudraba atturīgo spožumu. Lielais Latvijas karogs liecās pāri galvenajai ieejai, it kā mādams un aicinādams. Lēni vērās smagās nama priekšdurvis, un ļaudis nāca un nāca.

Pie ieeas zālē viesus sagaidīja nama saimniecības daļas pr-ka A. Kristapsona vietnieks sekretārs P. Rudzītis, apmainoties ar daudziem apmeklētājiem valodām un laipnībām. Spēcīgā un dziļi pārdomātā runā māc. R. Ekšteins citēja no bībeles Zālamana gudrības vārdus, paužot ticību latviešu tautas nemirstībai un Latvijas brīvībai, jo tā ir Dieva griba. „Kamēr Dievs savu lēmumu nebūs grozījis, Latvija un latviešu tauta dzīvos un pastāvēs. Mums nav atombumbas, bet mums ir ticība Dievam, jo Viņa mūžīgās rokas valda virs zemes," uzsvēra māc. R. Ekšteins.

Pēc māc. A. Brieža lūgšanas un kopīgi nodziedātās dziesmas „Tu vīna koks, mēs Tavi zari" sarīkojuma laicīgo daļu ievadīja Latviešu nama valdes pr-dis M. Toža, pakavējoties pie saimnieciskajiem panākumiem īsajā nama apsaimniekošanas laikā un novērtējot tā lielo idejisko nozīmi latviešu pulcināšanā, latviskās dzīves kopšanā un uzturēšanā, it sevišķi jaunatnē. Piecos gados, lēšot apaļos skaitļos, Latviešu namā notikuši 2500 sarīkojumi ar 220.000 kopīgo apmeklētāju skaitu. M. Toža pateicās visiem, kuŗi pielikuši roku nama izdaiļošanai un veidošanai.

Latvijas himnai izskanot, nama valdes priekšsēža vērtējumam pievienojās Latvijas konsuls Montrealā V. Tomsons, kas bija ieradies Toronto, lai dalītos šejienes latviešu kopīgajā svētku priekā, uzrunas nobeigumā izteicot atziņību nama pārvaldei un dāmu komitejai par veikto darbu.

LNAK valdes priekšsēža vietas izpildītājs T. Kronbergs savā apsveikumā jautāja, kas būtu tagad, ja šo 5 nama gadu nebūtu bijis? „Liekas, ka Dievs novēlējis, lai mūsu trimdas dzīve būtu nemitīga kalnā kāpšana," viņš teica. Runātājs dziļi nožēloja, ka šī vakara dalībnieku vidū vairs nav LNAK valdes priekšsēža Jāņa Niedras, kuŗa nāve tik ātri un pēkšņi izrāva no nenogurdināmo latviešu sabiedrisko darbinieku vidus un kuŗa iztrūkumu tagad tik smagi izjūt visi Kanadas latvieši. J. Niedra bija iecerējis Latviešu namam 5. gadadienā pasniegt dāvanai gleznu. Šo veltī, Kanadas veclatvieša Andreja Lapiņa (Andrē Lapinē) gleznu „Trīs zirgi" ar lauku mājas sētu aizmugurē, nama valdes pr-dim M. Tožam nodevā J. Niedras aizstājējs amatā T. Kronbergs, lai šis viens no mirušā veclatviešu gleznotāja atstātajiem darbiem turpmāk daiļotu Latviešu namu un tajā uzglabātos, kamēr vien tas kalpos latviešiem. Daži gleznas aplūkotāji bija nesaprašanā par gleznotāja nelatvisko vārdu, kuŗu viņš „franciskojis", uzturēdamies Francijā.

Nama dāmu komitejas pr-ce E. Galdiņa savukārt pasniedza valdes priekšsēdim dzimšanas dienas klinģeri. Viesu vidū bija arī retsun tāls ciemiņš — prof. Leonīds Slaucitājs no Austrālijas. Pēc koncerta noklausīšanās viņš dziedonei Apolonijai Sapalei —Raikovskai, kuŗa pirms apmēram trīs gadiem iecelojа Kanadā no Austrālijas, uzdāvināja savu dziesmu krājumu solobalsij.

Spontāni aplausi pārsalca zāli, kad iesoļoja J. Dzeguzes vadītais vīru ansamblis Kalvis savos koncerttērpos. Par ansambļa mākslinieciskosniegumu nav lieki vārdi tērējami — tas zināms visiem, kas to dzirdējuši daudzajos latviešu sarīkojumos un patstāvīgajos koncertos. Bajāriski iznesīgi dziedātāji, brašs atskaņojums, un visur, kur vien viņi parādās, skan aplausi un sumināju mi! Kalvis pasniedza Latviešu namam skaistu „dzimšanas dienas klinģeri" latviešu komponistu sabalsojumā, ar latviešu dzejnieku dziesmu tekstiem.

Apolonija Sapale—Raikovska savā dzidrajā soprānā, Vijas Grigales—Kluchertas klavieŗu pavadījumā, skandināja tautas dziesmas J. Kalniņa, J. Mediņa un O. Grāvīša apdarē. Jaunais vijolnieks Artūrs Jansons, kas jau vairākkārt valdzinājis latviešu publiku ar veiklo spēli, šoreiz Ineses Černavskas klavierpavadījumā iejūtīgi atskaņoja Hendeļa sonātu un J. Mediņa „Āriju". Pēc abiem solistiem koncertu pabeidza Kalvis ar H. Pavasara darbu „Jāņu laiva" (K. Skalbe), J. Norviļa „Jāņu laiks" (I. Kalnāre) un P. Barisona „Sniga sniegi, putināja". Atkal aplausi, sumināj umi, piedevas.

Vakara saviesīgajā daļā, kuŗā daļa daudzo apemeklētāju aizņēma arī pagraba zāli, nama dāmu komitejas darbinieces apliecināja savu pavārmāku ar speķa pīrāgiem, skābiem kāpostiem ar desiņām un citām latviešu iemīļotajām uzkodām, abu stāvu bufetes rūpējās par „īsajiem" un „gaŗajiem" dzērieniem, bet Eddy Bohn kapellā par deju mūziku.

Sarīkojuma laikā „izvilka" laimestus nama dāmu komitejas rīkotajā ceļojumu izlozē, kuŗā bija paredzēts viens brauciens uz Vankuveru (100,25 dol), divi uz Vinipegu (53,40 dol), trīs uz Montrealu (39 dol.), trīs uz Otavu (31,90 dol.) un 5 braucieni uz Londonu (15,10 dol.). Loterijas atlikums paredzēts nama izdaiļošanai. Laimējošo ložu numuri publicēti šī laikraksta Toronto ziņās. Galveno laimestu — braucienu uz Vankuveru — ieguva Austra Vucina, kuŗai pret laimīgo lozi ar numuru 1408 E. Galdiņa turpat sarīkojuma zālē pasniedza Torontо latviešu kreditsabiedrības čeku par 100,25 dol. Pārējie sagatavotie čeki laimīgajiem braucējiem palika dāmu komitejas prces E. Galdiņas rokās, jo laimētāji nepieteicās.

K. S.

LATVIEŠU NAMA TORONTO 5. GADASVĒTKOS

Augšā pa kreisi: Jau rīta stundā virs ieejas Latviešu namā plīvoja Latvijas un Kanadas karogi. — — Augšā pa labi: „Jubilejas dienā visam jāmirdz un jālaistās!" paskaidroja nema valdes sarīkojumu daļas vadītājs Edgars Koks (pa kreisi), kopīgi ar valdes kaseri Aini Freimani izmainot visas izdegušās spuldzes zāles griestu gaismekļos. — Apakšā: Svinīgajā aktā LNAK valdes priekšsēža vietas izpildītājs T. Kronbergs (vidū) nodeva LNAK velti — Andreja Lapiņa gleznu nama valdes priekšsēdim M. Tožam; pa kreisi nama dāmu komitejas priekšniece E. Galdiņa un dāmu komitejas pārstāve nama valdē Z. Grekere ar jubilejas klinģeri. Foto: V. Cinis

Liela diena Londonas latviešiem

LONDONAS LATVIEŠU KOPAS 21 GADA UN LATVIEŠU SKOLAS 20 GADU DARBĪBAS ATCERE

Londonas latviešu kopa abas jubilejas atzīmēja 20. septembrī Kiwanis Senior Citizen's kluba mājīgajā zālē. Sarīkojums sākās ar dāmu komitejas izkārtoto bazāru, kuŗu vietējās latviešu organizācijas rīko rotācijas kārtībā. Bazāra ienākumi galvenokārt domāti skolas un jaunatnes atbalstam.

Aktu atklāja LLK valdes priekšsēdis prof. A. Dreimanis, norādīdams, ka šis vakars īpaši veltīts latviešu skolai. Tās pārzine L. Liepa savā uzrunā nolasīja arī skolas dibinātāja un pirmā pārziņa vēsturnieka P. Dreimaņa pārskatu par skolas darbības 20 gadiem. LNAK vārdā sveica izglītības nozares vadītājs J. Mežaks, uzsvērdams, ka latviešu skola id latviešu sabiedriskās dzīves barometrs: kur darbojas latviešu skola, tur ir arī sabiedriskā rosība. Tādēļ kā organizācijām, tā vecākiem, arī jaukto laulību partneriem, nopietni jāpievēršas latviešu skolu nākotnei. Kā LNAK valdes velti J. Mežaks pasniedza L. Liepai Latvijas skatu diapozitīvus.

Skolu beigušo vārdā runāja vietējā jaunatnes pulciņa „Sakta" prks Andris Aukmanis, bet skautu un gaidu vārdā K. Senkēvičs. L. Liepa vēl nolasīja ilggadējās skolotājas L. Caukas veltījumu skolai. Nobeigumā prof. A. Dreimanis pateicās visiem skolas atbalstītājiem, īpaši pieminot pārējās Londonas latviešu organizācijas, kuŗas palīdz uzturēt skolu, un jaunatnes pulciņu, kas šogad nāk talkā ar skolotāju darbu, tāpat vecākiem, viņu padomei un tiem, kas devuši skolai telpas. Kā simbolisku atzinību visiem līdzsinējiem skolotājiem un skolotājām (no 29 vairums bija ieradušies sarīkojumā), dāmu komitejas pr-ce A. Arnda pasniedza pa rozes ziedam.

Sarīkojuma nobeigumā dziedāja Toronto mūzikāli-vokālais trio Celinieki, bet atlikušais laiks bija paredzēts saviesīgai dzīvei. Par cienastu bija rūpējusies dāmu komiteja. F. Arnda sakārtotās skaņu lenšu mūzikas starpbrīdī vecais strēlnieks A. Stūpnieks atskaņoja melodiju virkni uz paša pagatavotās kokles.

☆

Londonas latviešu skola, kas sāka darboties 1949. gadā, šogad ar lepnumu varēja atskatīties uz 20 darbības gadiem, kas aizvadīti visdažādākajos apstākļos. Skolai nebija savu telpu. Sākumā tā ilgāku laiku darbojās vairāku tautiešu dzīvokļos, tādēļ mācību vieta diezgan bieži bija jāmaina. Kad jau bija vairākas grupas, tās nemācījās vienā mājā, bet gandrīz katra citā tautieša dzīvoklī, kas skolotājiem reizēm radīja grūtības laikā pāriet no vienas grupas pie otras. Īsu laiku visas grupas mācījās Sv. Pētera draudzes skolā, pēc tam publiskajā bibliotēkā. Pēdējā posmā visas grupas mācījās YMCAs telpās, pēc tam Simko pamatskolā, bet pēdējos divus gadus atkal kādā latviešu ģimenes mājā. Kad visas grupas mācījās vienā vietā skolēni labāk sapzianās savā starpā.

Sākumā skolai nebija nekādu mācības līdzekļu, vienīgi tāpeles, taču pamazām tautieši sāka paši vajadzīgo sagādāt: izgatavoja to priekšmetu attēlus tabulās, kas minēti lasāmvielā, akadēmiskā vienība Līdums uzdāvināja divas sienas karte, iznāca mācību grāmatas latviešu valodai, Latvijas ģeografijai un vēsturei, Londonas latviešu kopa sagādāja 60 Latvijas dabas ainavu krāsainos diapozitīvus.

Visai bieži mainījās arī skolotāji. Aizvadītajos gados skolā pavisam darbojušies 29 skolotāji, no kuŗiem daļa strādāja ilgāku laiku, bet citi mainījās bieži. Reizē ar to mainījās arī mācīšanas metodes, disciplīnas noteikumi un pat mācāmviela, jo ne visi skolotāji bija profesionāli savā amatā. Pēdējā laikā skolā strādā arī jaunākās paaudzes skolotāji, kuŗu vidū ir arī šīs latviešu skolas kādreizējie beidzēji.

Skolā māca ticības mācību, latviešu valodu, Latvijas ģeografiju un latviešu tautas vēsturi; īsu laiku mācīja arī dziedāšanu. Kanadas latviešu skolu vadība vēlas, lai skolotāji pieturas pie Latvijas neatkarības laika saīsinātas pamatskolas programmas. Tas Londonā nebija

(Nobeigums 4. lpp.)

PĻAUJAS SVĒTKOS

Ko cilvēks sēj, to tas arī pļaus. (Galat. 6, 7)

Vai nu Pļaujas svētkus, saskaņā ar Latvijas baznīcas tradiciju svinam oktobŗa pirmajā, vai — saskaņā ar vietējo ierādumu — oktobŗa otrā svētdienā, iemesls tiem ir viens un tas pats: šai dienā mēs Dievam sakām paldies par Viņa svētību mūsu ikdienas materiālo vērtību sagādē. Šai dienā Dievam sakām paldies par to, ka mums pagājušajā gadā nav pietrūcis dienišķās maizes, ka mums bijis jumts virs galvas un ka pārbaudījumos un grūtībās vienmēr pie Viņa esam varējuši atrast patvērumu.

Bet Pļaujas svētkos reizē ar pateicību par sasniegto mēs nereti Dievam izsakām arī apslēptu pārmetumu, ja viss nav veicies saskaņā ar mūsu vēlēšanos. Tas, varbūt, notiek neapzināti un vārdos to neietērpjam, bet — kuŗš no mums vismaz klusībā savās neveiksmēs nav vainojis likteņu Lēmēju?

Lai Pļaujas svētki atgādina seno patiesību, kuŗu latviešu tauta izteica skaistajā dziesmā:

Dievs man deva, Dievs man deva,
Dievs rokā neiedeva;
Dievs rokā neiedeva,
Ja es pati nepelnīju.

To pašu — kaut citā sakarā — sacījis arī apustulis: Cilvēks pļauj to, ko viņš sējis. Cilvēks nevar gribēt, lai Dievs tam visu gatavu iedod rokā. Dievs ir radījis apstākļus, lai cilvēks ar tam uzticētajiem garīgajiem un fiziskajiem dotumiem spētu sev sagādāt drošu, labu dzīvi, un no cilvēka paša atkarīgs, vai un kā tas uzticētos talantus izmanto.

Tikai tas, kas sēj, arī pļaus; un pļaus tikai to, ko sējis.

Māc. Arturs Voitkus

Austra Martinsone,
Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas pārzine

Nekavēsimies darīt, kas ir mūsu pienākums!

Nākošā gada vasarā notiks vieni no mūsu lielākajiem svētkiem ārpus Latvijas — dziesmu svētki Kanadā, kuŗos sabrauks un satiksies radi, draugi un paziņas no dažādām zemēm un kontinentiem.

Jau vairākus gadus mēs šos svētkus plānojam un tiem gatavojamies, domājot par visu: par dziesmām, dziedātājiem, tautas deju lieluzvedumu, koncertiem, rakstnieku cēlienu, teātri un dažādām konferencēm. Šoreiz pirmsvētku nedēļā plānota arī jaunatnes nedēļa, kuŗā domāts pulcināt jauno un jaunāko audzi. Mēs visi priecājamies un ar nepacietību gaidām šos svētkus — kā darba darītāji, tā klausītāji un skatītāji.

Dziesmu svētkos ierodas arī sveštautieši, bet arī latvieši, kuŗu bērni vairs latviski nerunā un pat nesaprot. Viņi klausās, skatās un priecājas par mūsu panākumiem — par skaistajiem un vērtīgajiem uzvedumiem, dziesmām un dejām, arī par mūsu skaistajiem tautas tērpiem un rotām.

Ir tomēr viens „bet": vai ilgi vairs spēsim tā pulcēties un pulcināt citus? Vai mums būs vēl dziedātāji, vai būs vēl dejotāji un citas latviskās programmas sniedzēji?

Daudzi no mūsu bērniem jau tagad vairs latviski nerunā, latviešu valodu nesaprot. Tie nevarēs ne dziedāt, ne teātri spēlēt. Tiem nebūs arī vairs vēlēšanās nākt uz latviešu sarīkojumiem. Arī savus draugus — nelatviešus uz mūsu sarīkojumiem atved tikai tie latvieši, kuŗi mīl latviešu kultūru, ir lepni uz mūsu sasniegumiem, uz mūsu valodu. Šo lepnumu vairs neizjutīs un nesapratīs tie, kuŗiem viss latviskais būs kļuvis svešs un lieks, nepazīstams.

Mūsu lielie svētki var pamazām sākt sārukt savā apjomā un vērtībā. Bērni arvien vairāk atsvešinās no mūsu tautas un arī saviem vecākiem. Tādēļ mums vajadzētu visiem bez izņēmuma par to padomāt un savas gaitas pārvērtēt.

Vai arī nākotnē, vēl daudzus gadus, būs latvieši, kas grib un spēj tādi būt, tas atkarīgs vienīgi no mums pašiem, no mūsu gribas un mīlestības uz mūsu tautu — latviešu tautu, kuŗas saknes iegaužas sirmajā senatnē. Mēs nedrīkstētu ne brīdi aizmirst, ka mūsu mums tik mīļās un dārgās tautas nākotne ir mūsu bērni, — bērni, kuŗi prot un runā latviešu valodu, kuŗi kaut drusku apguvuši latviskās zināšanas. Tās galvenokārt dod vecāki, māte un tēvs, bet palīdzīgu roku arvien sniegušas arī latviešu papildskolas. Ir jau grūti sestdienās agrāk celties un dienu veltīt skolas darbam, bet apzinoties to, ko mēs dodam šai skolas dienā saviem bērniem, mums šo lieko skolas dienu vajadzēs pieņemt kā dzīves nepieciešamību.

Mēs zinām, ka dzīve nav svētdiena. Kādēļ tad mēs gribam bērniem dot nepareizu priekšstatu par to? Nedomāju, ka tieši latviešu skola un latviešu skolas darbs ir un drīkstētu būt tas, kas bērniem nodara pārestību. Ja vecāki iedalīs bērna darba dienu pareizos atpūtas un darba sprīžos, brīvā laika noteikti atliks arī latviešu skolai un latviešu skolas mācībām.

Neteiksim arī, ka, pārnākot no darba, esam tik ļoti noguruši, ka nespējam ar saviem bērniem sarunāties latviešu valodā... Mēģināsim atlicināt drusku laika saviem bērniem un viņu latviskajai izglītībai, latviešu skolai. Darīsim to, kamēr vēl nav par vēlu! Var pienākt laiks, kā tas jau dažkārt noticis, ka paaugušies bērni pārmet vecākiem, ka nav laikus mācīti latviskās dzīves ziņā, nav vesti latviešu sabiedrībā, latviešu bērnu pulkā — skolā.

Šogad ir skolas, kuŗas iekārtojušas klases arī bērniem, kas neprot un nesaprot latviešu valodu, lai palīdzētu viņiem to iemācīties. Kad tas būs panākts, tie varēs iet citu pulkā un mācīties pārējo.

Nekavēsimies, darīsim to, kas ir mūsu pienākums! Par mūsu bērniem ir atbildīgi ne tikai vecāki, bet visa latviešu sabiedrība.

„MĒS GRIEŽAMIES PIE BRĪVAS PASAULES SIRDSAPZIŅAS!"

ALFREDA BĒRZIŅA RUNA UBA-BATUN SASAUKTAJĀ BALTIEŠU SAPULCĒ ŅUJORKĀ

„Draugi, draugi šai sanāksmē, draugi tuvu un tālumā, kam brīvība un taisnība nav tikai vienkārši vārdi, kuŗus lieto runu izskaistināšanai, bet koncepti, kas ietver sevī pašus pamatus mieram tautu starpā.

1. septembrī pirms 30 gadiem Hitlers pavēlēja savām divīzijām iebrukt Polijā. Tikai 17 dienu vēlāk, kad Polija izmisīgi aizstāvējās pret šo iebrukumu, otrs diktātors Staļins sūtīja savas divīzijas, lai tās iebruktu Polijas austrumu daļā. Ar šiem iebrukumiem sākās otrs pasaules karš, kas maksāja miljoniem cilvēku dzīvību un biljoniem materiālo vērtību zaudējumus.

Šo nesaudzīgo kaŗa prelūdi nospēlēja Maskavā, kad Hitlera un Staļina emisāri Ribentrops un Molotovs 1939. g. 23. augustā parakstīja neuzbrukšanas līgumu. Katru reizi, kad divi šāda veida sacensībā iesaistīti parti salīgst, tas parasti notiek uz citu rēķina. Šai gadījumā šī līguma slepenā protokola rezultātā cirvis krita uz valstīm pie Baltijas jūras — Somiju, Igauniju, Latviju un Lietuvu; arī uz Poliju. Staļins bija metis acis arī uz dažiem Rumānijas apgabaliem, pret ko Hitleram nebija nekādu iebildumu.

Skatoties atpakaļ uz šiem notikumiem tagad, Hitlera diktatūra ir iznīcināta, kamēr sarkanā impērija izpletusi savas robežas līdz pat Eiropas sirdij — Elbas upei. Šie iepriekš aprēķinātās varas spēles fakti jau ir labi zināmi. Prelūdi nospēlēja jau pirms 30 gadiem Maskavā, bet pēdējais cēliens vēl nav redzēts.

Šodien esam sapulcējušies pieprasīt, lai taisnība un brīvība, kuŗu Pad. savienība atņēma mūsu tautām pirms 30 gadiem, tiktu atjaunota. Mēs apsolāmies celt savu prasību pēc mums pienācīgās tiesas pie brīvajām pasaules valstīm, atgādināt Apvienotajām nācijām pienākumu nodrošināt tās chartā izteikto pamatprincipu ievērošanu, kuŗi garantē visām tautām — lielām un mazām — tiesības būt brīvām un izvēlēties pašām savu dzīves veidu. Mēs griežamies pie brīvās pasaules sirdsapziņas, mēs atgādinām brīvajai pasaulei netaisnību un brutālo terroru, kuŗu sarkanie imperiālisti īsteno zemēs, kuŗas tie okupē. Un mēs turpināsim runāt par šo lielo netaisnību, lai brīvās tautas visā pasaulē būtu brīdinātas un spētu pārvarēt arvien vēl pastāvošo komūnisma draudu.

Vabūt šodien negūsim nekādu atbildi no tiem, kuŗiem ir spēks un vara mūsu labā iestāties, bet lai tas nekavē mūs prasīt mums Dieva un cilvēka sirdsapziņas piešķirto likumīgo tiesu!"

Sekmiga skolotāju konference Ņujorkā

Austrumu apgabals ir viens no rosīgākajiem latviskās izglītības laukā visās ASV, kurā latviešu pamatskolās 1968./69. mācību gadā mācījās 666 bērni (visvairāk bērnu dārzā un pirmskolā — 91, vismazāk 7. klasē — 57). Šī apgabala skolu referente Elza Zante 21. septembrī uz kārtējo skolotāju konferenci Ņujorkā bija aicinājusi visus skolotājus. 8 stundas 29 skolotāji un skolas darbinieki noklausījās ne tikai ziņojumos, bet arī daudzās paidagoģiskās atziņās, kā arī noskatījās jaunu mācības metožu demonstrējumos un paraugstundā.

Pakavējoties pie austrumu apgabala skolu stāvokļa ALAs izglītības biroja vadītājs J. Blumbergs bez patikamiem datiem nevairījās arī aizrādīt, ka lielās izkliedes un nedaudzo latviešu ģimeņu dēļ Mēnā, Ņuhempširā, Vermontā, Rodailendā un dievidos aiz Vašingtonas nav latviešu skolu. Arī Masačuetas pavalstī ir tikai viena skola — tās austrumdaļā Bostonā (110 skolēnu), bet rietumdaļā, kur dzīvo vairāki tūkstoši latviešu, nedarbojas neviena skola. Līdzīgs stāvoklis arī Ņujorkas pavalstī. Ja tās dienvidos — Ņujorkas pilsētā 75% bērnu apmeklē latviešu skolu, tad ziemeļos, kur arī daudzi tūkstoši izkliedētu latviešu, skola ir tikai Ročestrā.

Vēl bēdīgāks stāvoklis ar vidusskolām. Bostonā darbojas tikai viena klase ar 6 skolēniem, Bronksā — 4 klasēs ir 31 skolēns, Bruklinā — 8, Longailendā — darbojas tikai 3. klase ar 10 audzēkņiem. Citur vidusskolu nav. Tādēļ liela nozīme piekrīt Gaŗezera vasaras skolai Mičigenā, kurp dodas jaunieši no apgabaliem, kuŗos latviešu vidusskolas nav. Vai 6 nedēļās iespējams paveikt programmu, kuŗu rēgulārā vidusskola veic gada laikā, uz to referents nezināja atbildi.

Daudz darba un pūļu ieguldīts skolas grāmatu un palīglīdzekļu sagatavošanā, kaut laika ziņā esam atpalikuši. Gatavas ir skolu programmas, kuŗas par 3,60 dol. var iegādāties ALAs sekretāriātā. No Dānijas jau izsūtīts P. Dreimaņa Latvijas vēstures 3. izdevums, kuŗu pārstrādājis un papildinājis J. Mežaks. Pārstrādāta un iespiešanai nodota lasāmgrāmata 5. klasei, tāpat gatavas arī E. Avota latviešu valodas praktisko vingrinājumu burtnīcas A un B 1. un 2. klasei. Oktobrī šādas burtnīcas būs arī 3.—7. klasei, arī latviešu valodas vingrinājumu burtnīca mājmācībai bērniem, kas nevar apmeklēt latviešu skolu. ALAs izglītības birojs aicina skolotājus un vecākus iesūtīt ierosinājumus, kas atstājams, kas svītrojams vai ievietojams no jauna lasāmgrāmatās 3. un 4. klasei. Ieteikumi adresējami A. Richteram (RD 1, Canal Rd., Princeton, New Jersey, 08540, U.S.A.).

Pārrunās noskaidrojās, ka latviešu skolu apmeklēšanai galvenokārt pretojas vecāki, nevis bērni, kas meklē latviešu sabiedrību un skolu. Vecāki ir pārāk nevaļīgi, lai katru sestdienu aizvestu (kaut talkas veidā) savus bērnus uz latviešu skolu.

Plašu un interesantu referātu par mācīšanos mazās grupās, kā to praktizē amerikāņu skolās, sniedza A. Liepkalns no Bostonas. Mācīšanās grupās bija pazīstama arī neatkarīgajā Latvijā, un to ar labām sekmēm lieto arī daži skolotāji latviešu skolās tagad. Tas bērnos vairo ne tikai interesi, bet paceļ arī zināšanu līmeni un aizrauj „mālā stāvētājus", kas parastā klasē ir klusi. Latviešu skolās grupas lielums varētu būt 2—4 bērni, sastāvu izvēloties pašiem bērniem pēc interesēm un spējām. Tas iz-

LATVIJA

67. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 4. OKTOBRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinķelis, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533.

Vietējo ziņu redaktors — Krišs Sidars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ont.; tālr. 766—2261.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

veido kopdarbību. Skolotājs klasē ir tikai vadītājs, padomdevējs, materiālu sagādātājs. Šādā veidā mācīšanu aizstāj mācīšanās. Protams, viens otrs skolotājs tam nepiekritīs, bet tie, kas izmēģinājuši, ar panākumiem ir apmierināti. Grupu veidošanu var sākt ar 3. klasi.

A. Richters, sniedzot paraugstundu mācīšanas veidos un skolēnu sekmēs, norādīja uz parastajiem traucējumiem skolas darbā: piemirsta grāmata vai burtnīca, nolauzts zīmulis, skolotājs nav sakārtojis savus materiālus vai pat sagatavojis stundu. Skolotājiem labi jāpārvalda savs priekšmets, kā arī jāzina mācīšanas metode. Tālāk referents parādīja, kā viņš skolēnus iepazīstina ar rakstnieka darbu un pašu rakstnieku, visu saistot ar vidi un laiku, lai skolēns saprastu, kāpēc un kad tas noticis.

Rakstnieks N. Kalniņš runāja par literatūras mācīšanu vidusskolās. Skolotāja uzdevums ir parādīt un izskaidrot latviešu literatūras attīstību, iepazīstināt ar teicamākajiem rakstniecības pārstāvjiem. Var arī izvēlēties īpašus motīvus, piemēram, pazudušo dēlu (Bībelē, J. Neikena, Apsīšu Jēkaba, R. Blaumaņa darbos), „savu kaktiņu, savu stūrīti zemes" (J. Purapuķe), divu paaudžu sadursmi, Lāčplēsi (teikas, A. Pumpurs, Rainis, Dz. Sodums, K. Kurbads). Galvenā mērķa izvēle atstājama skolotājiem. Blakus aistētiskajai jācenšas arī pēc nacionālās audzināšanas. Tautas dziesmā jāparāda ne tikai saturs, bet jāatklāj arī formas skaistums, jo tās ir mākslas darbi paši par sevi. Tajās parādīta mūsu morāle, reliģija, ētika, sociālās vērtības. Skolotājam un skolēniem jāatstāj brīva vielas izvēle. Vislabākā metode ir tā, kuŗa ar vismazāko piepūli visīsākajā laikā dod labākos rezultātus. Mācības līdzekļos vissvarīgākais ir pašu rakstnieku darbi. Trimdā publicēti daudzu rakstnieku kopoti raksti, antoloģijas, vairākas literatūras vēstures, serija rakstnieku portretu. Ja šie izdevumi vairs nav atrodami tirgū, skolotāji tos atradīs skolu bibliotēkās. Referents klausītājus iepazīstināja ar vairākām materiālu mapēm, kuŗas pats sakārtojis no laikrakstu un žurnālu izgriezumiem. Viņš arī norādīja uz divām pašreiz dabūjamām literatūras skaņu platēm. Ir arī filmas par J. Jaunsudrabiņu, Z. Lazdu, M. Timmu un citiem, diapozitīvi un rakstnieku dzimšanas vietu karte. Iepazīstinot ar literatūras darbiem, skolēnus jāiepazīstina arī ar rakstnieka dzimšanas laiku un vidi, jo tas atspoguļojas viņa darbos. Tālāk jāiepazīstina ar darba saturu, tēlotajiem cilvēku raksturiem. Vidusskolās literatūras stundās ieteicami viesu referāti, kādam literātam pastāstot par kādu noteiktu tematu, Tā, piemēram, Bronksas vidusskolā runājuši Rita Gāle un Gunārs Saliņš. Referents pieskārās arī sakariem ar okupēto Latviju resp. turienes darbu izmantošanai. Ne viss, ko dzimtenes rakstnieki sniedz, ir nodevas komūnismam; ir arī darbi, kuŗos ar vienu vai otru paņēmienu komūnisms labāk nokritizēts nekā mēs to spējam.

Ļoti interesantā veidā skolotāja un autore (Diktāti skolām) Elza Zante klausītājus iepazīstināja, kā ar tabulām, zīmējumiem un citiem uzskates līdzekļiem, kuŗus var pakārt pie klases sienas, saprotamu un interesantu padarīt gramatiku. Radās debates pa to, vai gramatiskajos apzīmējumos blakus latviešu jēdzieniem lietojami arī starptautiskie un vietējās valodas attiecīgā vārda nosaukumi. Vairums atzina, ka tas atvieglina iegaumēšanu un ietaupa laiku, kuŗu prasītu izskaidrošana, kas ir, piemēram, lietas vārds, jo bērns to jau pazīst no vietējās skolas.

Zelma Lapiņa no savas bagātīgās pieredzes konferences dalībniekus iepazīstināja, kā bērns ievadāms ritma izjūtā un dejas soļu apgūšanā, tāpat ar problēmām bērnu pāru „salikšanai" dejām. Daudz kas paveicams ar rotaļām, dziesmu pavadījumu.

A. Liepkalns pieskārās klases disciplīnas problēmām. Latviešu skola ar dažām stundām nedēļā šeit daudz darīt nevar. Galvenais uzdevums piekrīt ģimenei un vietējai skolai, kuŗu ietekme parādās arī latviešu skolā. Klases disciplīnu ietekmē skolas telpas (retai latviešu skolai tās ideālas), labi mācības un uzskates līdzekļi, labi izplānotas stundas, skolēnu pašdarbība, un spēja izprast mācības vielu, laipns un taisnīgs skolotājs, kas ar audzēkņiem izmaina domas kā ar līdzīgiem. Skolotājam savs priekšmets jāsniedz skaidri un saprotami. Skolēni viņam var asistēt mācību izplānošanā. Skolēni grupējami pēc spējām un zināšanām. Ja, piemēram, 5. klases audzēknis vēstures zināšanās ir 7. klases līmenī, tad viņam jāļauj šo priekšmetu mācīties ar 7. klasi. Skolā jāizstrādā kārtības noteikumi. Ja to izstrādāšanā pieaicina arī skolēnus, tad tos arī ievēro. Var izveidot pat komisijas ar 2 skolotājiem, 2 vecāku pārstāvjiem un 2 skolēniem, pašu izvēlētiem. Ja skolēns jāsoda, tad tam arī jāzina, par ko viņu soda. Sodu nedrīkst atlikt uz vēlāku laiku. Ar disciplīnas problēmām skolotājam jācenšas tikt galā pašam, bez skolas pārziņa palīdzības. Skolotājam klasē jādarbojas līdz, nevis stīvi jāsēž pie sava galda. Skolēnus nedrīkst sodīt klases priekšā vai izsmiet. Bērnus nav jāapsūdz vecākiem, bet tie jāinformē. Miesas sodi nav pieļaujami. Skolēnos jāieaudzina pašdisciplīna. Kāds pētījums rāda, ja skolēniem patīk skolotājs, tad 83% no tiem disciplīnu arī ievēro, bet tikai 25% to dara, ja skolotājs nepatīk. Jāizmanto arī humors domu vai sasprieguma novēršanai, jāpalīdz šķēršļu novēršanā, problēmu atrisināšanā. Par labu darbu jāizsaka atzinība. To var izteikt arī par apmierinošu darbu, lai skolēnu pamudinātu vairāk censties. Lietderīgi ir apbalvojumi: uzslava, atzinības raksts, grāmatas balva, stipendija. Nekas nav tik netaisnīgi, kā visus vērtēt vienādi. Ja skolotājs pārāk uzsver savu autoritāti, viņš agri vai vēlu nonāk konfliktā ar skolēnu. Skolotājam jāzina arī skolēna ģimenes apstākļi resp. jāuztur kontakts. Bieži vairāk jāpārliecina vecāki nekā bērns. Novēršot dažādus traucējumus, vairāk laika atliek mācībām.

Koncertturnejā (šai dienā Klīvlendā) esošās Edītes Zeiles referātu par dziedāšanas mācīšanu nolasīja viņas bijušā skolotāja Elza Zante. Būtībā Zeiles referāts bija tuvs Z. Lapiņas teiktajam par tautas deju mācīšanu, jo atiecās uz to pašu skolēnu vecumu. Referente parādīja, kā bērns, piemērojoties viņa uztveršanas spējām, ie-

(Nobeigums 3. lpp.)

Brīvās pasaules latviešu apvienība un informācijas darbs

Šī laikraksta 16. augusta n-rā varēja lasīt rakstu ar drūmu pieskaņas virsrakstu — „Vai brīvās pasaules latviešu apvienība ir sairuma priekšvakarā?"

Brīvās pasaules latviešu apvienības darbības noteikumi ietverti 9 punktos. Pirmajā norādīts, ka apvienības mērķis ir Latvijas valsts neatkarības un latviešu tautas brīvības atgūšana. Otrā punktā uzskaitīti 7 darbības veidi, kādos BPLAi jādarbojas, lai sasniegtu pirmajā punktā noteikto mērķi.

Kā parasti mēdz būt šādos noteikumos, BPLA mērķi un uzdevumi izteikti ļoti vispārējā formulējumā. Tā, piemēram, viens no BPLA uzdevumiem ir „kārtot nacionālās un politiskās informācijas jautājumus, kuŗi skar latviešu tautas un valsts brīvības un neatkarības atgūšanu, kā arī tās pašreizējo traģisko stāvokli, kā brīvās pasaules sabiedriskās domas forumā, tā arī atsevišķās valstīs un pašu latviešu vidē". Kā to četras centrālās organizācijas trīs kontinentos var vislabāk paveikt, tas, protams, ir BPLA katreizējās valdes ziņā. Katrs BPLA valdes loceklis savukārt var darboties praktiski tikai saziņā ar centrālo latviešu organizāciju, kuŗa to deleģējusi uz BPLA.

Pirms gada Latviešu apvienība Austrālijā ierosināja radīt pie BPLA globālu informācijas centru. Šī centra uzdevumam vajadzētu būt materiālu kopošana un indeksēšana mūsu pašu vajadzībām un citu tautu informācijai, kā arī tādu informācijas pasākumu saskaņošana un vadīšana, kas savā apjomā pārsniedz vienas zemes robežas. Tālāk LAA ierosināja vairākus praktiskā darba veidus, kuŗus visumā pašreiz jau dažādajās vietās veic. Tajos ietelp publikācijas, ziņu vākšana un kopošana, radio raidījumi un informācijas materiāli. No priekšlikuma izriet, ka šos uzdevumus varētu labāk veikt BPLA pajumtē ar speciāla informācijas direktora un vēl kāda darbinieka palīdzību. Visbeidzot LAA uzsvērusi, ka visām politiskajām akcijām, kuŗas pārsniedz vienas zemes robežas un kuŗas neveic pati BPLA valde, jābūt BPLA informācijas centra akceptētām un koordinētām. — Tik tālu LAA priekšlikums.

Tagad jāpievēršas mūsu dzīves reālitātei. Labi zināms, ka katras organizācijas darbībai nepieciešams: 1) lēmējorgans, kas noteic vadlīnijas, atļauj noteiktu darbību un noraida citas, 2) darbinieki, kas veic tehniskos un administrātīvos uzdevumus; 3) līdzekļi.

BPLA lēmējorgans ir valde, kuŗa darbojas centrālo organizāciju pārstāvji no trīs kontinentiem un kuŗiem nav iespēju un līdzekļu, lai bieži tiktos un kopīgi lemtu. Starpkontinentālas „telefona konferences" arī, šķiet, pārsniedz mūsu materiālās iespējas, tādēļ kārtējam informācijas darbam nepieciešamos lēmumus varētu pieņemt tikai sarakstes ceļā. Darbiniekiem (direktoram, palīgiem), kuŗi veiktu informācijas darbu, noteikti vajadzētu dzīvot vienā pilsētā.

Informācijas darbs nav tikai klusa un mierīga statistikas vākšana un chronikas rakstīšana. Tajā visumā jānodarbojas ar jaunām krizēm un pārmaiņām, kuŗām jāmēģina atrast ātrs atrisinājums. Kā šādu darbu varētu vadīt, financēt un pārzināt BPLA valde, kuŗa sakomplektēta no četrām centrālajām organizācijām trīs kontinentos? Kā šāds centrs varētu, piemēram, ātri izlemt, vai latviešiem jāpieņem piedāvājums atsākt radioraidījumus uz Latviju no Madrides jau pēc mēneša, kādā veidā jau nākošajā nedēļā protestēt pret Amerikas Balss raidījumu laika samazināšanu uz Latviju, kā jau nākošajā dienā palīdzēt pasaules latviešu jaunatnes kongresam, kas tikko aizliegts Berlīnē? Šāds informācijas centrs, protams, nevarētu palīdzēt, jo BPLA valde nespētu pietiekami ātri izlemt, kā rīkoties un kur dabūt vajadzīgos līdzekļus.

Ja šāds BPLA informācijas centrs neatbilst mūsu pašreizējās dzīves reālitātēm, tas tomēr nenozīmē, ka centrālās organizācijas nevarētu labprātīgi sadarboties informācijas laukā BPLA paspārnē.

Amerikas latviešu apvienības valde pašreiz visvairāk nodarbojas ar krizēm — financiālām un politiskām. Kur ņemt jau rīt naudu, ar ko samaksāt īri, telefona rēķinus un algas? Kur ņemt līdzekļus šāgada 18. un 19. oktobŗa informācijas darbinieku sanāksmei Pitsburgā, lai tā būtu efektīvi noorganizēta? Kur sameklēt darbiniekus radioraidījumiem no Madrides uz Latviju? Kur rast līdzekļus viņu algošanai? Pie kā iet protestēt par Amerikas Balss latviešu valodas raidījumu samazināšanu un kādi valstsvīri un politiķi varētu būt atsaucīgi atbalstītāji šai protestā? Visi šie jautājumi ir atrisināmi, bet prasa daudz darba un laika. Tādēļ ALAs valde līdz šim nav bijis izdevības sēdēs pārrunāt LAA ieteiktos ierosinājumus, bet tas nav aizmirsts. Šo iesniegumu informācijas organizēšanas jautājumā apskatīs informācijas darbinieku sanāksmē Pitsburgā, bet visus LAA ierosinājumus un jautājumus apsvērs kādā no nākošajām ALAs valdes sēdēm. ALAs informācijas biroja nostāja LAA ierosinājuma lietā ir, ka uzsvars BPLA darbībā liekams uz praktiskajiem uzdevumiem, kuŗu paveikšanu nekavē ne lieli attālumi, ne smaga birokratija.

ALAs valde pēdējā sēdē Vilmingtonā nolēma aicināt visas BPLA pamatorganizācijas atbalstīt ALAs radioraidījumus no Madrides uz Latviju, jo tie ir visu latviešu kopīga lieta, tādēļ raidījumu materiāli, kā piemērotas lentes un teksti ļoti gaidīti no visām BPLA organizācijām. Tāpat ALAs valdes un informācijas biroja aicina visas BPLA organizācijas pieprasīt bez maksas pērn izdotās brošūras „Latvija" eksemplārus angļu, franču un spāņu valodā un tos izdalīt piemērotā cittautiešu vidē. Mūsu kopīgās interesēs arī ir, lai Amerikas Balss raidījumus uz Latviju nesamazinātu, tādēļ ALAs valde aicina latviešu organizācijas un atsevišķus tautiešus citās zemēs, sevišķi Eiropā, rakstīt (United States Information Agency, Voice of America direktoram Mr. Kenneth R. Giddens) uz Vašingtonu un lūgt raidījumu laiku nesamazināt. Šāda veida sadarbība no citām BPLA organizācijām prasītu tikai pasta izdevumus un labu gribu.

BPLA varēs paveikt daudz svētīgu visiem latviešiem kopīgu darbu, ja katra centrālā organizācija uzņemtos kāda piemērota projekta financēšanu un īstenošanu. Organizācijas, kuŗas nav tieši atbildīgas par šo projektu, sniegtu piemērotu atbalstu un sadarbību.

Dr. Ilgvars Spilners,
ALAs informācijas biroja vadītājs

HERMANIS KREICERS

Raibumi, raibumi

NO KAŖA STĀSTU CIKLA „NU ARDIEVU, VIDZEMĪTE!"

(7. turpinājums)

Drīz pieredzē rāda, ka bēglim svarīga ne vien cilvēku, bet arī suņu draudzība — lai neceļ lielu riešanu, kad nakti iet kādās mājās. Mitinos istabās, šķūņos un mežos. Kabatā man revolveris — esmu izlēmis savu dzīvību lēti neatdot. Gadās, ka nakti nav jumta virs galvas. Kur palikt? Mežmalā šķūnītis. Sliedes un pēdas sniegā — nesen vests siens. Tieši tādas man der — manas pēdas neuzkrīt. Augšējās durtiņas drusku pavērtas — varbūt tur kāds jau ir. Ņemu koku un kārtīgi piedauzu: bez pieteikšanās nav pieklājīgi iet iekšā. Ja tur kāds ir, gan kaut kā atsauksies. Nav. Rāpjos augšā, pieveŗu durtiņas un ierokos sienā. Tas nav karstais vasaras siens. Ir pamatīgi jādrebinās, kamēr to sasildu pats ar savu augumu.

°°

Dažreiz zaļie salasās pulciņā apmainīties ziņām un domām.

Kurzemē baltie sākot spiest sarkanos atpakaļ. Lai nu veicas, lai veicas! Tad mēs no savas puses arī pakutināsim un patīrīsim. Skat, kā Veckalniņš strādā! Patīrīt derētu gan, vai kā derētu! Grotam ar Vīksnu dots norādījums izsekot zaļo pēdas, un tie plukatas sākot okšķerēt pa mājām. Tos derētu nolaist no kātiem. Bet mums jau nav komandiera.

— Viens oficieris mums te ir gan. — (Andriksona nav klāt.) Skatieni pievēršas man.

— Nekādas nevajadzīgas puiciskas kutināšanas. Nekāda vieglprātīga riska. Tikai tad, ja ar to ko labu iegūstam. Mēs viņus kutināsim, viņiem krītīs viens, mums divi — ko būsim ieguvuši?

— Bet ja otrādi — viņiem divi un mums viens?

— Protams, var gadīties arī tā. Bet tad iedomāsimies katrs tā kritušā vietā. Vai tad mēs tomēr neuzskatīsim sevi par nevajadzīgu upuri? Zināms, ir lietas, par kuŗām ir vērts upurēties. Vienkārša pakutināšana tāda nav. Kas zīmējas uz to tirīšanu, tad tai esmu rokām un kājām pretī. Visi pazīstam Grotu Kārli un zinām, ka viņš lāga zēns, tikai drusku paviegls. Vai tāpēc viņš likvidējams?

— Bet viņš tagad ir emisārs. Vai par to viņu glāstīsim?

— Neglāstīsim. Ja gribat, sapurināsim kārtīgi. Sak', Kārli, neesi nelietis, padomā, vai tas godīgi, ko tu dari. Ja tai vietā esi iekūlies, vari izlikties, ka ošņā zaļos, bet neesi nelietis. Ja ne, tik tiešām būs slikti. Esmu pārliecināts, ka tas šai gadījumā līdzēs.

— Labi. Šai gadījumā. Bet ja sarkanais tev ķeras pie rīkles?

— Nu protams, tad nestāvēt kā kaujamam jēram, bet šaut pretī.

Kāds nicīgi atmet ar roku.

— Ak ko! Ar diegiem nav aršana.

Tas diegs esmu es.

Notikumu tālākā secībā nāk komūnistu valdības izsludinātā mobilizācija. Tā skaŗ arī manu brāli Kārli, kas rudenī atgriezās no vācu gūsta.

Kaut māju tuvumā nerādos, sakari ar piederīgajiem man tomēr ir, varam sazināties. Tā pirms aizešanas sarkanarmijā Kārlis tiekas ar mani.

Diezgan daudzi iesaucamie aiziet zaļajos, bet Kārlis to nevar. Divu saimnieku Bērziņu dēli jau agrāk tādu vai citu iemeslu dēļ pievienojušies meža saimei. Tad arestēti viņu tēvi — lai ierodoties jaunie, tad vecos budžus palaidīšot. (Apcietinājumā abi saimnieki saslima ar tīfu un nomira.) Kārli baida, ka viņa neiešanai sarkanarmijā var būt tādas pašas sekas. Pēc Bībeles tēvu grēkus piemeklējot pie bērniem, komūnisti darot otrādi — bērnu grēkus piemeklējot pie tēviem. Tāpēc iešot armijā, un tad jau redzēs, ko un kā. Varbūt pat lūkošot tikt atpakaļ uz Vāciju; tie saimnieki, pie kuŗiem viņš gūstā strādājis, bijuši krietni cilvēki.

Bet es jau esmu mežā.

Mani vairs neskaitot pie tēva mājas. Brīnoties, ka es esot kā akā iekritis, citus manot. Tā man ar vecākiem maz saistību.

Mēs šķiramies nenojauzdami, ka vairs neredzēsimies.

°°

Laiks iet. Ziema atvelkas. Arvien cerīgāks un brāzmaināks nāk pavasaris. Ja vien prātus nenodarbina cilvēku dzīve, varu vērot, kā dilst sniegs, mostas priecīgi strauti un pumpuri.

Savu gadskārtējo darāmo atsāk skudras, kamenes, putni un pārējā meža, lauku un pļavu radība. Visu pavasaŗa polonēzi. To vērojot, dažubrīd aizmirstas sarkanie, baltie un viss, kas ar tiem sakarā, arī — paša piesardzība.

Tā kādu saulainu dienu dzīvojos „zaļajā muižā" kā lielkungs. Svilpoju, dungoju savā nodabā. Tur ir mīlīgs, saulains klajumiņš. Izstaigājies apsēstos klajumiņa malā uz celma un atspiežu muguru pret koku. Silti un labi. Kabatā man neliela grāmatiņa — A. Gulbja Universālās bibliotēkas izdevumā Anatola Fransa romāns „Dieviem slāpst". Aizrautīga grāmata par franču revolūciju. Cik tā līdzīga krievu revolūcijai! Cik abas izvērtās stulbas un asiņainas!

Saistīga grāmata. Bez atzītām labām īpašībām grāmatām ir arī kāda neatzīta laba īpašība — tās veicina miegu, sevišķi gudrās, smagās. To piedzīvoju pat ar aizrautīgo Fransa grāmatu — aizsnaužos.

Vai ilgi esmu snaudis, nezinu. Pamodies klausos — vai tur kāds nestaigā?

Kā tad! No krūmiem izbāžas bārdaina galva smējīgām acīm.

— Laikam mani vairs nepazīsti?

— Kā būtu pazīstams, kā ne.

Tas ir mans radinieks Valdis Plaudis. Piektajā gadā viņš bija dedzīgs revolūcionārs, pagasta rīcības komitejas loceklis. Soda ekspedīcija viņu meklēja. Nebūtu izslapstījies, noteikti būtu nošauts. Nu viņš atkal bēguļo.

Viņš labu laiku vērojis manu vieglprātīgo dzīvošanos. Tā varot iekrist.

Viņam ir jaunākās ziņas. Mūsu zaļie sākot uzstāties. Nesen bija izsludināta zirgu mobilizācija. Zirgi bijuši savedami Pļaviņās. Zaļie aizsprostojuši ceļu un visus braucējus patriekuši atpakaļ, lai brauc mājup. Pievakarē no Pļaviņām iedrāzušies 35 jātnieki, bet nekā vairs neatraduši, izlādējušies, izdraudējušies un aizjājuši atpakaļ. — Vai nav lustīgs numuriņš?

Bet otrs jau gan daudz smagāks: nošāvuši Grotu un Vīksnu.

Tomēr! Visiem tik labi pazīstamo Grotu Kārli. Vīksna ir ienācējs, bet paguvis apprecēt Saulīšu Maruku un tā ieguvis, kā smējās, Ērgļu pavalstniecību. Maruka tēvs ir ilggadējs pagasta „kazaks" — ziņnesis, mutīgs, asprātīgs, izdarīgs un labsirdīgs. Viņš pazīst ne vien visus pagasta cilvēkus, bet arī zirgus un suņus. Tie visi savukārt pazīst viņu, ar visiem viņš draugos. Znota nāve viņam dziļi sāp.

— Nu, ko tu par to lietu saki? — vaicā viņam Meņģeļu saimniece. Nevienam kaut cik informētam cilvēkam pagastā nav noslēpums ka viņas dēls Andrievs Bumbērs arī ir zaļajos. Saulītis izrauš ar plaukstu bārdā ieritējušās asaras, atmet necerīgi ar roku un novēršas sānis. Reti gadās, ka viņam nav pie rokas dzirkstīgas, asprātīgas atbildes. Šoreiz nav.

(Turpinājums sekos)

Pēteris Aigars

VISUMA SIRDSPUKSTI

Skaldīto skabargu daļas
Dvēselēs neiedēstīt...
Vai nevienam nav vaļas
Visuma sirdspukstus vēstīt?

Vai nevienam nav jausmas,
Sapņos vai nomodā viestas,
Kamdēļ te dzesna, te ausmas
Madaro mākoņu griestus?

Veltīgi meklēties iežos,
Negalus gausināt, gainīt:
Debesu dzirnavas griežas,
Ātrumus nepārmainīt.

Nepārcērtamām saitēm
Runas un pretrunas saistās;
Zimneši rītdienas gaitām
Izplatījumā laistās.

Izplatījums mums sejās
Dievīgo atblāzmu sviedās —
Liekot lai domās un dzejās
Aulotu nemiera briedis.

SEKMIGA SKOLOTĀJU KONFERENCE . . .

(Pārnesums no 2. lpp.)

vadāms mūzikas pasaulē, sākot ar 5 gadu vecumu. Techniski iespējams bērnus apvienot grupās: vecumā līdz 5 gadiem, tad 6 un 7-gadīgos, 8 un 9-gadīgos u.t.t. Bērniem patīk patriotiskas dziesmas. 10—12-gadīgo zēnu intereses dziesmā atšķiras no tā paša vecuma meiteņu interesēm. Bērni labāk seko priekšā dziedātājam nekā mūzikas pavadījumam. Dziedāšanas stundās var mācīt arī korāļus. Nuarkas skolā bērniem liek iemācities korāļu tekstus, un tā gada laikā, dziedot sākuma un beigu lūgšanā, nemanot iemāciti daudzi korāļi.

Uz E. Zantes jautājumu, ko skolotāji vēlētos nākošajā konferencē, atbildes nebija. Toties konferences dalībnieki, E. Zantes aicināti, izteica savas domas par Austrālijā izdoto grāmatu „Runāsim latviski". Kaut vienam otram bija kāds iebildums (slikts techniskais izpildījums, nedzīva valoda, par daudz vārdu, nav literāru darbu), visi tomēr bija vienprātīgi, ka grāmata ir labs mācību palīglīdzeklis vairākiem klasēm. — Fr. Kurāts ieteica izdot rakstnieku darbu saīsinājumus, kā Latvijā bija darīts ar brāļu Kaudzīšu „Mērnieku laikiem". — Tā kā līdz šim vēl nav izdevies atrast autoru, kas sakārtotu lasāmgrāmatu 2. klasei, ieteica izmantot J. Grīna un J. Ezeriņa „Valodiņu" (par 1 dol. dabūjama LKP grāmatnīcā Stokholmā). Iecerētais „Skolu albums" nav guvis pietiekamu interesi, lai ALAs pašreizējā finanču krizē to izdotu. Izglītības birojs gaida uz skolotāju, vecāku un skolēnu atsaucīgāku pasūtinājumu pieteikšanu. — K. Goppera fonds solījis palīdzēt ALAs izglītības birojam grāmatu izdošanā. Kā pirmo konferences dalībnieki ieteica — „Skolu albumu"...

B. Zante ieosināja izdot mirušo un dzīvo rakstnieku bildes ar autoru parakstiem, ja tādi pieejami. Bija ieteikums šai sakarā griezties pie Latviešu preses biedības, kurā vairums rakstnieku apvienoti. — Elza un Uldis Siliņi (235 Hume Highway, Greenacre, NCW 2190, Australia) sākuši izdot rotātora technikā pavairotas hērnu lugiņas. Paredzētas 4 burtnīcas — 2,30 dlo. plūs pasta izdevumi par burtnīcu).

Konferences telpās bija pieejamas arī skolas grāmatas, skaņu plates un citas jaunākās grāmatas.

L. Rumaks

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

„Jaunā Gaita" Nr. 74, rakstu krājums kultūrai un brīvai domai, apgāda Ceļinieks izdevums, atb. redaktors Laimonis Žandbergs, 64 lpp.

„Skatuve" Nr. 2, Latviešu teātru apvienības Ziemeļamerikā gadskārtējs rakstu krājums, redaktors Arturs Rubenis, 86 lpp.

„Mazputniņš" Nr. 128, mēneša raksts latviešu zēniem un meitenēm visā pasaulē, augusta burtnīca, apgāda Ceļinieks izdevums, atb. redaktors Dr. L. Streips, 32 lpp.

„Kristīgā Balss" Nr. 9, Amerikas latviešu baptistu apvienības mēnešraksts, septembra burtnīca, redaktors R. Ekšteins, 16 lpp.

Mikelis Valters „Atmiņas un sapņi" I izdevis apgāds Daugava 1969. gadā, sakārtojusi iespiešanai Dagnija Šleiere, Normunda Hartmaņa grafiskā apdare, 337 lpp.

„Treji Vārti" Nr. 16, žurnāls literatūrai, mākslai, zinātnei, Baltijas tautu kultūrai, jaunatnei un nākotnei; jūlija/augusta burtnīca. redaktors A. Birnbaums, 64 lpp.

Irēne Blūmfelde

Dažas piezīmes par literāra darba vielu un formu

Kildoties par to, kurš no elementiem mākslas darbā tapšanā ir svarīgākais, viela vai forma, ir apmēram tās pats, kas kildoties, vai bērna piedzimšanā tēvam lielāka loma vai mātei. Tie viens bez otra nevar iziet, un ja bez kā nevar iziet, tad taču tas ir svarīgs.

Viela caur formu kļūst par mākslu. Tātad — viela kļūst par mākslu. Forma ir rakstnieka izvēlētās vielas atklāsmes veids, citiem vārdiem — forma ir tas galīmas staru kūlis, kas parāda vielas īsto būtību, raksturīgākos vaibstus, parāda vielu reljefāk un asāk nekā redzam ikdienas dzīvē. Tomēr — forma nav tikai mākslas darba čaula, ārējais ietvars, kas nejauj vielai bezveidīgi izplūst uz visām debess pusēm. Nē. Forma kļūst par literārā darba dzīvību, saplūstot un organiski saaugot kopā ar visa darba saturu. Bet forma var kļūt arī par literārā darba nāvi un mākslu sastindzināt, ja rakstnieks atļauj formai kļūt pārāk suverēnai. Pareizās proporcijas noturēta, forma vielu atdzīvina. Jai viela runātu un stāstītu par sevi. Forma ir vielas mute, un skaņas, kas pa to plūst, ir mākslu, kuru katrs lasītājs atkarā no intelligences un māksliniecīskās intuicijas attīstības pakāpes uztvers un pārdzīvos citādi, jo mākslas mistiskais, irracionālais kodols neizsakās tikai uzrakstītajās rindās, bet pulsē starp tām, izbrīnīnot dvēseli par nojautu un paf zināmu, vārdos grūti ietveramu saskarsmi ar aizrobežīgo, pārindividuālo. Māksla nav kādas īstenības atveidošana, bet tās ieskatīšana un iztulkošana. Ne redzamā rādīšana, bet neredzamā atklāsana, un literārā darba forma bez satura nemaz nav saprotama. Pabeigtā mākslas darbā abi šie elementi — viela un forma — kļuvuši par vienu nedalāmu vienību. Pat mākslas darbu veidojot, šie elementi nav lēti šķirami. Vaioda ir rakstnieka materiāls un līdzeklis reizē. Rakstniecība ir vārdu māksla. Vārdi ir rakstnieka viela. Bet ikvienam vārdam ir savs saturs, nozīme, jēga, tāpēc — tiklīdz telkumā ieliek jaunu vārdu — mainās arī viela, kaut vai stila dēļ rakstniekam pārmainot vārdus, tūlīt mainās arī viela. Jo vairāk rakstnieks izkopj savu valodu, jo vairāk viņš izkopj savu vielu. Tādi izteicieni, kā: lūk, ko divi vai vairāki rakstnieki izveidojuši no vienādas vielas, man liekas aplami. Ja arī viela būtu viena, katrs atsevišķs autors to skata un ģvej savām vienreizējām acīm, bet rakstnieka viela nekad nav viena diviem vai vairāk autoriem tai nozīmē, kā skulptoriem (granīts, marmors, bronza). Tā kā rakstnieka viela ir vārdi, tad, lai viela būtu vienāda, ikvienam vārdam no pirmā līdz pēdējam jēgai viela būtu jābūt tam pašam, kas nekad nav.

Literārā darba vielas un formas noslēpumainais sakars ir vairāk jūtams nekā konkrēti parādāms. Tāpat kā reljefā dzīve tā arī mākslā visas vielas nav ar vienādu „zemes smagumu". Tematam izvēlētai metafiziskai vielai jau pašai par sevi nav nekāda „zemes smaguma". Forma to tādu nepadara. Tā jau sākotnēji tāda ir un tai vajadzīga attiecīga forma, kas atklāj un parāda vielas īsto būtību. Piemēram, J. Sudrabkalna stāstiņiem „Viena bezdelīga līdō" ir smaga viela, salīdzinot ar A. Dzirnīma darbu „Tornas grāvrāt". Bruņotu karapuļku kaujas skatuvē v. Tolstoja „Karā un mierā", Otello aklā greizsirdība un Dezdemonas nožņaugšana, dzīvības instinktu sakāpinātais kāsiības mulsums un Raudupietes dramātiskā mešanās zem ritenjiem u. c. zirgu kājām ir citāda nekā Meterlinka drāmu viela, it īpaši viņa darbā „Intruder". Pirmajos piemēros vairāk dun un dimd ārpasaules dinamika, neatturami bango sakustināti dziņu dzīves dziļumi, bet Meterlinka drāmās runā un virmo iekšpasaules intensitāte — atklājas cilvēku, lietu un kosma dvēseles; šo dvēseļu vibrēšana, vārdi, pusvārdi, minējumi, nojautu mistika ir viela, kurai vajadzīga glāsaina, dzidra un caurspīdīga forma. Tādēļ vēlreiz pasvītrojams: forma ir līdzeklis vielas īstās būtības atklāsanai, bet forma izvēlēto vielu nepārvērš par citu substanci, ja forma ir tas, „kā" šo vielu apstrādā, tieši ofrādī — tā kļūst par literārā darba īsto serdi un kodolu; savā esence koncentrēta, tā tīgad asāk jūtama, dzirdama, redzama un saprotamā. Forma resp. „kā" ir kā mikroskops, kas rāda smalkās vielas esmi, palielinot atklāj to, ko mēs, ja tā varētu izteikties, ar neapbruņotu aci nevaram saskatīt. Bībeles vārdiem runājot, šī atklāsana ir neredzamu lietu skaidra parādīšana. Protams, ne parastās realitātes tvērumā. Kāda jēga pavairot lietas, kas jau dabā eksistē? Un tomēr tēlotā roze ir roze, dimants ir dimants un mēsls ir mēsls, tikai ar kāpinātu savas esmes spilgtumu. Mākslas uzdevums ir dzīvi bagātināt, nevis to aizstāt.

Savus sižetus savas vielas, savus mākslinieciskos nolūkus rakstnieks var brīvi izvēlēties, bet forma mainās ar saturu. No katra materiāla dzīvē vai mākslā var veidot tikai to, ko šis materiāls atļauj. No stieplēm zēm operą redzams švīts sarkaneviar izveidot grieķu kolonnas. Prozu, lielprozu nevar uzrakstīt, ja autoram nav nekā ko teikt. Ja Zaumanis licis tēlot mēslu — nelūdz ne zāles, ne plaksteris — „lāceras būhim pie ragiem" un jātēlo mēsls. Ikviens rakstnieks šo mēsla „esmi" parāda citā ievērumā, bet visiem rakstniekiem visos „kā" jāpagaismo būtiskākais, raksturīgākais, izteiksmīgākais — sai gadījumā mēsla nēsīgums un smirdēšana. Lai cik riebīgs cilvēka acīm un našņi, tas ir mēsla spēks un dzīvība, tāpat kā velna būtiskums ir velnišķīgums, vienalga, vai tas parādās kā milzīgi lēts un spēcīgs bļeshonis ar ilknām un pārbolitam acīm Mikelandželo sienas gleznojumos, vai kā relatop dzīvām. Ja viņš rozi atdzīvina, bet mēslu notušē, tas ir viņa minuss, nevis plūss. Kā jau minēju, ikviena viela ļaujas veidoties un formēties tikai līdz zināmai robežai. Kād šī robeža sasniegta, formai „kā" jāpiekāpjas vielas „kas" priekšā, citādi forma var vielu samaitāt, padarīt gaudenu un sterilu. „Kā" nedrīkst būt patvaļīgs, īpaši pret smalkām vielām tam jābūt smalkjūtīgam. Jāraugās, lai forma neiežņaudz vielu kā korsetē, lai nenonāvē dzīvās valodas un iekšējās izteiksmes spēku. Ja forma sāk vielu (saturu) pārāk cieši žņaugt, vielai pietrūkst elpas, un tas ir brīdinājums katastrofai, vielas nāvei, kas tai pašā laikā ir arī mākslas nāve.

(Nobeigums nāk. numurā).

AICINĀJUMS AUTORIEM

Aicinām rakstniekus iesūtīt mūsu laikrakstam publicēšanai stāstus. Tāpat aicinām autorus Ziemsvētku numuram domātos darbus iesūtīt vēlākais līdz 1. decembrim. Redakcija

Plānā galdiņa zinātne

PIEZĪMES PAR PĒRNĀ GADA BALTIEŠU ZINĀTNIEKU KONFERENCI

Pagājušajā gadā no 28. novembra līdz 1. decembrim Merilendas universitātē notika baltiešu zinātnieku studiju konference, lai sadarbotos Baltijas valstu problēmu pētījumos. Kas līdz tam nebija paveicies Baltijas valstu politiķiem, pēc konferences rezultātiem spriežot, izdevies šo trīs valstu zinātniekiem — kopīgi strādāt un pētīt Baltijas valstu jautājumus. Tagad Latvijas korporāciju apvienības izdevumā „Sadarbība Baltijas problēmu pētījumos" apskatīti šīs konferences referāti un izvērtēti panākumi.

Konferences rīkotāji bijuši neapmierināti ar dažām parādībām. Dr. J. Skujiņš raksta, ka konference gan esot bijusi plaši izziņota un zināma Baltijas valstu sūtniecībām, bet neviens to pārstāvis nav ieradies, ar to, varbūt, pasvībrojot konferences „apolitisko" raksturu.

Pārmetumi izteikti arī latviešu presei. Prof. J. Peniķis rakstā „Zinātne un plānā galdiņa urbšana" norāda, ka latviešu presē par Baltijas studiju konferences norisi nav bijis tikpat kā nekāds atreferējums. Par spīti faktām, kā šī konference bijusi plašāka trimdas baltiešu zinātniekiņ pulcēšanās pēdējos 20 gados, kopš likvidēja Baltijas universitātī Pinebergā, Vācijā, abi Ziemeļamerikas latviešu laikraksti šim notikumam veltījuši apmēram tikpat daudz uzmanības, kā citkārt labu viesību aprakstiem.

Šis apgalvojums rakstā gan nav „zinātniski apskatīts", taču manā nezinātniskajā žurnālista uztverē izskaidrojums aprakstu trūcīgumam presē meklējams pavisam citur. Labās viesībās ielūdz žurnālistus, kas pēc tam to norisi aprasta avīzē. Varētu domāt, ka līdzīgu ielūgumu piesūtīts arī konferences rīkotāji, bet žurnālisti to veltīgi gaidīja. „Latvija Amerikā" redaktoram ieteica sameklēt kādu rakstītāju konferences dalībnieku vidū, bez tam apsolot, ka arī rikotāji palīdzēs šādu rakstītāju sameklēt. Meklēšanas rezultāti nav zināmi, rakstītāji arī palika nezināmi. Konferences dalībniekiem bija rezervētas telpas un rīkota pacienāšana, žurnālisti uz konferenci labākajā gadījumā varēja „ielūgties" paši, arī par apmešanos pašiem rūpējoties. Baidos, ka latviešu žurnālistam nav pietiekamas saļūsmas, lai 4 dienas piedalītos šādā konferencē un maksātu visus izdevumus. Ziņas tomēr pašas avīzē neparādīsies, tās kādam jāuzraksta. Diemžēl, visai latviešu sabiedrībai rakstuprīgs ir ieskats, ka žurnālistam jāapraksta viss, kas kaut kur notiek arī tad, ja viņu uz notikušo neaicina. Lielāko daļu pirmskonferences ziņu žurnālisti apkopo no rīkotājiem un varēja iegūto ALAs valdes sēdēs no dzirdētajiem ziņojumiem. Bet nelaimīga kārtā šie ziņojumi parasti iegrozījās „nepareizās sliedēs", un vienā gadījumā tos sniedza slēgtā sēdē, par kuru nevar informēt. Piedevām prof. J. Peniķim aizrādāms, ka „Latvija Amerikā" slejās rakstu par konferences norisi bija sniedzis tās dalībnieks prof. A. Dreimanis, atzīmējot visu,kas viņam likās atzīmēšanas vērts. Jāievēro arī, ka zinātniskus referātus pagrūti atreferēt, tos var tikai publicēt, ko parasti neplejauj avīzes ierobežotās telpas. Liekas, ka parastajam avīzes lasītājam šādi referāti arī būtu pārāk specifiski.

J. Peniķa rakstā arī norādīts, ka dažī no konferences dalībniekiem nav bijuši pārliecināti, ka ir vajadzība pēc zinātniskiem pasākumiem Baltijas jautājumu pētīšanai, jo, pēc kāda lietuviešu zinātnieka izteicieniem, zinātniekiem esot pārāk liela tieksme teorētizēt par politiskajām parādībām okupētajās Baltijas valstīs.

Prof. Dr. G. J. Kings savu kārt norāda, ka dažiem konferences dalībniekiem bijušas ievērojamas grūtības ar angļu valodu, ieteicot šādus referātus likt nolasīt kādam no kolēģēm. Daži zinātnieki bijuši nevērīgi pret citiem, klausītavās ierodoties tikai, lai nolasītu savus referātus, ar šādu rīcību parādot, ka viņiem no citiem daudz neko nav ko mācīties. Citi stiepuši savus referātus garumā uz kollēgu rēķina. Bet tā jau ir vājība, kas nav izskausta simt gados, tādēļ maz cerību uz drīzu tās iznīdēšanu... Jaunajiem zinātniekiem faktu lasīšana likusies bērniņģīga, bet vecākās paaudzes zinātnieki to pašu vēlējušies telkt par teorētiskajiem spriedumiem.

J. Gaigulis rakstā „Kā tas rasāmēma no rīkotājiem un varēja iegūto ALAs valdes sēdēs no dzirdētajiem ziņojumiem. Bet nelaimīga kārtā šie ziņojumi parasti iegrozījās „nepareizās sliedēs", un vienā gadījumā tos sniedza slēgtā sēdē, par kuru nevar informēt. Piedevām prof. J. Peniķim aizrādāms, ka „Latvija Amerikā" slejās rakstu par konferences norisi bija sniedzis tās dalībnieks prof. A. Dreimanis, atzīmējot visu,kas viņam likās atzīmēšanas vērts. Jāievēro arī, ka zinātniskus referātus pagrūti atreferēt, tos var tikai publicēt, ko parasti neplejauj avīzes ierobežotās telpas. Liekas, ka parastajam avīzes lasītājam šādi referāti arī būtu pārāk specifiski.

J. Peniķa rakstā arī norādīts, ka dažī no konferences dalībniekiem nav bijuši pārliecināti, ka ir vajadzība pēc zinātniskiem pasākumiem Baltijas jautājumu pētīšanai, jo, pēc kāda lietuviešu zinātnieka izteicieniem, zinātniekiem esot pārāk liela tieksme teorētizēt par politiskajām parādībām okupētajās Baltijas valstīs.

Prof. Dr. G. J. Kings savu kārt norāda, ka dažiem konferences dalībniekiem bijušas ievērojamas grūtības ar angļu valodu, ieteicot šādus referātus likt nolasīt kādam no kollēgām

Latvijas universitātes 50. gadasvētki Toronto

Latviešu akadēmisko organizāciju 26. septembrī Igauņu namā Toronto rīkotajā Latvijas universitātes dibināšanas 50 gadu atceres aktā ap 200 apmeklētāju ievadījumā uzrunāja Toronto korporāciju kopas seniors Juris Dreifelds (Frat. Academica), atskatoties uz universitātes pagātni, kuŗa nav šķirama no Latvijas valsts vēstures. Universitāte oficiāli nodibināta 1919. gada 28. septembrī, bet tās gara pamati meklējami jau daudz agrāk nekā tikai Rīgas politechniskajā institūtā, kuŗu par universitāti pārveidoja Latvijas augstskolas organizācijas komisija. Šis institūts bija kalpojis kā izglītības iestāde jau kopš 1861. gada, bet to, baudot priekšrocības, vairāk apmeklēja vācu mužnieku dēli. Ar savu centību un izglītības slāpēm tajā tomēr arvien vairāk ielauzās arī latviešu jaunatne. Referents minēja, ka līdz 1915. gadam 5000 institūta beigušo vidū ap 1500 bijuši latvieši, kas toreizējos apstākļos bija gandrīz neticami liels skaits. Pēc Latvijas universitātes nodibināšanās no visas Krievijas steidzās mājās latviešu akadēmiskie spēki, lai kalpotu jaunajam Latvijas zinātnes templim, kuŗā augstākās izglītības darbs sākās tikpat kā tuksnesī, jo kaŗa apstākļu dēļ Rīgas politechniskā institūta iekārta ar visām dārgajām laboratorijām un citu studiju inventāru bija evakuēta uz Krieviju.

„Mēs, jaunie akadēmiķi, varam tikai mācīties no toreizējo latviešu studentu sīkstuma un gribas spēka," uzsvēra J. Dreifelds. Viņš pieminēja visus 9 universitātes rektorus Latvijas neatkarības laikā — profesorus E. Laubi, E. Felsbergu, J. Rubertu, A. Tenteli, M. Zīli, M. Brīmani, J. Auškāpu, M. Prīmani un V. Burkēvicu. „Daudziem no jums Latvijas universitāte ir tiešā Alma mater, bet man šķiet, ka mums, jaunajiem latviešu studentiem, kas studē Kanadas universitātēs, šim jēdzienam piekrīt plašāka nozīme, jo mums tas saistās ar mūsu garīgo Alma mater, ar latviskās zinātnes māti, kuŗu esam iepazinuši savās akadēmiskajās organizācijās un sarunās ar vecākiem. Zinātnei un tēvzemei, — šī Latvijas universitātes devīze lai vēl šodien ir mūsu garīgās dzīves ceļrādis," aicināja latviešu jaunās paaudzes akadēmiskās saimes pārstāvis. Uzrunai sekoja „Integer Vitae" Anitas Grigales—Rundānes klavieru atskaņojumā un kopīgi dziedātā Latvijas himna.

Apmēram nepilnu stundu gaŗajā akadēmiskajā runā par tematu „Zeme pasaules telpā" prof. Leonīds Slaucītājs, ar kuŗa vispusīgajām garīgajām interesēm auditoriju iepazīstināja J. Dreifelds, spraigā veidā bieži iepīdams pa asprātībai, izskaidroja universa būtību un cilvēku kā tā daļu. Profesora secinājums par cilvēces nākotni bija visai bēdīgs: lai labotos, tai atlikuši tikai 35 gadi, citādi zemes dzīve būs tik ļoti saindēta, ka pasaules lielpilsētas kļūs par iznīcības vietām. Ja cilvēce sevi pati neiznīcinās ar atombumbām, saule vēl spīdēs 35 milj. gadu. Pēc zinātnes jaunākajām atziņām, saule neizdzisīs un dzīvību nenosaldēs, bet zemi pamazām sadedzinās. Zinātne soļo vienmēr uz priekšu, un cilvēks jau ielauzies starpplanētu telpā. „Ja daudziem amerikāņiem tagad liekas, ka veltīgi izšķiesti dolaru biljoni, lai pirmie cilvēki nostātos uz mēness, tad jāatbild: ja Kolumbs būtu apstādināts, nebūtu Amerikas!" pabeidza profesors interesanto akadēmisko runu, pēc kuŗas atskanēja Latvijas universitātes himna „Līdzīgi saulei tu atnes mums dienu" (Ed. Virzas teksts).

Akadēmiskā saime, kuŗas vidū bija arī archibīskaps A. Lūsis un LNAK valdes priekšsēža vietas izpildītājs T. Kronbergs, pēdējā Latvijas universitātes rektora prof. V. Burkēvica atraitnei Annai Burkēvicai pasniedza rozes un suminā aplausiem.

Pēc svinīgā atceres akta notika akadēmiskās saimes balle ar „Gaudeamus" plkst. 10 vakarā. Daudzi apmeklētāji pēc akta devās mājup, tā ballei jau iepriekš ierobežoto 300 dalībnieku skaitu ne tuvu nesasniedzot.

—rs

MĀKSLINIEKS UN VELNĒNI

Gatavojot skatuves ietērpu B. Skultes baleta „Koklētājs un velns" pirmizrādei, kuŗa kokļu svētku ietvaros notiks 5. oktobrī plkst. 4 pēcpusdienā Bickford Park vidusskolas zālē Toronto, mākslinieks Ēvalds Daļevskis (pa kreisi) bija ieradies Toronto, abās pēdējās nedēļās cītīgi strādājot ar otām un krāsām DV namā, lai uzburtu pasauli, kuŗā izrādē darbosies koklētājs un velns. Viņš arī zīmējis baleta kostīmu metus. Uzņēmumā pa labi redzami trīs velnēni kostīmu pielaikošanas vakarā.

Foto: V. Cinis

Divas lidmašinas ar dziesmu svētku dalībniekiem no Anglijas

Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku rīcības komitejas kārtējā 25. septembŗa sēdē, kuŗu Latviešu namā vadīja pr-dis Žanis Šmits, pēc J. Vandeļa nolasītā iepriekšējās sēdes protokola apstiprināšanas atsevišķo sarīkojumu daļu vadītāji ziņoja par līdz šim paveikto. Dziesmu svētkiem no Anglijas vēl pieteikts Koventrijas dziedātāju koris ar 28 dalībniekiem V. Rītiņa vadībā. Kopā ar A. Jēruma vadīto Londonas kori ar 43 dziedātājiem un dažām mazākām grupām, pēc jau saņemtajām ziņām, Toronto gaidāmi vismaz 80 dziedātāju no Anglijas. Jau tagad aptuveni lēšams, ka dziesmu svētkos piedalīsies ap 50 koŗu ar vairāk nekā 1500 dziedātājiem no Kanadas, ASV un Anglijas, pašai Kanadai dodot tikai apmēram trešo daļu no dziedātāju kopskaita. Apvienoto koŗu koncerts notiks sestdien, 4. jūlijā, plkst. 3.30 pēcpusdienā Maple Leaf arēnā, pēc tā plkst. 8 vakarā svētku balle Royal York viesnīcā.

Sarīkojumu seriju piektdien, 3. jūlijā, plkst. 8.30 vakarā Metropolitan United Church zālē ievadīs garīgs koncerts, piedaloties Toronto Sv. Andreja draudzes korim un 40 mūziķu simfoniskajam orķestrim. To organizē rīcības komitejas mūzikālās daļas vaditājs A. Purvs, kas būs arī koncerta diriģents. Nākošajā dienā plkst. 11 rītā notiks tautas deju sacensība, bet 5. jūlijā plkst. 10 rītā rakstnieku cēliens Royal York viesnīcā, plkst. 4 pēcpusdienā tautas deju lieluzvedums Maple Leaf arēnā, bet plkst. 8 vakarā latviešu simfoniskās mūzikas koncerts Raiersona politechniskā institūta auditorijā, kuŗā ir 1400 sēdvietu.

Simfoniskā koncertā spēlēs 50 mūziķu izlases orķestris, kuŗu sakomplektēs no Toronto simfoniskā orķestŗa mūziķiem. Koncertu diriģēs komponists Jānis Kalniņš. Svētku mūzikālās daļas vaditājs A. Purvs ziņoja, ka ievadītas sarunas ar pianistu Arturu Ozoliņu, kas būtu ar mieru atskaņot J. Mediņa koncertu klavierēm. Viņa piedalīšanos apsveica arī komponists prof. T. Ķeniņš, jo ar to dota dziesmu svētku apmeklētājiem retā izdevība noklausīties šī mūsu jaunās paaudzes lieliskā pianista virtuoza spēli. Rīcības komiteja šo ierosinājumu apsveica un atbalstīja.

Ilgākas pārrunas izraisīja jautājums par teātŗa izrādes dienu. Raiņa lugas „Pūt, vējiņi" pirmizrāde, kuŗu Osvalda Uršteina režijā ar Hugo Miķelsonu kā asistentu iestudēs DV teātris Kanadā, bija paredzēta „pagarinātajā" dziesmu svētku priekšnedēļā, 28. jūnija pēcpusdienā, kuŗai Raiersona institūta zāle vēl dabūjama, bet šai nedēļā svētku apakškomitejai „Nākotne 70", kuŗu vada Dr. V. Gulēns, paredzēta virkne dažādu jaunatnes sarīkojumu. Šīs apakškomitejas priekšsēdis, kas reizē ir arī dziesmu svētku rīcības komitejas vicepriekšsēdis, nekādā ziņā nevēlējās, lai teātŗa izrādi sniegtu 28. jūnijā, kad paredzēts jaunatnes kongress, jo liela daļa jaunatnes vēlēsies noskatīties arī teātŗa izrādi. Tādēļ Dr. V. Gulēns ierosināja izrādi pārcelt uz kādu citu dienu, kam nepiekrita vairāki rīcības komitejas locekļi ar pr-di Ž. Šmitu, argumentējot, ka darbdienā izrāde mazāka apmeklētāju skaita dēļ varētu radīt zaudējumus, jo inscenējuma izdevumi paredzami lieli un režisora prasības šai ziņā stingras. Tā radies it kā paradoksāls stāvoklis: „Nākotne 70" gaida atbalstu no dziesmu svētkiem, bet ar savu nostāju netieši kavē gūt vajadzīgos ienākumus. Vēl nevienojoties par teātŗa izrādes dienu, jautājumu pagaidām atstāja neizšķirtu, kamēr Dr. V. Gulēns sazināsies ar pārējiem „Nākotne 70" darbiniekiem, lai rastu iespēju jaunatnes sarīkojumu programmas pārkārtošanai.

No Anglijas uz dziesmu svētkiem izlidos divas lidmašīnas, katra ar 160 viesiem un dziedātājiem. Viņu vidū gados vecākais svētku viesis, liekas, būs bij. Liepājas un Madonas aprinķa vecākais un Latvijas neatkarības pēdējo gadu Liepājas pilsētas valdes finanču nodaļas vaditājs Eduards Līcis, kuŗš šogad atskatījās uz 85 mūža gadiem. Pieteicoties tūristu lidojumam, viņš rezignēti piezīmējis: „Tas būs mans pēdējais lidojums."

Rīcības komiteja iepazinās ar dziesmu svētku ļetonu paraugiem, kuŗi atsūtīti no Japānas, darināti pēc mākslinieka Eduarda Dzeņa meta. Tie ir sudrabpelēki, zeltaini un zelta krāsā uz melna pamata. Pieņēma pēdējo variantu. Iepriekšējos dziesmu svētkos 1965. gadā bija pasūtināti 3000 svētku ļetoņu, bet šoreiz skaitu par vienu tūkstoti palielināja. Svētku dalībnieki ļetoņus varēs iegādāties par 1 dol. Bez tam svētku popularizēšanai izgatavos 12.000 īpašu kartīšu, arī pēc Eduarda Dzeņa zīmēta meta. Tās pārdos par 10 centiem gabalā vai 3 kartītes par 25 centiem.

Sagatavots jau arī veidlapas paraugs atsevišķo svētku sarīkojumu ieejas karšu iepriekšēja pārdošanai. Ieejas maksa garīgajā koncertā būs 3 dol. (bērniem līdz 16 g. puscena), tautas deju sacensībā 1 dol., teātŗa izrādē 4 un 3 dol. (2 un 1.50), kopkoŗa koncertā 6, 5, 3.50 un 2 dol. (bērniem puscena, izņemot 6 dol. vietās), svētku ballē 5 dol., rakstnieku cēlienā 2 dol (1), tautas deju lieluzvedumā 4, 3, un 2 dol. (bērniem puscena, izņemot 5 dol. vietās).

K. S.

Toronto vairs tikai viens baltiešu konsuls

Kā mūsu laikraksta iepriekšējā numurā jau ziņots, 26. septembrī miris ilggadējais Igaunijas konsuls Johaness E. Markus.

Viņš bija dzimis 1884. gada 18. augustā Sāremā (Sāmsalā) sācis studijas Pēterpilī, bet pabeidzis filozofijas fakultāti Kopenhāgenas universitātē, kādu laiku studējot arī Florencē. Pēc akadēmiskā grada iegūšanas viņš strādāja kādā Pēterpils bankā, bet pirmā pasaules kaŗa laikā bija

Johaness E. Markus (†)

Foto: JAK

kādas tekstilfabrikas direktors Turkestānā.

1920. gadā J. Markus atgriezās dzimtenē un sāka strādāt jaunās Igaunijas valsts ārlietu ministrijā, sākumā veikdams sekretāra uzdevumus, bet vēlāk būdams administrātīvā departamenta vaditājs un ārlietu ministrijas protokolšefs. 1924. gadā viņš kopā ar ģenerāli Laidoneru kā Igaunijas pārstāvji darbojās īpašā Tautu savienības komisijā, kuŗas uzdevums bijis izšķirt Turcijas un Irānas robežstrīdu un iespējami taisnīgi noteikt abu valstu robežu. Pēc šī uzdevuma veikšanas J. Markus darbojās ārlietu ministrijā par administrātīvā departamenta direktoru, bet tad sākās viņa darbība ārzemēs. Laikā no 1927. — 1931. gadam J. Markus bija Igaunijas ģenerālkonsuls Berlinē, pēc tam līdz 1935. gadam Londonā, kad viņu izraudzīja par Igaunijas sūtni Varšavā, kuŗa uzdevumos bija arī savas valsts diplomātiskā pārstāvēšana Čechoslovakijā un Rumānijā. Kad otra pasaules kaŗa sākumā Poliju okupēja Vācijas un Pad. savienības kaŗaspēks, J. Markus paglābās Rumānijā, no kuŗas caur Vāciju atgriezās Igaunijā, bet drīz atkal devās sūtņa pienākumos uz Budapeštu. Kad Pad. savienība ar varmācīgo iebrukumu iznīcināja Igaunijas neatkarību, J. Markus devās ceļā uz ASV, kur kādu laiku strādāja Igaunijas ģenerālkonsulātā Ņujorkā, kamēr viņu pārcēla par konsulu Toronto, kur viņš savus amatā pienākumus veica nepārtraukti 18 gadu līdz aiziešanai mūžībā.

Pēc J. Markus nāves Toronto palicis vairs tikai viens Baltijas valstu konsuls — Lietuvas ģenerālkonsuls Dr. Jonas Žmuidzinas. Kopš Latvijas ģenerālkonsula R. N. Braisona atteikšanās no pienākumiem, viņa postenis jau vairākus gadus ir vakants, un pagaidām nav ziņu, ka aizstājēja izraudzīšana beidzot tuvotos atrisinājumam. Pašreizējā Kanadas ārpolitiskajā nosliecē pat jāšaubās, vai jaunu Latvijas konsulu Toronto Kanadas valdība atzītu, tā ka ļoti iespējams, ka ar ilgo laiku Toronto paliks vakanta ilgu laiku, varbūt pat to nemaz neaizpildot.

Vtr.

Liela diena Londonas...

(Pārnesums no 1. lpp.)

iespējams, jo skolēnu sastāvs attīstības ziņā bija ļoti dažāds, tādēļ grūti bija mācības paveikt visu programmu. Šī iemesla dēļ ilgāku laiku skolēni nesaņēma apliecības par skolas kursa beigšanu, bet tikai par mācīšanos tajā. Skolēnu skaitam pieaugot uz 49, tie mācījās četrās grupās. Tagad tas atkal sarucis uz kādiem 15, kas mācās divās grupās.

Skola ar savu programmu piedalījusies Ziemsvētku eglītes vakaros un izlaiduma aktos vai mācības gada nobeiguma sarīkojumos, trīs reizes uzvedot labi sagatavotas ludziņas. Skolu vadījuši trīs pārziņi — P. Dreimanis, L. Lukste un L. Liepa. Mainoties skolas vadībai pirmo reizi, nodibinājās skolas padome, kuŗa paaugstināja skolotāju atalgojumu par katru mācību stundu. Kādu laiku darbojās arī bērnu dārzs un kursi padsmitniekiem.

Par spīti grūtajiem apstākļiem, skola tomēr darbojusies jau 20 gadu, un bērni tajā ne tikai mācījušies latviešu valodā un garā, bet arī savstarpēji iepazinušies un sadraudzējušies; vairāki vēlāk arī apprecējušies.

Londonas latviešu saime, īpaši Londonas latviešu kopa kā skolas uzturētāja ar citu vietējo latviešu organizāciju atbalstu, šai savā pilsētas tautiešiem lielajā dienā sirsnīgi pateicas tām ģimenēm, kuŗas atvēlējušas savas mājas skolas darbībai, un visiem skolotājiem, kas no eksistences darba brīvajā laikā — sestdienās pašaizliedzīgi strādājuši latviešu skolā.

Ps.

Toronto laviešu kreditsabiedrība

Latvian (Toronto) Credit Union Limited

491 College St., Toronto 174, Ont.

Telef. 924-2775

maksā

6% par noguldījumiem, 7 — 7½ par ilgtermiņa noguldījumiem

Kreditsabiedrība izdara visas pārrastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.

REIZĒ AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 vai $5000.00.

Biroja atvērts sestdienās no pl. 12 — 3 vakarā, sestdienās no pl. 9 — pl. 1 dienā.

ANDREJSONS

APDROŠINA

463-7313

TORONTO ZIŅAS

● Toronto latviešu jaunatnes pulciņa Staburags jaunajā valdē 26. septembrī ievēlēti Edgars Šmits, Daina Siliņa, Inese Ezerkalna, Jūlija Kurmīte, Valdis Pālens un Pēteris Ancāns. Pulciņa dēļ atstāja līdz rudenim nepārvēlētu. Revīzijas komisijā tagad darbosies līdzšinējās valdes locekļi Dāvis Maksiņš, Andris Lakstīgala, Alberts Upeslācis, Dace Zemdega, Dace Vare un Ģirts Šteinhards. Pulciņa vaditāju nevēlēja atsevišķi, bet visu valdi kopā, kuŗa pirmajā sēdē izraudzīs priekšsēdi.

● Velesleja slimnīcā 28. septembrī 70 gadu vecumā miris Jānis Lipiņš, viens no Sv. Jāņa draudzes dibinātājiem, kas darbojās arī draudzes pirmajā revīzijas komisijā. Nelaiķi 1. oktobrī pēdējā gaitā uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu izvadīja archibīskaps A. Lūsis. Par aizgājēju sēro dzīvesbiedre Austra, māsa un svainis Latvijā.

● Austrumu draudzē jau 28. septembrī notika Pļaujas svētku dievkalpojums Sv. Barnaba baznīcā, kuŗu vadīja māc. A. Briedis, piedaloties ap 300 baznīcēniem. Pēc dievkalpojuma baznīcas zālē draudzes dāmu komiteja bija klājusi kafijas galdus, pie kuŗiem pulcējās ap 200 apmeklētāju. T. Puisāns demonstrēja krāsu diapozitīvus — uzņēmumus no tālajiem Kanadas ziemeļiem, Arktikas. Draudzes vakars dāmu komitejai deva ap 190 dol. atlikumu.

Reizē ar to aplama ir mūsu laikraksta iepriekšējā numurā ievietotā ziņa, ka Pļaujas svētku dievkalpojums ar draudzes vakaru notiks 5. oktobrī.

● Latviešu nama dāmu komitejas rīkotājā ceļojuma izlozē 27. septembrī laimēja šādi ložu numuri: 406, 551, 1408, 2320, 2409, 2591, 2633, 2649, 2675, 2688, 2713, 2784, 2862 un 2940. Laimesti resp. čeki par ceļojumam paredzēto summu viena mēneša laikā izņemami Toronto latviešu kreditsabiedrībā — 941 College St., Toronto 174, Ont.

● Sv. Jāņa draudze savā apkārtrakstā lūgusi visus draudzes locekļus, kuŗu bērni salaulājušies ar cittautiešiem, paziņot draudzes kancelejai telefoniski vai rakstveidā viņu pašreizējās adreses. Draudze norādījusi, ka — vienalga, vai tas patīk, vai ne — jaukto laulību skaits pēdējos gados kļuvis ievērojami liels, un pieredze rāda, ka šādi laulātie parasti vairs nav nevienā draudzē vai baznīcā, reizē ar to zūdot latviešu sabiedrībai un arī latviešu ev.-lut. baznīcai. Lai izlemtu, ko šai lietā darīt, draudzes vadība vispirms vēlas noskaidrot, vai šie kādreizējie draudzes locekļi vēl vēlas piederēt pie Sv. Jāņa draudzes un vai ir ieinteresēti klausīties Kristus evaņģeliju abiem laulātiem partneŗiem saprotamā resp. angļu valodā. Tādēļ draudze iecerējusi īpašu aptauju, kuŗa nav iespējama, nezinot bijušo draudzes loceku pašreizējās adreses, kuŗi no draudzes dzīves aizgājuši pēc laulībām ar citas tautas partneŗi.

● TLMM klubs aicina biedrus, kuŗu ģimenēs ir jaunieši, kas varētu un vēlētos klubā darboties, tos pieteikt jauniešu vaditājam G. Vilmanim (tālr. 469—0737), kas par nodarbībām sniedz arī tuvāku informāciju. Jaunās sezonas atklāšanas balli klubs paredzējis 18. oktobrī Latviešu namā, bet pēdējās šāgada titara šaušanas sacīkstes 26. oktobrī, ar tām pabeidzot vasaras sezonu savā lauku īpašumā Bērzainē.

● Tieši savā 65. dzimšanas dienā, 10. oktobrī, no Anglijas Toronto ieradīsies rakstnieks Pēteris Aigars, kas še viesosies, paredzams, pāris nedēļu. Šai sakarā DV Toronto nodaļa 17. oktobrī plkst. 8 vakarā DV namā rīko Pēteŗa Aigara vakaru, kuŗā viesis sniegs referātu un lasīs savus jaunākos darbus, bet nodaļas vanadzes rūpēsies par kafijas galdu, lai apmeklētāji varētu pakavēties kopā ar rakstnieku. P. Algars paredzējis apmeklēt arī citus latviešu centrus Kanadā un ASV. Piezīmējams, ka drīzumā iznāks viņa jaunais dzejoļu krājums „Zaļie zīmneši".

● TLMM klubs šogad savā lauku īpašumā Bērzainē uzsāka plašākus izbūves darbus, kuŗi gandrīz jau pabeigti. Kluba biedrs Fricis Āboliņš, redzot paveikto, sabiedriskās ēkas piebūves un citu darbu izdevumu segšanai tūlīt ziedoja 50 dol. Viņa priekšzīmei ar tikpat lielu ziedojumu sekojuši Dr. P. Bārdiņš, A. Kristapsons un J. Veckers, 20 dol. ziedojuši V. Užulis un V. Jostiņš, bet pa 10 dol. P. Rudzītis, M. Holcmanis, J. Atmata, N. Ģēģeris un A. Kvēps. A. Mackars savukārt bez atlīdzības veicis elektrības installācijas darbus.

● DV Toronto nodaļas biedru vakars 26. septembrī DV namā bija pulcinājis vairāk nekā 50 dalībnieku. Sarīkojumu humoristiskā garā vadīja O. Zvirgzdgrauds. Tā ievadījumā nodaļas pr-dis I. Zamlovskis ar dzīvesbiedri Rasmu pastāstīja par gūtajiem iespaidiem nesenajā Anglijas apciemojumā un turienes DVF nodaļu pasākumiem, Maija Ķuze iepriecināja ar humoristiskām deklamācijām, bet Vilis Ķuze ar dziesmām. Makšķerēšanas sekcijas vaditājs J. Treijs savukārt informēja par paredzētajām sacensībām 11. un 12. oktobrī Braitonā. Vakara dalībnieku sacensības balvu par labāko stāstījumu izpelnījās Anete Bencone, bet par solodziesmām H. Jēkabsons, kamēr apbalvojums par labāko padomu, kā izprecināt nodaļas saimes precību gados esošos piederīgos, palika krājumā citai reizei, jo padomi neradās... Ar aplausiem klātesošie sumināja šī vakara gavilniekus — vanadzi Ernestīni Purmali, kuŗai piepildījās 76 mūža gadi, un nodaļas valdes locekli Aleksandru Beizaku, kas pievienojās 50-gadnieku saimei.

● DV Toronto nodaļas makšķerēšanas sekcijas rīkotās sezonas nobeiguma sacīkstes, kuŗām sagādātas 12 balvas, notiks 11. un 12. oktobrī Braitonā, ap 100 jūdžu attālumā no Toronto. Piedalīties var visi nodaļas biedri. Pirmajā dienā sacensības sāksies plkst. 12 dienā un beigsies ap 5 pēcpusdienā, bet otrā dienā turpināsies plkst. 8 rītā un ilgs līdz 4 pēcpusdienā. Pēc tam paredzēts draudzības vakars ar deju. Dalībnieku apmešanās paredzēta E. Heldā, A. Dārznieka un A. Inta vasarnīcās. Vēlama tomēr iepriekšēja pieteikšanās, zvanot A. Intam (921-5956) vai E. Heldam (921-8796 vai Braitonā 475-1940). Vietas nepazīnējiem, ierodoties Braitonā, jāprasa pēc Kūpera veikala vai zivju sadales punkta.

★ Dailonis Olmanis Austrālijā veicis Vald. Kārkliņa romāna „Teika par septiņiem kuģiem" dramatizējumu. Jauno lugu iestudē Pertas latviešu drāmatiskā kopa režisora Arvīda Zīles vadībā. Tās pirmizrāde paredzēta Austrālijas latviešu 19. kultūras dienās, kas decembrī notiks Pertā. Dekorācijas lugai, kuŗai drāmatiķis devis nosaukumu „Skarbā piekraste", gatavo mākslinieks Augusts Kudeika.

KANADAS ZIŅAS

HAMILTONA

● Vanadžu kopas sarīkojumā 20. sept. Latviešu b-bas telpās komponists Imants Sakss interesantā stāstījumā referēja par mākslas dzīvi Latvijas pēdējā neatkarības gadā un par Knutu Lesiņu, pakavēdamies pie latviešu komponistiem un viņu darbiem. Referents salidzināja šo gadu ar Raiņa „Uguni un nakti", norādot, ka tāpat kā Laimdota lugas pēdējā cēlienā tikai tiecas uz skaisto un labo, nesaskatot postu, tā arī latviešu komponisti dzīvoja savu individuālo dzīvi, izvairoties skatīties gaidāmajā postā. Tenors Jānis Baruss, klavierpavadījumus spēlējot I. Saksam, dziedāja 8 komponistu E. Dārziņa, J. Vītola, L. Garūtas, J. Ķepīša un A. Žilinska dziesmas, bet vanadžu kopas pr-ce Nora Pulciņa nolasīja 7 Knuta Lesiņa dzejoļus. Sarīkojums beidzās ar pārrunām pie tējas un kafijas galda.

BŠK

MONTREALA

● Trīs Montrealas Sēra Džordža Viljama universitātes latviešu studenti bija salīguši neparastas derības, ka divi no viņiem 24 stundās nosoļos 75 jūdžu (ap 120 km) lielo attālumu no Montrealas līdz vasaras atpūtas nometnei Tērvetei. Soļošana sākās 19. septembŗa pēcpusdienā. Juris Kaniņš „uzdeva", apmēram pssceļā, bet Pēteris Miķelsons veica visu gabalu 23 stundās un 43 minūtēs. Zaudētājs bija Juris Zilkalns. Par spīti neparastajai „nodarbībai" uzvarētājs soļoja ar labu fizisko un morālo stāju un pēc Sarkanupes šķērsošanas kanū laiviņā, kas bija paredzēts maršrutā, sasniedza Tērveti 12 minūšu pirms noteiktā laika. Pēc šī veikuma P. Miķelsons pirmo atelpu guva Juŗa Āgruma vasaras mājā, kur peldināja kājas ūdenī, vienlaicīgi mielojoties ar šķīvi viras un stēķu. Liels pulks jauniešu dalījās ar viņu pārrunās par veikto uzdevumu un priecājās par apliecināto apņēmību un neatlaidību. Montrealieši labprāt vēlētos, lai citur jaunieši sekotu šim paraugam.

—ms

Baltiešu sapul
„Diena rūpēi p
viju un Lietuvu"
ta pirms 30 ga
Molotova - Ribe
gādināšanai, 20
maršelda lauku
klāja UBA -
priekšsēdis Ķest
teikdams UBA
nieku Norbertu
nas tulkojumu s
murā). Prāv. N.
iepazīstināja pub
mas vaditāju An
otras paaudzes 2
tuvieti, kas ļoti
savas tautas lab
no 1965. g. 13.
šu masu sapulce
kotājiem. Pēc
Mažeika pieteic
locekli Mario
kuŗš 13 gadu (19
nējis Ņujorkas
spēkos un 11 rei
cot savu pienā
visvairāk apbal
ASV.Savā uzrunā
pārliecību, ka v
pienākas brīvība
teica līdzjūtību
ņiem šīs tiesības
Molotova - Ribe
rakstīšanas. Vi
notikumi Austru
laikā šo pasaules
rāk izbīda star
kas priekšplānā,
ka jau tuvākajā
ģitā situācija—grū
būs jāatrisina, u
valstis pieder
kaŗa pirmajiem
tās pirmās,
gūs brīvību.
nātāju ietekmēts
vas oficiālās ru
vēl teica sirsnīgu
ces dalībniekie
kongresā atgriez
pēdes par baltie
Nākošais runā
pārstāvis Dr. Hei
pašā laikā arī re
tiešu jaunās paa
gan ļoti sekmīgi
tējā sabiedrībā,
apziņa liek runā
ņiem tas šobrīd r
apskatīja baltieš
tik daudz no Mol
pa pakta viedok
no nule iesāktās
ju ģenerālsamb
vas, izteikdams
pasaules lielvara
slepenus līgumus
jautājumi. Apvie
netiek pat darba
Neatkarīgās L
legālās valdības
vais ministrs brī
freds Bērziņš sa
rās vairākiem M
tropa pakta asp
sevišķi rūnas tu
dams uzrunu ar
būt šodien neg
bildi no tiem, ku
vara mūsu labā
tas nekavē mū
Dieva un cilvēka
šķirto likumīgo
Lietuviešus p
vas atbrīvošanas
tejas priekšsēdis
nas, kas savā
Pad. savienības
jumus Atlantija
noto nāciju cha
ka tiesību univ
cijā, pieprasot
vienības izdarī
Baltijas valstīs,
pie Apvienotaj
tās gādātu par
Cilvēka tiesību
to tiesību piešķ
šiem.
Pēc tam runā
ga — ierasties
transporta mini
tents Valters L
šingtonas, kuŗa
lībnieki uzņēma
du laiku aplaud
katra teikuma
ASV valdības
aizrādīja: „Vien
dētu, vāru jun
ASV vēl aizvi
sargs." Viņš ru
rikā bieži pārp
riotisms", pa
tam ir divi v
otisms, kā pār
gi ietīnušies ka
rogs var dažkā
dējā neģēļa p
mīlestība uz s
pozitīvs spēks
valsts augšupej
veida patriotis
Austrumeiropas
Mazans pareģo
jas valstīs atj
ba un tās iegūs
tu citu tautu s
Nacionālās
misijas pie A
jām pilnvarot
Meng Hsjens

ZIŅAS

oktobrī, no Anglijas Toron-
dīsies rakstnieks Pēteris Ai-
kas še viesosies, paredzams,
nedēļu. Šai sakarā DV To-
nodaļa 17. oktobrī plkst. 8
DV namā rīko Pēteŗa Ai-
akaru, kurā viesis sniegs re-
un lasīs savus jaunākos dar-
et nodaļas vanadzes rūpēsies
fijas galdu, lai apmeklētāji
pakavēties kopā ar rakst-
P. Aigars paredzējis apmek-
citus latviešu centrus Ka-
n ASV. Piezīmējams, ka drī-
iznāks viņa jaunais dzejoļu
s „Zaļie zīmneši".

LMM klubs šogad savā lau-
šumā Bērzainē uzsāka pla-
izbūves darbus, kuŗi gandrīz
abeigti. Kluba biedrs Fricis
š, redzot paveikto, sabiedris-
kas piebūves un citu darbu
mu segšanai tūlīt ziedoja 50
ņa priekšzīmei ar tikpat lie-
lojumu sekojuši Dr. P. Bār-
A. Kristapsons un J. Veckers,
ziedojuši V. Užulis un V.
š, bet pa 10 dol. P. Rudzītis,
olcmanis, J. Atmata, N. Ģē-
un A. Kvēps. A. Mackars sa-
bez atlīdzības veicis elek-
installācijas darbus.

V Toronto nodaļas biedru
s 26. septembrī DV namā
ulcinājis vairāk nekā 50 da-
ku. Sarīkojumu humoristis-
rā vadīja O. Zvirgzdgrauds.
vadījumā nodaļas pr-dis I.
vskis ar dzīvesbiedri Ras-
astāstīja par gūtajiem ie-
em nesenajā Anglijas apcie-
nā un turienes DVF nodaļu
umiem, Maija Ķuze iepriek-
ar humoristiskām deklā-
ām, bet Vilis Ķuze ar dzies-

Makšķerēšanas sekcijas
js J. Treijs savukārt infor-
par paredzētajām sacensī-
11. un 12. oktobrī Braitonā.
a dalībnieku sacensībās
par labāko stāstījumu iz-
ās Anete Bencone, bet par
iesmām H. Jēkabsons, ka-
apbalvojums par labāko pa-
kā izprecināt nodaļas sai-
recību gados esošos piederī-
alika krājumā citai reizei,
domi neradās... Ar aplau-
klātesošie suminmāja šī vaka-
vilniekus — vanadzi Ernes-
urmali, kuŗai piepūdījās 76
gadi, un nodaļas valdes lo-
Aleksandru Beizaku, kas pie-
ās 50-gadnieku saimei.

V Toronto nodaļas makšķe-
as sekcijas rīkotās sezonas
guma sacīkstes, kuŗām sa-
as 12 balvas, notiks 11. un
tobrī Braitonā, ap 100 jūdžu
mā no Toronto. Pieaicinātie
isi nodaļas biedri. Pirmajā
sacensības sāksies plkst. 12
un beigsies ap 5 pēcpus-
bet otrā dienā turpināsies
8 rītā un ilgs līdz 4 pēcpus-
Pēc tam paredzēts drau-
vakars ar deju. Dalībnie-
mešanās paredzēta E. Hel-
. Dārznieka un A. Inta va-
ās. Vēlama tomēr iepriek-
pieteikšanās, zvanot A. In-
(921-5956) vai E. Heldam
96 vai Braitonā 475-1940).
nepazīnējiem, ierodoties
nā, jāprasa pēc Kūpera vei-
vai zivju sadales punkta.

ailonis Olmanis Austrālijā
Vald. Kārkliņa romāna „Tei-
r septiņiem kuģiem" drāma-
nu. Jauno lugu iestudē Per-
tviešu drāmatiskā kopa reži-
rvīda Zīles vadībā. Tās pirm-
paredzēta Austrālijas lat-
19. kultūras dienās, kas de-
i notiks Pertā. Dekorācijas
kuŗai drāmatiķis devis no-
mu „Skarbā piekraste", ga-
nākslinieks Augusts Kudeika.

ZIŅAS

ti bija salīguši neparastas
s, ka divi no viņiem 24
s nosoļos 75 jūdžu (ap 120
lielo attālumu no Montre-
idz vasaras atpūtas nomet-
ērvetei. Soļošana sākās 19.
nbra pēcpusdienā. Juris
š „uzdeva", apmēram pss-
bet Pēteris Miķelsons veica
abalu 23 stundās un 43 mi-

Zaudētājs bija Juris Zil-
Par spīti neparastajai „no-
ai" uzvarētājs soļoja ar
izisko un morālo stāju un
arkanupes šķērsošanas ka-
iviņā, kas bija paredzēts
utā, sasniedza Tērveti 12
u pirms noteiktā laika. Pēc
kuma P. Miķelsons pirmo
guva Juŗa Agruma vasa-
nājā, kur peldināja kājas
vienlaicīgi mielojoties ar
viras un stēku. Liels pulks
šu dalījās ar viņu pārrunās
cikto uzdevumu un priecā-
r apliecināto apņēmību un
dību. Montrealieši labprāt
, lai citur jaunieši sekotu
raugam.

—ms

74 baltiešu karogi „uzbrūk" Apvienotajām nācijām

Baltiešu sapulci ar nosaukumu „Diena rūpei par Igauniju, Latviju un Lietuvu", kas bija veltīta pirms 30 gadiem parakstītā Molotova - Ribentropa pakta atgādināšanai, 20. septembrī Hamaršelda laukumā Ņujorkā atklāja UBA - BATUN valdes priekšsēdis Ķestutis Miklas, pieteikdams UBA - BATUN priekšnieku Norbertu Trepšu (viņa runas tulkojumu sniegsim nāk. numurā). Prāv. N. Trepša savukārt iepazīstināja publiku ar programmas vadītāju Antoniju Mažeiku — otras paaudzes 29 gadus vecu lietuvieti, kas ļoti aktīvi darbojas savas tautas labā un bija viens no 1965. g. 13. novembŗa baltiešu masu sapulces galvenajiem rīkotājiem. Pēc ievadvārdiem T. Mažeika pieteica ASV kongresa locekli Mario Bjadži (Biaggi), kuŗš 13 gadu (1952. — 1965.) dienējis Ņujorkas pilsētas policijas spēkos un 11 reižu ievainots, veicot savu pienākumu, kļūdams visvairāk apbalvotais policists ASV.Savā uzrunā Bjadži uzsvēra pārliecību, ka visiem cilvēkiem pienākas brīvība un ţaisnība, izteica līdzjūtību baltiešiem, kuriem šīs tiesības laupītas kopš Molotova - Ribentropa pakta parakstīšanas. Viņš aizrādīja, ka notikumi Austrumeiropā pēdējā laikā šo pasaules daļu arvien vairāk izbīda starptautiskās politikas priekšplānā, tādēļ paredzams, ka jau tuvākajā nākotnē šī sarežģītā situācija—gribot negribot — būs jāatrisina, un tā kā Baltijas valstis pieder otara pasaules karŗa pirmajiem upuriem, tad tās pirmās, varbūt, arī atgūs brīvību. Iepriekšējo runātāju ietekmēts, Bjadži pēc savas oficiālās runas pabeigšanas vēl teica sirsnīgus vārdus, sapulces dalībniekiem apsolīdams, kongresā atgriezies, turpināt rūpēties par baltiešu lietu.

Nākošais runātājs bija igauņu pārstāvis Dr. Heino Ainso, kas tai pašā laikā arī reprezentēja to baltiešu jaunās paaudzes daļu, kuŗa gan ļoti sekmīgi iekļāvusies vietējā sabiedrībā, bet kuŗas sirdsapziņa liek runāt to vārdā, kuriem tas šobrīd nav atļauts. Viņš apskatīja baltiešu jautājumu ne tik daudz no Molotova - Ribentropa pakta viedokļa, kā raugoties no nule iesāktās Apvienoto nāciju ģenerālasamblejas perspektīvas, izteikdams bažas, vai abas pasaules lielvaras netaisa kādus slepenus līgumus, ja mazo tautu jautājumi Apvienotajās nācijās netiek pat darba kārtā.

Neatkarīgās Latvijas pēdējās legālās valdības vienīgais vēl dzīvais ministrs brīvajā pasaulē Alfreds Bērziņš savā runā pieskārās vairākiem Molotova - Ribentropa pakta aspektiem (skat. atsevišķi runas tulkojumu), pabeigdams uzrunu ar vārdiem: „Varbūt šodien negūsim nekādu atbildi no tiem, kuŗiem ir spēks un vara mūsu labā iestāties, bet lai tas nekavē mūs prasīt mums Dieva un cilvēka sirdsapziņas piešķirto likumīgo tiesu!"

Lietuviešus pārstāvēja Lietuvas atbrīvošanas augstākās komitejas priekšsēdis Dr. J. Ķ. Valūnas, kas savā uzrunā uzskaitīja Pad. savienības parakstītos solījumus Atlantijas chartā, Apvienoto nāciju chartā, kā arī Cilvēka tiesību universālajā deklarācijā, pieprasot nosodīt Pad. savienības izdarītos noziegumus Baltijas valstīs, kā arī griezās pie Apvienotajām nācijām, lai tās gādātu par savā chartā un Cilvēka tiesību deklarācijā minēto tiesību piešķiršanu arī baltiešiem.

Pēc tam runāja baltiešu draudza — ierasties aizkavētā ASV transporta ministra Volpes asistents Valters L. Mazans no Vašingtonas, kuŗa runu sapulces dalībnieki uzņēma ļoti jūsmīgi, kādu laiku aplaudēdami gandrīz pēc katra teikuma. Runādams par ASV valdības politiku, Mazans aizrādīja: „Vienalga, ko jūs dzirdētu, varu jums apliecināt, ka ASV vēl aizvien ir sava brāļa sargs." Viņš runāja arī par Amerikā bieži pārprasto vārdu „patriotisms", paskaidrodams, ka tam ir divi veidi: 1)superpatriotisms, kā pārstāvji dzīvo pilnīgi ietinušies karogā (pie tam karogs var dažkārt noderēt kā pēdējā neģēļa paslēptuve), un 2) mīlestība uz savu zemi, kas ir pozitīvs spēks, pamatos katras valsts augšupejai. Tā kā šis otra veida patriotisms dziļi iegulies Austrumeiropas tautu sirdīs, V. Mazans pareģoja, ka trīs Baltijas valstīs atjaunosies neatkarība un tās iegūs sev pienācīgo vietu citu tautu saimē.

Nacionālās Ķīnas (Taivānas) misijas pie Apvienotajām nācijām pilnvarotais ministrs Vang Meng Hsjens cita vidū uzsvēra: „Pašreiz komūnistu imperiālisms ir vēl daudz aktīvāks nekā pirms 30 gadiem," izteikdams cerību, ka Baltijas valstu traģēdija neatkārtosies vēl citās brīvību mīlošās zemes. Viņš arī atgādināja, ka Apvienotajām nācijām piekritusi ieņēmojama loma dekolonizācijas procesā daudzās zemēs, tādēļ tās varētu būt vieta, kur reiiz nokārtos arī Baltijas valstu jautājumu. Pēc Ķīnas diplomāta domām, tieši nesen brīvību ieguvušajām valstīm vajadzētu baltiešu lietu atbalstīt, nevis ļekļauties godu laupītāja dubultstandarta piekopšanā, kāds tur palaikam valda. „Brīvā Ķīna arvien atbalstījusi visas brīvību mīlošas tautas to cīņā par brīvību," viņš teica. Atzīdams, ka baltiešu gadījumā pretinieku samērs pataisa šo ciņu ļoti nevienādu, viņš tomēr ieteica paļauties vairāk uz pašu spēkiem nekā gaidīt palīdzību no citiem. „Mūsu lieta ir taisna un tāpēc uzvarēs!" uzrunu pabeidzot, uzsvēra Vang Meng Hsjens.

Pirmais BATUN priekšnieks, lietuviešu monsinjors Balkūnas pavadīja pie runātāju pults visīsāko laiku, bet, varbūt, paliks klausītājiem visilgāk atmiņā. „Es neticu politiķiem un diplomātiem", viņš deklarēja, „bet es ticu Dievam!" Tādēļ viņš aicināja visus sapulces dalībniekus vienoties lūgšanā, pieminot izdzītos un vajātos, tos, ka dzīvo bailēs, un tos, kas strādā pagrīdē; kā arī lūdzot Dievu piešķirt pasaules varenajiem tādu prātu, lai tie strādātu taisnības labā.

Sapulces beigās A. Mažeika nolasīja rezolūciju, kuŗu sapulces dalībnieki vienprātīgi pieņēma. Tās teksts tulkojumā šāds:

„Mēs, še sapulcējušies sapulces 'Diena rūpei par Igauniju, Latviju un Lietuvu' dalībnieki, atceroties pirms 30 gadiem parakstīto naci onālsociālistiskās Vācijas un Pad. savienības slepeno Molotova - Ribentropa līgumu, kuŗā noteica Vācijas un Pad. savienības interešu sfairas, kā rezultātā Pad. savienība okupēja trīs Baltijas valstis — Igauniju, Latviju un Lietuvu; ievērojot to, ka Staļinu un Hitleru nosodījušas viņu pašu tautas tāpat kā pārējā pasaule; dziļās rūpēs par pašreizējiem apstākļiem Baltijas valstīs, kuŗi radušies nepārtrauktas apspiešanas rezultātā, ko Pad. savienība īsteno pret baltiešiem; nosodām Pad. savienības koloniālisma politiku; vēlreiz apstiprinām Baltijas valstu neatsavināmās tiesības uz brīvību un neatkarību; pieprasām Apvienotajās nācijās izmeklēt Molotova - Ribentropa pakta izraisītās situācijas sekas; aicinām visas Apvienoto nāciju dalībniekvalstis saskaņot savu rīcību ar šīs izmeklēšanas spriedumu, atzīstot Igaunijas, Latvijas un Lietuvas neatkarību; un mudinām visas Apvienoto nāciju valstis izdarīt spiedienu pret Pad. savienību, lai tās izlabotu Molotova - Ribentropa pakta netaisnās sekas, atvelkot savu karaspēku no Igaunijas, Latvijas un Lietuvas."

ASV un visu trīs Baltijas valstu himnas dziedāja apvienots baltiešu koris diriģenta Mikola Cibas un Visvalža Geduļa vadībā.

Lietuviete Nansija Umbraza nolasīja telegrammas tekstu, kuŗu nosūtīja ASV prezidentam Niksonam. Tajā sapulces dalībnieki pateicās ASV valdībai par tās līdzšinējo nelokāmo stāju Baltijas valstu nelikumīgās iekļaušanas Pad. savienībā neatzīšanā, un lūdza prezidentu atzīmēt Molotova - Ribentropa pakta parakstīšanas 30. gadskārtu, nosodot Pad. savienību Apvienoto nāciju forumā par kolonialismu un rusifikāciju Baltijas valstīs un pieprasot Baltijas valstu un citu apspiesto tautu atbrīvošanu.

Sakarā ar šo sapulci bija saņemtas arī vairākas telegrammas un cita veida apsveikumi, kuŗus sapulcē nolasīja igauniete Mare Linamā. Daži citāti no tiem: „Varu jums apliecināt, ka prezidents turpina skatīties uz baltiešu tautu ţaisnajiem centieniem ar saprašanu un līdzjūtību" (ASV ārlietu ministrijas Eiropas jautājuma daļas vadītāja asistents Martins J. H. Hillebrants). — „Kā jau ziināt, Kanadas valdība nekad nav atzinusi Pad. savienības slepeno Molotova - Ribentropa pakta okupāciju Baltijas valstīs, kuŗa notika tik traģiskos apstākļos pirms 30 gadiem." (Kanadas misijas pie Apvienotajām nācijām padomnieks Dž. Hirns). — „Labākie novēlējumi jūsu pasākumam no republikāņu partijas centrālās valdes." (partijas nacionālitāšu nodaļas direktors Lašlo Pastors). — „Lūdzu darīt zināmu saviem sapulcētajiem draudziem manu nesen pieņemto nostāju par apspiesto baltiešu tautu traģisko likteni un manu neatlaidīgo lūgšanu, lai brīvība un neatkarība, kuŗu meklējam visai cilvēcei, jo drīz piepildītos." (ASV kongresa loceklis Piters Rodino). — „Apsveicu organizāciju United Baltic Appeal jūsu vēsturiskā s sapulces gadījumā. Ņujorkas pilsoņi, kopā ar mani izsaka savu rūpi par Igaunijas, Latvijas un Lietuvas pilsoņiem. Šai brīdī der atcerēties, ka neviens no mums nav brīvs, kamēr mēs visi neesam brīvi. Dalos ar jums cerībā, ka, vienoti strādājot, panāksim brīvību visām tautām." (Ņujorkas pilsētas galva Džons V. Lindsijs). Visa laba vēlējumus sapulces sekmēm bija sūtījuši arī Latvijas sūtniecības Vašingtonā vadītājs Dr. A. Spekke, Amerikas latviešu apvienība un citi.

Sapulces dienā 12 vietās Manhatenā, kur apgrozas daudz ļaužu, izdalītas skrejlapas, kuŗās apskatīts Molotova - Ribentropa pakts un tā sekas, kā arī aicināts piedalīties sapulcē.

Sapulcē bija arī vairāki Apvienoto nāciju diplomāti, preses atašeji no atsevišķajām AN misijām un pie AN akreditētie žurnālisti. Ainas no sapulces norises tai pašā dienā varēja redzēt arī televīzijas raidījumos plkst. 7 un 10 vakarā 11. raidāmcelā, kuŗas kopā ar kongresa locekļa Bjadži doto interviju aizņēma 5 minūtes.

Programmai beidzoties, sapulces dalībnieki ar visiem karogiem gaŗā gājienā, kas izstiepās pa diviem pilsētas blokiem, devās uz Apvienoto nāciju namu, kur kādu laiku demonstrēja, saukdami Molotova - Ribentropa „atceŗei"piemērotus saukļus. Policija vērtēja demonstrantu skaitu uz 500. Gājiena iespaidīgumu vairoja vismaz 70 Lietuvas, Latvijas un Igaunijas karogi. Tas norāda, ka sapulcē visvairāk piedalījušās dažādu organizāciju sūtītas delegācijas ar karogiem.

Tuvākajā nākotnē sapulces rīcības komiteja nodomājusi publicēt sarakstu ar to organizāciju vārdiem, kuŗas vai nu piedalījās sapulcē, vai arī atbalstīja tās rīkošanu ar ziedojumiem. Organizācijas tādēļ laipni lūgtas paziņot par savu lēmumu piedalīties BATUN birojam (2789 Schurz Ave, Bronx, N. Y. 10465), kurp savu ārtavu var nosūtīt arī vēlīnie ziedotāji, kuŗus tad arī ieskaitīs sarakstā.

D. V.

Daļa demonstrantu, kas ar Baltijas valstu karogiem un plakātiem rokās „sturmēja" Apvienoto nāciju mītni UBA-BATUN sasauktajā baltiešu sapulcē Ņujorkā. Foto: R. Kisielius

Sprāgstbumbas meklēšana pārtrauc jundu

ANGLIJAS DV SALIDOJUMA HALIFAKSA PIRMĀ DIENA

Anglijas 8. DV dienu izkārtošanu 13. un 14. septembrī bija uzņēmusies biedru skaita ziņā nelielā, bet ļoti rosīgā un uzņēmīgā DVF Halifaksas nodaļa Ziemeļanglijā, aicinot viesos pat bij. Latvijas sabiedrisko lietu ministru A. Bērziņu no ASV. Viņa uzrunas vanagu un vanadžu darba sēdēs, kuŗas pirmo reizi notika tai pašā laikā un vietā, kā arī otrā dienā teiktā runa par kaŗavīru devumu tēvzemei, tāpat Latvijas sūtniecības Londonā vadītāja T. V. Ozoliņa klātiene un teiktās runas piešķīra salidojumam dziļāku un iespaidīgāku noskaņu, kuŗu nespēja traucēt arī negaidīts un neparasts starpgadījums, kas uz brīdi pārtrauca svinīgo jundu, kuŗā bija ieradies arī Halifaksas pilsētas galva.

DV dienas ievadot, viesus ap sveica „mājastēvs" DVF Halifaksas nodaļas pr-dis E. Miķelsons, pēc tam oficiāli atklāja Anglijas DVF zemes valdes pr-dis J. Frišvalds, sirsnīgi sveicot ASV viesi A. Bērziņu, kas pirmo reizi vadīja pāris dienu Anglijas vanagu vidū. Savukārt apsveicot salidojuma dalībniekus, A. Bērziņš apzīmēja DV organizāciju par mūsu nacionālās dzīves mugurkaulu, bez kuŗas ideoloģijas un aktīvās darbības latviešu dzīve svešumā būtu daudz neauglīgāka. Tālais viesis aicināja vienmēr būt uzticīgiem tiem ideāliem, par kuŗiem pašreizējie vanagi kādreiz izgājuši kauju gaitās un lējuši asinis.

Pēc Latvijas himnas nodziedāšanas novēlējumus darba raženai veikšanai teica Latvijas sūtniecības Londonā vadītājs T. V. Ozoliņš. LNPL prezidija loceklis N. Bisenieks vēlēja spēku veikt to misiju, kuŗu no mums visiem prasa tautas brāļi dzimtenē, bet ELJAs valdes pr-dis V. Grigulis pateicās DV organizācijai par sniegto materiālo atbalstu un izteica cerību uz labu sadarbošanos un saprašanos arī nākotnē. Dievpalīgu turpmākajam darbam vēlēja Līdsas draudzes pr-ks R. Pureniņš. Rakstveida sveicienus bija sūtījuši DV organizācijas pr-ks V. Janums no Vācijas, DV centrālās valdes 1. vicepriekšsēde V. Hazners no ASV, Rietumvācijas DV valdes pr-dis J. Cīrulis, ASV DV valdes pr-dis A. Valters, Kanadas DV valdes pr-dis E. Krūka, plkv. A. Skurbe, Anglijas DVF valdes agrākais pr-dis L. Rumba un sociāldemokratu pārstāvis Anglijā J. Pētersons.

Šo pirmo reizi DV salidojumā uzņemto speciālo atklāšanas aktu pabeidza ar pāris mūzikāliem priekšnesumiem, kuŗus izjusti sniedza mūsu jaunās paaudzes apdāvinātie mūziķi Lilija Zobena, Imants Lūsis un K. Bernets, izpelnoties jūsmīgus aplausus un ziedus. Pēc DV dziesmas nodziedāšanas delegāti un pārējie aktīvie dalībnieki sadalījās trīs grupās: vanagi pulcējās savā gada sapulcē, sportisti paredzētajās sacensībās, bet vanadzes savā nanāksmē. (Par abām darba sēdēm ziņosim mūsu laikraksta turpmākos numuros. — Red.)

Pievakarē — pirms prominentās solistes Ksenijas Bidiņas-Štraubas un halifaksiešu iecienītās A. Kornēliusa salona kapellas sniegtā koncerta — notika salidojuma svinīgā junda, kuŗā lielais dalībnieku pulks kopā ar DV organizācijas locekļiem lieca galvas varoņiem un tēvzemei. Tā bija svinību sakrālā daļa un kulminācija, par kuŗas norises pēkšņo pārtraukumu zinots šī raksta nobeigumā. Jundu ievadot, cauri Saktas un Kamoliņa dejotāju goda ierindai ar jundas vadītāju — DV centrālās valdes loceķli A. Tauriņu priekšgalā braši iesoļoja DVF nodaļu, vanadžu kopu un vanadzēnu pārstāvji, lai, nostājušies jundas ierindā, sveiktu un atdotu godu Latvijas karogam, kuŗu, asistējot Halifaksas jaunietēm — vanadzēm Baibai Dzītarei un Marijai Račickai, ienesa vanadzēns Pēteris Zeltiņš. Pēc Lielbritanijas himnas nodziedāšanas dziļā klusuma pārņemtajā telpā izskanēja K. Krūmiņa taurētā pauseme, tad lielā pacilātībā Daugavas vīri diriģenta A. Pommera vadībā nodziedāja „Lielo jundu". Sekoja Anglijas DVF valdes priekšsēža J. Frišvalda teiktais svinīgais solījums, apliecinot visas vanagu saimes apņemšanos novest līdz galam Latvijas brīvības cīņu un vienmēr kalpot tēvzemei un brīvībai. Arī ASV viesis A. Bērziņš goddevībā lieca galvu un pateicās cīnītājiem, kas ar ieročiem rokās cīnījās par savu valsti. „Varoņu darbi dzīvo!" uzsvēra A. Bērziņš un, atceroties Latvijas atbrīvošanas cīņas un saīdzinot to upuŗus ar otrā pasaules karā kritušo varoņu skaitu un mūsu tautas dzīvā spēka zaudējumu, atzina skumjo patiesību, ka tagad kritušo un mocekļu skaits ir daudzkārt lielāks. „Bet mēs dzīvojam tai pašā izjūtā, kā Latvijas tapšanas laikā, ka visi nestie upuri nav velti, ka cīņas karogu atkal tālāk nesīs mūsu jaunā audze un Latvija atkal reiz būs brīva."

Anglijas DV valdes pr-dis J. Frišvalds tieši uzsāka uzrunu angļu valodā, lai apsveiktu goda viesi — Halifaksas pilsētas galvu, kad jau minētais starpgadījums spieda jundu uz brīdi pārtraukt. Tās norisi atkal uzsākot, J. Frišvalds sīkāk iepazīstināja pilsētas galvu, kuŗu Anglijā apzīmē par mēru, un viņa pavadoņus ar šī DV salidojuma mērķiem un pateicās pilsētai par latviešu trimdiniekiem doto iespēju netraucēti izvērst sasas kultūras dzīves rosmes un tradīcijas, kā arī tikpat netraucēti dzīvot demokratiskā un brīvā sabiedrībā, arī no savas puses pienesot mazu ārtavu pilsētas labklājības vairošanai. „Mūsu dzimtā zeme ir apspiedēju okupēta, tajā nevalda ne tiesības, ne citas brīvības," uzsvēra J. Frišvalds, „bet mūsu tauta nav vienīgā, kas smok apspiestībā. Visas apspiestās tautas tomēr dara visu, kas to spēkos, lai atkal atgūtu zaudēto brīvību un patstāvību!"

Apsveikumam atbildot, pilsētas galva sirsnīgi pateicās par ielūgumu uz šo sarīkojumu un izteica prieku, ka latvieši iespēj arī sveša mu apstākļos pulcēties tik kuplās sanāksmēs un turpināt savas nacionālās tradīcijas. „Man nav nekādas žēlošanās par jums zināmas, jūs esat labi iekļāvušies svešajā vidē un esat pratuši tai piemēroties," teica pilsētas galva un tūlīt neticamā ātrumā noorganizēja speciālu pieņemšanu savā oficiālajā rezidencē pilsētas valdes namā, kurp aicināja Latvijas sūtniecības vadītāju T. V. Ozoliņu ar dzīvesbiedri, ASV viesi A. Bērziņu, vanagu un vanadžu vadību, kā arī Halifaksas nodaļas vadību, lai pēc tam atkal atgrieztos sarīkojumā un piedalītos sadidojuma saviesīgajā vakarā.

Jundas nobeigumā, pacilāti dziedātas, atskanēja Latvijas valsts un baznīcas himnas. Tad notika jau pieminētais koncerts un saviesīgais vakars, kuŗu ar 6 tautas dejām ievadīja deju kopas Sakta un Kamoliņš.

★

Anglijas DVF saimes plašajā rudens salidojumā 13. septembrī Halifaksā tieši vissvinīgākajā brīdī — jundas laikā Viktorijas aulā notika DV organizācijas dzīvē līdz šim vēl nepiedzīvots starpgadījums. Kad pēc vīru kora Daugava nodziedātās „lielās jundas" Anglijas DVF valdes pr-dis J. Frišvalds pēc nolasītā DV svinīgā sollījuma un bij. Latvijas ministra A. Bērziņa uzrunas angļu valodā griezās pie Halifaksas pilsētas galvas, lai apsveiktu viņu latviešu vidū, uz skatuves pēkšņi parādījās kāds vietējās policijas virsnieks, piegāja pie mikrofona un pārtrauca jundas norisi, skaļā balsī paziņodams, ka policija tikko saņēmusi telefonisku brīdinājumu, ka Viktorijas aulā novietota sprāgstbumba ar laika degli. Policijas virsnieks tomēr nepavēlēja zāli atstāt, bet aicināja plašo auditoriju, kuŗā šai brīdī bija ap 500—600 apmeklētāju, palikt mierīgi savās vietās, kamēr policija pabeigs telpu pārmeklēšanu. Šis paziņojums un izturēšanās norādījuma veids it kā liecināja, ka policija saņemto brīdinājumu uzskata par maldināšanu, taču, rēķinoties ar visām iespējām, drošības labad tomēr nevēlējās to ignorēt.

Liekas, ka ar šādu telefonisku brīdinājumu policijai anonimais ziņotājs bija cerējis radīt DV salidojumā sajukumu, varbūt pat pāniku, lai sarīkojums izjuktu. Kādu laiku kā zāles parterā, tā balkonos varēja redzēt policistus uzmanīgi pārmeklējam telpas. Tas pats notika arī pagrabstāva telpās. Nekādu bumbu tomēr neatrada.

Lai kas šo neparasto starpgadījumu bija radījis, jundas dalībniekos sajukums tomēr neizcēlās. Visi palika mierīgi savās vietās. Arī pilsētas galva atteicās zāli atstāt, kaut jundas vadītājs A. Tauriņš aicināja to darīt. Ieteikumu noraidot, pilsētas galva mierīgi noteica: „Ja jau visi ies gaisā, tad kopā ar jums iešu gaisā arī es... Esmu jorkšīrietis!"

Neparastais starpgadījums ar „sprāgstbumbu" galu galā latviešiem sagādāja lielu publicitāti, nelielajā 95.000 iedzīvotāju pilsētā gūstot plašu atbalsi ne tikai vietējā, bet arī t.s. britu lielajā presē. Šķiet, ka „atentāta" rīkotājus būs uztraucis pagaŗais raksts par DV pulcēšanos ar vairākiem uzņēmu-

(Nobeigums 8. lpp.)

Piedāvāta rakstnieku pils

Latviešu preses biedrības centrālās valdes sēdē 19. septembrī revīzijas komisijas priekšsēža K. Zuša dzīvoklī Ņujorkā ievadījumā ar klusuma brīdi godināja nesen mirušo valdes amata kandidāti Alisi Dzirkali-Cenni. Par biedrzini valde apstiprināja kandidāti Antoniju Milleri, kuŗa aizstāj pēc paša lūguma no pienākumiem atbrīvoto Otto Bergmansonu.

Priekšsēdis V. Irbe ziņoja, ka atsākta biedrības žurnāla „Brīvais Vārds" izdošana, kuŗa pirmais atjaunotais numurs iznāca šāgada literātu un žurnālistu kongresa laikā. Žurnālu izdod Preses biedrības centrālā valde, tā abonēšanas maksa ieskaitīta biedru naudā ASV dzīvojošajiem biedriem, bet citu zemju kopas solījušas izdevumu materiāli atbalstīt. Pagaidām šāds atbalsts gan saņemts tikai no Austrālijas (1,10 dol. apmērā. Šogad paredzēts izdot vēl otru numuru, kas iznāks gada beigās ar uzlabotu saturu.

Valde saņēmusi piedāvājumu iegādāties īpašumu Portdžervisas rajonā Katskilu kalnos. Kāds amerikāņu gleznotājs no Bruklinas vēlas pārdot savu māju ar moderni iekārtotu studiju, skaisti ierīkotu dārzu un pelbaseinu. Šis īpašums, pēc piedāvātāja domām, būtu īstā vieeta rakstniekiem,gleznotājiem un žurnālistiem. Portdžervisa atrodas skaistā rajonā, kur „atiekas" Ņujorkas, Ņudžersijas un Pensilvēnijas pavalstu robežas, nepilnu trīs stundu braucienā no Ņujorkas pilsētas. Par īpašumu prasa ap 70.000 dol. Pārrunājot šo piedāvājumu, valde atzina, ka biedrībai nav līdzekļu ne šī īpašuma iegādei, ne uzturēšanai.

Evelīne Dūka bija iesūtījusi valdei priekšlikumu izdot latviešu tautas dziesmas angļu valodā ar notīm, ko varētu izsūtīt vietējām skolām vai arī izdalīt ar latviešu bērnu — skolu apmeklētāju starpniecību. Viņa pārtulkojusi sešas tautas dziesmas, tomēr tulkojums vietām neatbilst nošu rakstam, kas rada grūtības tulkojumu sakombinēt ar pašreizējo melodiju.

LPB Kanadas kopa 8. un 9. novembrī atzīmēs 20 gadu pastāvēšanu ar plašu sarīkojumu — Preses balli, svētku aktu un rakstnieku cēlienu, kuŗā no Ņujorkas ieradīsies centrālās valdes pr-dis V. Irbe, viceprieksšsēde R. Gāle un revīzijas komisijas pr-dis K. Zutis. Iespējama arī citu valdes locekļu ierašanās, tāpat vairāku Ņujorkas latviešu literātu piedalīšanās, vismaz divu automašīnu „krava".

Ņujorkā turpināmas literātu sanāksmes reizi mēnesī, ja Preses biedrība neorganizē citus lielākus sarīkojumus. Literāti varētu lasīt savus darbus vai referātus par latviešu kultūras problēmām, rakstniekiem vai gleznotājiem. Sanāksmēs bez literātiem varētu piedalīties arī literatūras cienītāji.

Šāgada vasarā LPB izdeva jaunas markas, kuŗas devušas labus ienākumus. Marku izsūtīšana pabeigta tikai 15. augustā, tā ka ziedojumi par tām vēl ienāk un akcija nav beigusies.

Valde pamazām izstrādā uzmetumus īpašām preses kartēm, kuŗas laikraksti izsniegtu saviem līdzstrādniekiem. Tās paredzētas angļu un latviešu valodā un dotu to saņēmējiem iespēju apmeklēt latviešu sarīkojumus, lai rakstītu ziņojumus laikrakstiem. Novērojumi rāda, ka šāda preses karte noderīga arī attiecīgās zemes vietējo notikumu apmeklēšanai. Ierosinājumu šādu preses karšu izgatavošanai izteica Katskilu kongresā, lai sekmētu laikrakstu līdzstrādnieku pielaišanu sarīkojumos bez maksas, kas ne vienmēr reportierim iespējams. Abi Ziemeļamerikas latviešu laikraksti apsolījuši šo pasākumus atbalstīt un arī iespēju robežās neievietot pašu organizāciju vadītāju rakstītos sarīkojumu atreferējumus un darbības pārskatus — vērtējumus.

—be

Voldemars Korsts - 60-gadnieks

Voldemars Korsts

Pazīstamais nacionālpolitiskais darbinieks un laikraksta „Latvija Amerikā" ievadnieks Voldemars Korsts 4. oktobrī Čikagā atskatās uz 60 māža gadiem. Viņš dzimis Slokā rūpnieka un sabiedriska darbinieka ģimenē, Latvijas universitātē studējis tautsaimniecību un no 1937. — 1940. gadam bijis lektors Liepājas tautas universitātē. Kopš 1941. gada V. Korsts ieņēma atbildīgus amatus uzņēmumā Rīgas Filma.

Bēgļa gaitās pēc otra pasaules kaŗa nokļuvis Vācijā, V. Korsts kopā ar Ludvigu Bērziņu izdeva laikrakstu „Tēvzeme" un sarakstīja vairākas politiska satura brošūras. Viņa nopelns ir tā laika latviešu centrālās kartotēkas izveidošana; tāpat V. Korsts šai laikā bija Latviešu centrālās padomes loceklis.

Ieceļojis ASV, V. Korsts 1950-jos gados kļuva pazīstams kā daudzu iesniegumu autors ASV kongresam. Viņš drīz saistījās organizācijā Americans for Congressional Action to Free the Baltic States, izdeva propagandas brošūras un organizēja vēstuļu akcijas, kas kopā kļuva par galveno iemeslu pazīstamās Monogāna rezolūcijas (419, rezolūcijas) pieņemšanai. 1968. gadā V. Korstu izraudzīja par ASV republikāņu partijas nacionālistu daļas latviešu grupas vadītāju, bet šai gadā viņš nodibināja ASV latviešu republikāņu nacionālo komiteju, kuŗa ir pirmā šāda veida organizācija, kas akreditēta pie ASV republikāņu partijas. Pašreiz V. Korsts ir tās priekšsēdis. Tāpat viņš pazīstams kā cītīgs rakstu autors un nenogurdināms cīnītājs par latviešu tautas tiesībām.

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12, tel. 782-7246

NEMAKSAJIET VELTI IRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPERCIET PASI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Danforth — Broadview: 8 istabu dubultķieģeļu māja, 2 virtuves, 2 vannas istabas, garāža. Cena $29.500, iemaksa $5.500.

Danforth—Victoria Park Ave.: 2 stāvu 6 istabu māja, garāža. Cena $20.500, iemaksa $2.500.

Bloor—Dovercourt: 2 stāvu 6 istabu māja, jauna apkure, garāža. Cena $26.500, iemaksa $2.500.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALIDZAM IZTRŪKSTOSO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS NESAISTOSAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVELE VISĀ PILSETĀ.

SARIKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

4. un 5. oktobrī — Kokļu dienas— izstāde un programma Latviešu namā.

5. oktobrī — Bruno Skultes „Kokiētājs un velns" Bickford parka skolas auditorijā.

18. oktobrī pl. 7 vakarā DV namā bijušā 3. Jelgavas kājn. pulka 50 gadu dibināšanas atceres sarīkojums.

17. oktobrī — pl. 8. vakarā DV namā — Pēteŗa Aigara vakars. Rakstnieka priekšlasījums un jaunākie darbi.

19. oktobrī pl. 6 vakarā — DVTK izrādīs lugu „Spoku vilciens" Latviešu namā.

No 24. oktobŗa — 2. novembrim tēlnieka Kopmaņa mākslas darbu izklāstījums Sv. Jāņa draudzes baznīcas telpās.

25. un 26. oktobrī — Latviešu namā Kanadas latviešu teātŗa Toronto ansamblis izrādīs Māras Zaļāskalnes „Gandarījums" V. Pukaita režijā.

1. nov. — pl. 7.30 DV namā DV Toronto nodaļas gadasvētki ar balli.

2. nov. — pl. 4 pp. DV namā karavīru daudzinājums.

9. novembrī pl. 8.30 vakarā Toronto latviešu koncertapvienības koncerts: Uga Grants — klavieres, Unitarian church auditorijā, 175 St. Clair Ave. W.

8. novembrī pl. 7.30 vakarā — tradicionālā Preses balle Casa loma pilī, Austin Terrace.

9. novembrī pl. 12 dienā — LPB Kanadas kopas 20 gadu jubilejas akts un rakstnieku cēliens Latviešu namā.

No 16. novembŗa — 23. nov. Antona Zvidŗa gleznu un skulptūru izstāde DV namā.

9. novembrī — plkst. 4 pēcp. Latviešu namā Gaujas gaidu vienības Mārtiņu vakars.

22. novembrī Eaton auditorijā — Latvijas valstssvētku akts plkst. 8 vak.

15. janvārī pl. 8.30 vakarā Toronto latviešu koncertapvienības koncerts: Kārlis Bauers—Zemgalis — bass - baritons, pie klavierēm Edīte Timermane, Unitarian Church auditorijā, 175 St. Clair Ave. W.

26. februārī pl. 8.30 vakarā Toronto latviešu koncertapvienības koncerts: Uldis Baumanis — vijole, pie klavierēm Džana Bat tipaglia, Unitarian Church auditorijā, 175 St. Clair Ave. W.

2. aprīlī pl. 8.30 vakarā Toronto latviešu koncertapvienības koncerts: Irma Kurme — soprāns, pie klavierēm Vera Leinvēbere, Unitarian Church auditorijā, 175 St. Clair Ave. W.

KIČENERA — VOTERLO

DV Kičeneras - Voterlo nodaļas gada svētku sarīkojums, š. g. 11. oktobrī, plkst. 7 vak. Ungāru kluba telpās, 3 jūdzes ziemeļos no Hespelleras (pie Waterloo-Wellington aerodroma). Programmā priekšnesumi, spēlēs E. Zakuļa deju kapella.

HAMILTONA

4. un 5. oktobrī — pl. 6 pēcp. Kanadas Daugavas Vanagu dienas šeratona viesnīcā. Jumda. Koncerts. Tautas deju priekšnesumi. Balle.

5. oktobrī — pl. 12 Rakstnieku cēliens DV dienu ietvaros — Latviešu karavīru 50 gadu atceres zīmē.

JAUNI, UZLABOTI — labāki nekā nauda DĀVANU CERTIFIKĀTI UZ LATVIJU

OFICIĀLI — PILNĪGI GARANTĒTI

JAUNĀS PAZEMINĀTAS CENAS

Vneshposyltorgs tagad drastiski samazinājis cenas visām precēm, — tās tagad ir spēkā. Tas nozīmē, ka piederīgie par dāvanu certifikātiem, un tikai par tiem, varēs iegādāties daudz vairāk preču kā jebkad. Jūsu piederīgie to jums apliecinās.

Sūtījumiem nākotnē jāpieskaita 25% komisija. Ar šo piederīgie SAŅEMS DAUDZ VAIRĀK PREČU KOPSUMMĀ NEKĀ IEPRIEKŠ.

Tādēļ šis ceļš ir izdevīgākais sūtot DĀVANU CERTIFIKĀTUS nevis naudu, par kuŗu nesaņem pilnu vērtību. Mazākā summa, ko varat sūtīt, ir US $50.00, bet neaizmirstiet pieskaitīt 25% izdevumiem un komisiām. PIE MUMS LĪDZ ŠIM VAIRĀKI TŪKSTOŠI JAU PASŪTINĀJUŠI DĀVANU CERTIFIKĀTUS saviem piederīgiem caur **INTERTRADE EXPRESS CORP.** un ar jauno izkārtojumu jūsu piederīgie būs vairāk apmierināti nekā iepriekš. Tāpēc sagādājiet saviem piederīgiem prieku un pasūtiniet DĀVANU CERTIFIKĀTUS.

Tāpat mēs turpinām pasūtinājumu pieņemšanu MOSKVITCH automašīnām līdz krājumi būs izbeigušies.

Pasūtiniet tagad un TIKAI CAUR

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd. Street, New York, N. Y. 10010

Pieprasiet mūsu jauno cenrādi ar pilnīgu informāciju par DĀVANU CERTIFIKĀTIEM un sainīšu sūtīšanu.

Pretim citai pasaulei

ETNISKĀS PRESES KLUBA CEĻOJUMS PA ONTARIO PROVINCES ZIEMEĻIEM (2)

Piezīmju rakstīšana tūlīt pēc ceļojuma, kas notiecis tieši vasaras saulgriežu — Jāņu laikā, nebūtu patīkams darbs, it sevišķi, ja jāārstē arī odu sadzeltās ķermeņa daļas un indiāņu „cirstās" brūces. Protams, vecā Vāverlija laikā tā bija nieka lieta, bet mūsu dienās pēc nule aizvadītā pavasaŗa pārcelšanās vienas nakts braucienā otrā pavasarī, kur tikko nokusis sniegs un miklās vietas klāj dzeltenie pureņu ziedi, liekas kā atgriešanās tālajās atmiņu dienās dzimtenē ar paslēpus lasīto burtnīciņu par Veco Vāverliju kabatā. Tādēļ labi, ka iespējams piezīmes pārstrādāt rakstā pēc lielākas laika atstarpes.

Toronto atstājām 21. jūnija vēlā vakara stundā, kad tautiešu lielākā daļa jau cilāja alus kausus un noskaņoja balsis Jāņu dziesmām mūsu organizāciju un draudžu lauku īpašumos vai ezermalu vasarnīcās. Arī Katskilu kalnos preses laudis un literāti pēc dedzīgām diskusijām savā kongresā pulcējās ap Jāņu māti Birutu Senkēviču un Jāņu tēvu Reini Birzgali. Bet mēs, dažādo tautību preses pārstāvji, it kā pie Bābeles torņa sapulcināti, sēdāmies Ontario Northland vilcienā, lai, attālinoties no civilizācijas un Jāņu priekiem, tuvotos vecā Vāverlija pēctečiem tālajā Mūsoni. Kaut jaunībā kā dzelzceļnieka dēlam man braucieni vilcienos bija patīkami un pat iemīļoti, taču tagad, par spīti aizvadīto gadu desmitu laikā attīstītajai technikai un mums ierādītā guļamvagona ērtībām, šis ceļojums šķita vairāk līdzināmies braucienam kokasu ratos pa apaļiem akmeņiem bruģētu mazpilsētas ielu. Daudzmaz patīkamāku to centās padarīt mūsu oficiālie pavadoņi — provinces valdības tūrisma un informācijas ministrijas darbinieki. Tā guļamvagona salonā uz brīdi iegriezās visi ceļojuma dalībnieki, lai pārrunātu pašreizējo no draudzīgās atmiņās pārcilātu iepriekšējos braucienus, tos vērtējot un salīdzinot. Gulēšanai un īstam miegam gan, laikam, padevās tikai retais.

Tuvojoties dzelzceļa mezglu stacijai Kochrēnai (Cochrane), pārmaiņas apkārtnē jau bija acīm redzamas. Aiz vilciena logiem rīts ausa gan saulains, bet ēku jumtos un mežu klajumos vēl gulēja nakts salna, kas, vilcienam aulojot, mijās ar biezas miglas vāliem. Nobrauktās 500 jūdzes liecināja, ka esam nokļuvuši mums nepazītā pasaulē, kuŗa nemaz nelīdzinājās tai, ko atstājām Toronto vai citā pilsētā. Pat nedaudzās lauku saimniecības kļuva arvien retākas un nabadzīgākas. Tā šo braucienu gribētos salīdzināt ar pirmo dzelzceļa braucienu Kanadā no Halifaksas pirms 18 gadiem. Tik drūms tas likās, ja neievēro šoreiz augošo interesi vērot un iepazīt zemi, kuŗa kļuvusi jaunā mājvieta un patvērums un par kuŗu savā laikā stāstīja vecā Vāverlija dēkainie „piedzīvojumi".

Kochrēnā pārsēdāmies tūristu vilcienā Polar Bear Express, kuŗā pirmais rīta solis veda uz restorāna vagonu iebaudīt brokastis. Gājiens cauri vilciena vagoniem deva iespēju pavērot pārējos tūristus. Tā kā šis ir vienīgais vilciens un piekļūšanas iespēja tālajam savdabīgajam indiāņu ciemam, Mūsonī, tad, par spīti agrajai rīta stundai, visos vagonos vietas izrādījās aizņemtas. Ceļotāju vidū varēja redzēt arī daudz indiāņu, kuŗi iepriekšējā dienā Kochrēnā bija iepirkšies, galvenokārt, šķiet, lētos vīnus un alu, jo Mūsonī vēl arvien ir „sausā" pilsēta, kaut jau tuvākajā nākotnē tāda vairs nebūs.

186 jūdžu garajā ceļā no Kochrēnas līdz Mūsonī nebija nevienas dzelzceļa pieturas, reizē ar to nevienas apdzīvotas vietas. Pēc 93 jūdžu brauciena gan pieturēja Mūsas upes krastā, kur nesen pabeigta kādas elektriskās spēkstacijas būve. Še vilcienā iekāpa arī dažas tūristu grupas, kuŗas līdz šai vietai bija ceļojušas pa ūdens ceļu kanū laiviņās. Tās vilcienu tomēr atstāj jau nākošajā pieturā pie dzelzceļa tilta pār Mūsas upi, lai ceļojumu atkal turpinātu laiviņās. Sarunās noskaidrojās, ka apmēram 50 jūdžu garais ūdens ceļš parastajām laiviņām ir pārāk bīstams daudzo krāču dēļ. 1800 pēdu augstais dzelzceļa tilts pavēra lieliskus skatu uz mežonīgo upi un apvidu. Īsajā pieturas brīdī foto un filmu aparāti klikšķēja un sīca gandrīz nepārtraukti. No vilcienā pierastās bezdarbības „izrāva" arī mūsu ceļojuma oficiālo fotografu, jo visi laikrakstu pārstāvji gribēja nodrošināties arī ar bagātīgu fotomateriālu.

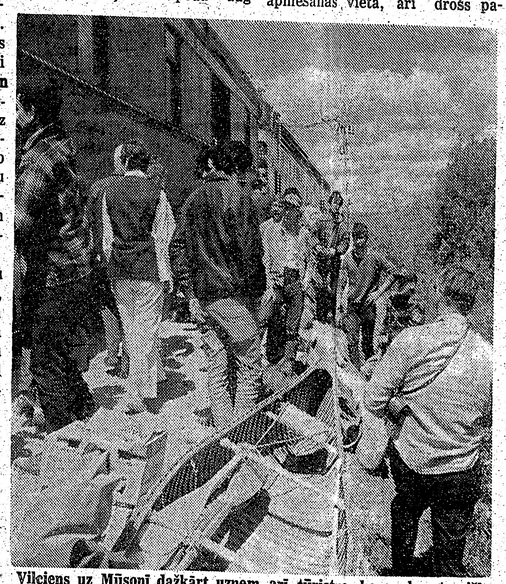

Vilciens uz Mūsonī dažkārt uzņem arī tūristus, kas ceļa atsevišķus posmus veic kanū laiviņās.

Pirmā iepazīšanās ar ceļojuma mērķi Mūsonī bija iespējama jau vilcienā, gan iztaujājot piedalītos pavadoņus, gan pārlapojot izdalīto brošūru. Tomēr pirmais patiešām reālais priekšstats par šo vietu radās, vilcienam ieripojot stacijā. Bija jau vēla pēcpusdienas stunda, kad garām paslīdēja pirmās indiāņu būdas — citu, piemērotāku apzīmējumu tām grūti atrast. Viss stacijas laukums bija pilns indiāņiem — bērniem, pusaudžiem un pieaugušajiem. Viņu sejas bija primitīvas un ziņkāras. Dažas indiānietes arī sagaidīja savus tuviniekus atgriežamies no „iepirkšanās". Tā viņa un alus kastes ātri nokļuva indiāņu sievu rokās, kuŗas tās stiepa tālāk vai novietoja pāris pussmagajās automašīnās, kas stāvēja pie stacijas. Tūristus tepat pie stacijas gaidīja helikopters, kas par 5 dolariem 15 minūtēs visu skatāmo apkārtni parāda no gaisa. Citās pilsētās parasto taksametru še nav, jo nav arī kurp braukt. Hos pārsimt metrus līdz upei, lai nokļūtu tālāk Mūsas Faktorijas (Moose Factory) salā, visi vēlas nostaigāt kājām, tāpat pārstaigāt apkārtni, lai iepatvērums no odiem un moskitiem, kas citādi atbraucējus labprāt izmanto saviem necivilizētajiem nolūkiem. Apkalpotājas bija galvenokārt jaunas indiāņu meitenes, kuŗas likās šim darbam speciāli izmeklētas un sagatavotas. Savu uzdevumu viņas gan veica bez restorānos parastās steigas, bet arī mums nebija jāsteidzas, jo Mūsonī uzturēšanās paredzēta trīs diennaktis.

R. Norītis

KALEIDOSKOPS

★ J. Gulbja orchideju audzētava Jaundienvidvelsā, Austrālijā, izstādē ieguvusi pirmo godalgu par sevišķi skaistu sarkano orchideju. Godalgotais stāds pieder cimbridium orchideju klasei.

★ Otra pasaules kaŗa invalids Jānis Skuja, kas 100% zaudējis darba spējas, pēc 22 gadu nodzīvošanas Sanpaulo, Brazilijā, tagad atgriezies Rietumvācijā un apmeties uz dzīvi DV organizācijas uzturētajā invalidu atpūtas mītnē Bērzainē. Pašreiz 57 gadus vecais J. Skuja ir dzimis krustpilietis un visu laiku saņēma no Rietumvācijas iestādēm 580 DM lielu kaŗa invalida pensiju, ar kuŗu Brazilijā varēja labi dzīvot, taču, par spīti 22 gadu nodzīvošanai, nespēja iekļauties šīs Dienvidamerikas zemes dzīvē. Viņš bija DV Sanpaulo nodaļas un LKIA ASV nodaļas biedrs.

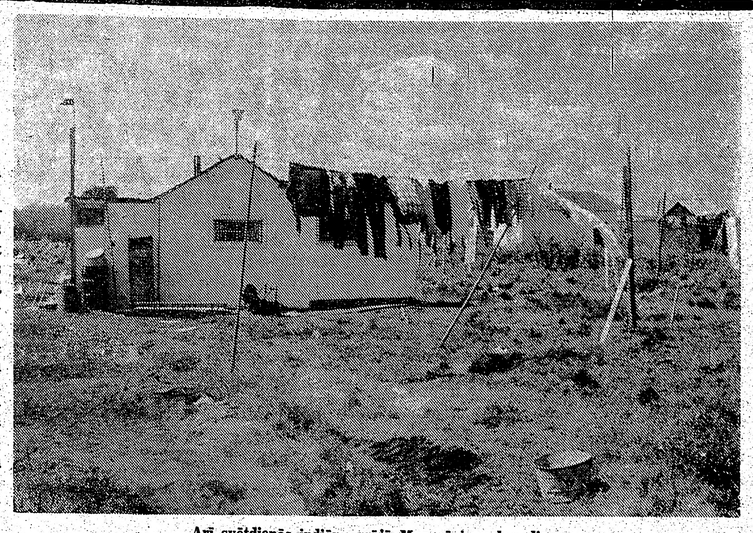

Arī svētdienās indiāņu mājā Musonī ir veļas diena...

Profesora nedienas

PROF. DR. E. DUNSDORFS DUSMĪGS UZ LATVIEŠU REDAKTORIEM

Vairāki simti lielāku vai mazāku trimdas izdevumu redaktoru pavisam nopietni sarūgtinājuši un pat sakaitinājuši prof. Dr. E. Dunsdorfu Melburnā, Austrālijā. Kā daudzi lasītāji atcerēsies, bet daudz būs arī jau aizmirsuši, profesors pēdējā pusgadā mūsu trimdas laikrakstos un arī dažos žurnālos vairākkārt publicējis aicinājumus dažādo periodisko izdevumu un arī vismazāko organizāciju un draudžu biļetenu un apkārtrakstu rediģētājiem iesūtīt viņam ziņas par saviem izdevumiem un svarīgākos biografiskos datus par sevi. Šīs ziņas nepieciešamas, lai rakstu krājums „Archīvs" 10. sējumā varētu publicēt plašu un iespējami pilnīgu pārskatu par trimdas periodiku.

Kāda ir atsaucība? „... redaktoru kungiem ir par lielu apgrūtinājums uzrakstīt desmit rindu!" konstatēja profesors 3. jūnija vēstulē šo rindu autoram.

Kāda situācija ir tagad, pēc trim mēnešiem? — Atkal vārds profesoram pašam: „Manas aizdomas sāk apstiprināties, ka šo izdevumu redaktori lasa tikai paši savu ražojumus, jo atsaucība uz maniem trīskārtējiem aicinājumiem avīzēs ir ļoti maza: pašreiz nav savākta pat puse ziņu par apzinātajiem izdevumiem, kur nu vēl ziņas par tiem, kas nav zināmi." (6. sept. vēstule).

Tālāk prof. E. Dunsdorfs atgādina, ka šāgada preses darbinieku kongresā Katskilos viņam pārmests, ka kādā iepriekšējā „Archīva" sējumā nav ievietoti visi autori, un jautā: „Kā var dabūt ziņas par visiem autoriem, ja tie neatsaucas uz avīzēs ievietotajiem aicinājumiem, lai sniedz par sevi ziņas?" Līdzīgus pārmetumus un kritiku prof. E. Dunsdorfs paredz arī turpmāk. „Tagad būs atkal tas pats— lienu ārā no ādas, izdodu baltu naudu par vēstulēm (jo „Archīva" prāvo korespondenci maksāju personīgi), bet kungi redaktori neatbild, laikam, lai atkal vēlāk varētu pārmest, ka viņi „Archīvā" nav pieminēti."

Grasījos kolēģas un kungus redaktorus aizstāvēt un kādā atbildes vēstulē iebildu, ka daudzi apkārtrakstu un biļetenu sastādītāji paši sevi par redaktoriem nemaz neuzskata, arī savu draudžu vai biedrību izdotās ziņu lapiņas neuzskata par — presi. Atgādināju, ka Latvijā katrā pagastā iznāca apkārtraksts, bet pagastu „skrīveŗus"., kas šos apkārtrakstus sagatavoja, neviens negodāja par — redaktoriem.

Bet vai tad nu profesors paliks atbildi parādā! 16 sept. vēstulē viņš deklarēja īsi un skaidri: „Ir liela starpība starp to, kas bija Latvijā, un kas ir tagad trimdā. Latvijā es nekādā ziņā neinteresētos par pagastu apkārtrakstiem. Tagad turpretim visniecīgākā DV nodaļas vai draudzes ziņu lapiņa liecina par rosību nacionālajā frontē. Ja šī rosība ir tik maza, ka spēj tikai izdot mazu lapiņu, tad pats šis fakts ir arī dokumentējams nākotnes trimdas vēsturniekam — citādi jau tā mazā nacionālā rosība izskatīsies vēl mazāka. Tie, kas domā, ka redaktora vārds par smalku, var lietot sakārtotāja vārdu." Tālāk profesors piemetina, ka kādu manis lūgtu manuskriptu pašreiz nevar uzrakstīt, jo „jāraksta ap 300 vēstuļu tiem, kas neatsaucas par periodiku".

Zinu, ka par prof. Dunsdorfu var teikt: „Vīrs un vārds!" Ja viņš apgalvo, ka jāraksta „ap 300 vēstuļu", tad viņš to arī darīs!

Vai tad patiešām nevarētu viņam šīs pūles kaut daļēji ietaupīt?

Ja nu kāda no daudzo un dažādo organizāciju ziņu biļetenu un apkārtrakstu redaktoriem jeb sakārtotājiem būtu līdz šai vietai šo rakstu izlasījis un vēl nebūtu profesoram nepieciešamās ziņas aizsūtījis, to var vēl izdarīt. Taču nebūtu gan vairs jākavējas un jāvilcinās! Neliksim profesoram kavēt laiku un tāpat enerģiju un arī personīgos līdzekļus ar nemitīgu atgādinājumu rakstīšanu: Adrese ziņu iesūtīšanai ir: Archīvs, 3 Dickens St., Elwood, Vic., 3184, Australia. Un tie 10 jautājumi, uz kuŗiem profesors ilgojas atbildes, ir šādi: 1) Izdevuma nosaukums; 2) kas izdod; 3) cik bieži gadā; 4) abonēšanas maksa, ja tāda ir; 5) metiens (cik eksemplāros); 6) redaktora vārds; 7) dzimšanas vieta un datums; 8) izglītība; 9) sabiedriskais amats; 10) adrese.

R. Čaks

Zviedrijas ārpolitika nosveras arvien vairāk pa kreisi

Jauniesaukto kaŗavīru iepazīšināšanai ar valsts oficiālo ārpolitiku Zviedrijas aizsardzības štābs regulāri izdod īpašu rokas grāmatu. Nesen iznācis tās jaunais izdevums, no kuŗa redzams, ka Zviedrijas ārpolitika nosveras arvien vairāk pa kreisi, kļūstot Austrumiem labvēlīgāka.

Tā, piemēram, iepriekšējā izdevumā bija lasāms, ka pasaules mieru apdraud Austrumi, bet Rietumi šaistās ar ASV, bet jaunajā izdevumā rakstīts, ka ASV tikpat lielā mērā apdraud pasaules mieru kā Pad. savienība un sarkanā Ķīna. Austrumu bloka ekspansijas centieni esot atslābuši.

1966. gada izdevumā bija teikts: „Viens no iemesliem pasaules miera apdraudējumam ir Ķīnas lielvaras ambīcijas un vispārējā ekspansīvā ārpolitika, kas cita vidū izpaužas dažādu nemiernieku organizāciju atbalstīšanā, kuŗas ar militāriem līdzekļiem cenšas gāzt pastāvošās, parasti Rietumiem labvēlīgās valdības Tālajos austrumos. Rietumu valstis ar mainīgiem panākumiem atbalstījušas šo nemiernieku apkarošanu. Lielāko palīdzību pašreiz sniedz ASV, kuŗām 1966. gada beigās bija 400.000 kaŗavīru Vietnamā." Jaunajā izdevumā tagad lasāms: „Pēdējos gados lielvalstu pretiškības arvien vairāk koncentrējas Tālajos austrumos, kur saduŗas ķiniešu, padomju un amerikāņu intereses. Ķīna asi uzbrūk kā Pad. savienības, tā ASV imperiālistiskajai politikai. Kaŗš Vietnamā iegājis jaunā stadijā."

1966. gada izdevumā bija rakstīts: „Ofensīvā ārpolitika, kuŗu īsteno vadošās komūnistiskās valstis, ir nopietnākais iemesls aukstajam kaŗam." Turpretim jaunajā izdevumā teikts: „Lielvalstu cenšanās uzturēt kontroli vai savu iespaidu citās valstīs ir viens no galvenajiem iemesliem pastāvošajām pretestībām."

Ja grib vadīties no šīs zviedru oficiālās ārpolitikas rokas grāmatas, tad cerības uz mieru pasaulē ir tikai tad, „ja lielvalstis miermīlīgi saskaņotu savus viedokļus." Vai tāpat kā Staļins ar Hitleru? Protams, tik tālu zviedru oficiālās ārpolitikas paudēji vēl nav aizfantazējušies, bet — varbūt par to būs rakstīts nākošajā rokas grāmatas izdevumā... — g

● „Mēs vēlamies zināt, vai esam sievas vai atraitnes," teica viena no četrām amerikānietēm, kuŗas ieradās Parīzē un vēlējās satikt Ziemeļvietnamas delegātus miera sarunās. Viņu vīri dienējuši amerikāņu gaisa spēkos un pazuduši bez vēsts Ziemeļvjetnamā... „Mēs domājam, ka ziemeļvietnamiešu diplomāti mums to varēs pateikt," piebilda uzstājīgās amerikānietes.

1970. gada jaunie modeļi

CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II

APSKATĀMI MŪSU JAUNAJĀS SKATES TELPĀS.

Tagad izdevīgākais laiks iegādaties pagājušā gada automašīnas par pazemināta cenām.

ROBERTSON MOTORS 1515 DANFORTH AVE., TORONTO

Sazinieties ar mūsu firmas latviešu pārstāvi Hans PLAUDE Tel. HO 6-1131

Pašaulslavenās „MALMO GIRLS" no Zviedrijas

Fantastiskās meitenes vingrojumos ar divām bumbām tagad viesojas ASV un Kanadā, ļoti pazīstamas no Ed. Sullivana izrādēm.

MODERNĀS ĢIMNASTIKAS VAKARS

7. oktobrī plkst. 8 vakarā Ryerson auditorijā, 50 Gould St., Toronto.

Ieejas kartes $2.50, bērniem līdz 8 gadiem ieeja brīva.

VAJADZĪGS

JAUNS IZVEICĪGS VIRIETIS PASTĀVĪGAM DARBAM

ar šofera apliecību vai arī vecāks ar pieredzi iekšdekorācijas darbu izvešanā. Nepieciešamas angļu valodas zināšanas.

Zvanīt 481-8515

JANSONS INTERIORS

2110 Yonge St., Toronto 7.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-5225
Piedāvā banketālī sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465-5225

„Jautrais Ods"

DAUGAVAS VANAGU KLUBS
JŪS GAIDA CIEMOS
Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai
no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
VALDE
Aldonas ĶIVLENIEKS
VEIKALĀ UN DARBNĪCA 964½ Bloor St. W. Toronto 4
Ont., tālr. 533-2837.

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

KAS? KUR? KO? TORONTO

OLD COUNTRY DELICATESSEN
2900 Dundas St. West, pie Keele, tālr. 769-8640
Emilija un Georgs DUMPE

LABIETIS
Laikraksts latvietībai Nr. 37 iznācis.
Saturā: Dr. A. Spekke, E. Brastiņa, A. Brastiņa un citu raksti.
Dabūjams Kanadā pie A. A. Kopmaņa, 19 Millbrook Cr.
Toronto 6, Ont.

UNO MANKIN REALTOR
KONST. KĀRKLIŅŠ
392 Danforth Ave., Toronto 6
Birojā HO 1-1114, mājās 691-3873

ALFRED STIKUTS REALTOR
A. STIKUTS, FRI.
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
2889 Dufferin St., Toronto, 789-2611
1363 Wilson Ave., Downsview, 248-6161
1851 Lawrence Ave. E. Scarboro, 752-1770

BROADVIEW DELIKATEŠU VEIKALS
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview).
Tel.: HO 5-9905. AUSMA MIĶELSONS.

Ādolfa Kristapsona gaļas
un desu veikals - darbnīca
1095 QUEEN ST. E. 466-5152

PAVASARA LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. CUKULS

KRĀSU UN MELNBALTĀS FILMAS
attīstīšana • palielinājumi • dupliķāti • citi darbi • izcilas kvalitāte • atlaide
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
247 Richmond St. E., Toronto 2, Ont.
Tel. 363—6496

AUSEKLIS
JANSONS
Tālr. 481-8515
2110 Yonge St.,
Toronto 7
Mēbeles, aizkari, grīdsegas, mēbeļu pārvilkšana.

SPECIĀLI SVĒTKIEM UZ LATVIJU
Ar samaksātu muitu un sūtīšanas izdevumiem. Saņēmējam nav nekas jāmaksā.

	US$
40 m. balto kviešu miltu	30.70
40 m. cukura	32.00
40 m. rīsu	35.60
20 m. tauku	32.50
10 m. bekona	26.00
SPECIAL Nr. 1	38.50

10 m. tauku, 10 m. balto kviešu miltu, 10 m. rīsu, 10 m. cukura.
GIFT BASKET 45.00
1,25 m. grauzdētas kafijas, 1,25 m. Holandes kakao, 1,25 m. piena pulvera, 2,25 m. žāvēta bekona, 1,25 m. žāv. šķiņķa, 1,25 m. šveices siera, 1,25 m. sviesta, 2,25 m. rīsu, 2,25 m. cukura, 1,25 m. medus, 1,25 m. marmelādes, 1,25 m. žāvētu augļu, 1,25 m. makaronu, 0,25 m. piparu un 10 paciņas pudiņa pulvera.
ITALIJAS NAILONA LIETUSMĒTEĻI
Kungu vai dāmu, visu lielumu. Tumši zili, tumši zaļi un tumši brūni. 2 gab. $39.30
ZĀBAKI ..... $ 46.00
2 pāri vislabākās kvalitātes kungu vai dāmu ielas zābaki, ļoti stipri, melni vai brūni.
DĀMU ZIEMAS ZĀBAČIŅI $31.00
Moderni, ar vai bez saitēm, labākās tejādas ar aitādas oderīti, ļoti izturīgi un silti. Melni vai brūni.
KUNGU ZIEMAS ZĀBAČIŅI $33.50
Saišu tejādas zābaki ar siltu aitādas oderi un starpzoli, ļoti silti un izturīgi. Melni vai brūni.
DĀMU NAILONA KAŽOKS $99.00
Dāvana visam mūžam — lukss, ļoti silti, tumšbrūni vai pelēki.
PASŪTINIET TAGAD TIKAI CAUR
INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd. Street
NEW YORK, N. Y. 10010
Pieprasiet mūsu jaunāko cenrādi, kā arī pilnīgu informāciju un noteikumus par sainīšiem.

VIENINIECE
MEKLĒ IRĒT
vienu lielu vai divi mazas ISTABAS ar virtuves lietošanu.
Zvanīt pēc plkst. 3 pp.
421-6180

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā
iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

Donforth—Woodbine
pie pazemja
IZĪRĒJAMA
mēbelēta istaba
vieniniecei/kam.
Zvanīt 425-8058, Toronto,
pēc pl. 5 pēcp.

Pilsētas austrumos
IZĪRĒJAMA
istaba
ar vai bez mēbelēm,
ar virtuves lietošanu.
Garāža.
Zvanīt 691-8329, Toronto

Tautiete, 55 gadus veca, vēlas iepazīties ar
TAUTIEŠIEM.
Vecums nav svarīgs.
Tautiete

apdrošināšana *plus*
VALD. BEBRIS
1658 Victoria Park Ave. Scarboro
Tel. 759-0266

A. EGLĪTIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE7 -1401

DĀVANU SAIŅI
uz Baltijas valstīm, Ukrainu un Padomju Savienību.
Mēs nosūtām pārtikas saiņus līdz 33 mārciņām.
Lūdzu pieprasiet mūsu katalogu.
Mēs arī pārsūtām jūsu pakotos saiņus līdz 17¾ mārc netto. Šie saiņi ir pilnīgi apdrošināti.
Mūsu veikalā ir daudzas un dažādas mantas piemērotas sainīšiem.
Ārpus Toronto dzīvojošie klienti, sūtiet savus pasūtinājumus un sainīšus ar ekspresu vai pastu mums tālākai nosūtīšanai. Samaksu nokārtosiet vēlāk pēc mūsu pasiņojuma saņemšanas. Lietuviešu uzņēmums.
BALTIC EXPORTING CO.
480 Roncesvalles Avenue, Toronto 3, Ont.
Tel. 531-3098

DV Kičeneras - Voterlū nodaļas

17 GADU DARBĪBAS ATCERES SARĪKOJUMS

1969. g. 11. okt., pl. 7 vak.

Ungāru kluba telpās, 3 jūdzes ziemeļos no Hespelleras (pie Waterloo-Wellington lidlauka).

Programma

Alberts Vītols, baritons
Olga Grike, soprāns
Voldemārs Lasmanis, vijole
Komp. Jānis Norvilis, klavierpavadījums.
Pēc priekšnesumiem deja. E. Zakuļa orķestris.
Pilna bufete un vakariņas.
Ieeja $2.50 no pers., studentiem puscena.

Sarīkojumu vieta sasniedzama, braucot pa 401. lielceļu līdz 24. ceļam, uz kuŗa nogriezties ziemeļu virzienā. Iebraucot Hespellerā, pagriezties pa kreisi pie satiksmes ugunīm un braukt pa 24. ceļu apm. 2 jūdzes līdz pirmajam ceļam, kas nogriežas pa kreisi, ceļa zīmēm rādot „W-W airport". Šai ceļā, apm. pēc 1 jūdzes, labajā pusē liels nams ar uzrakstu Hungarian Home Club. Tā ir sarīkojuma vieta.

Daugavas Vanagu Teātris Kanadā
izrādīs svētdien, 19. oktobrī, pl. 6 vakarā Latviešu nama teātŗa zālē
Arnolda Ridleja komēdiju 3 cēlienos

Spoku Vilciens

Režisors: Dzintars Pūpēdis. Dekorātors: Valdis Vare.
Speciālie efekti: Irena Kalniņa.
Biļetes iepriekšpārdošanā — DV Grāmatnīcā darba laikā.

Malmes meitenes - ritmoplastikas vingrotājas viesojas Toronto

Baltijas valstu neatkarības laikā maz dzirdējām par igauņu vingrotājām — vai nu intereses trūkuma dēļ, vai arī viņas nebija sevišķi plaši pazīstamas ārpus pašas Igaunijas robežām. Varbūt arī tādēļ, ka igauņu sievietes un meitenes vairāk nodevās ritmoplastikai, bet ne sacīkšu vingrošanai, kuŗā izpelnās ievērību, gūstot panākumus Eiropas meistarsacīkstēs vai olimpiskajās spēlēs.

Svešumā stāvoklis mainījies. Toronto vien darbojas divas igauņu vingrotāju grupas, kuŗu sniegumu, liekas, būs apbrīnojuši arī daudzi latvieši. Vecākā no tām ir Helenas Tīdus vadītā grupa, kuŗa Toronto pazīstama ar apzīmējumu „Tiidus Girls" un šai gadā atskatījās ar jauku demonstrējumu sarīkojumu uz 20 gadu darbību. Pazīstamāka, šķiet, par šo grupu tomēr ir „Kalev Estienne", kuŗu Toronto igauņi tiešām apbrīnojamā sniegumā dēļ parasti vienmēr izmanto savai reprezentācijai. Vēl nesen, Kanadas nacionālās izstādes Toronto etnisko grupu lieluzvedumā „Nationbuilders 69", viņas izpelnījās vētrainus piekrišanas applausus. Kaleva meitenes vada Eveline Kopa (Koop), bet sagatavo Rēta Altošāra (Reet Altosaar), kuŗa ieguvusi instruktores gradu Stokholmas fiziskās audzināšanas un veselības kopšanas skolā. Abas šīs Toronto igauņu vingrotāju grupas izpelnās nedalītu piekrišanu visur, kur tās uzstājas, un ļoti bieži tas notiek arī ārpus Kanadas.

Taču ne tikai Toronto vien ar lieliskiem sniegumiem un panākumiem ritmoplastiskajā vingrošanā saistīts igauņu un Igaunijas vārds. Tas pats sakāms arī par Zviedriju. Tā, piemēram, 1965. gada 22. novembrī Toronto viesojās igauņu vingrošanas profesora Ernsta Idlas 16 meiteņu izlases grupa no Stokholmas, atrazdamās 6 nedēļu turnejā pa ASV un Kanadu. Mūs šī grupa sevišķi valdzināja ne tikai skaisto priekšnesumu dēļ, kuŗos dominēja grācija, ritms un neticama precīzitāte, bet vēl vairāk tādēļ, ka tajā vingroja arī toreiz 22 gadus vecā latviete Rota Zemgale. To atceroties, jāatzīmē mazs kuriozs: vingrotājas parādē nesa trīs karogus — Kanadas, jo viesojās šai zemē, Zviedrijas, jo pārstāvēja šo karaļa valsti, un Igaunijas, jo E. Idla bija igaunis un neatkarīgās Igaunijas celmlauzis vingrošanā. Bet — izņemot pašu Idlu, visā grupā nebija nevienas igaunietes, tikai zviedrietes vien un viena latviete... Idla savu darbu Zviedrijā gan bija sācis ar igauņu meitenēm, bet igauņu Zviedrijā nav daudz, pamazām trupai pievienojās ritmoplastikā ieinteresētas zviedru meitenes un izlases grupā igaunietes pamazām „izspieda" laukā.

Tagad skaisto ritmoplastikas vingrojumu draugiem atkal izdeviba apbrīnot viešņu grupu no Zviedrijas, šoreiz no Malmes, kuŗas ārzemēs uzstājas ar nosaukumu „Malmo Girls": viņas savu virtuozitāti, it sevišķi vingrojumos ar divām bumbām, torontiešiem demonstrēs otrdien, 7. oktobrī, plkst. 8 vakarā Raiersona auditorijā (50 Gould St.). Spriežot pēc šo meiteņu līdz šim gūtajiem panākumiem, liekas, ka viņas pārspēj savā virtuozitātē, grācijā, ritmā, precizitātē un sniegumā vispār ne tikai Toronto Kaleva simpatiskās meičas, bet arī Ernsta Idlas sagatavotās un vadītās stokholmietes. Bet — tāpat liekas, ka arī Malmes meiteņu grupā būs galvenokārt zviedrietes, ja ne zviedrietes vien. Taču viņu sagatavotāja un vadītāja ir igauniete Leida Lēsmenta (Leesment), kuŗa dzimusi un attiecīgo izglītību ritmoplastikā ieguvusi Igaunijā, bet pēc otra pasaules kaŗa patvērumu atradusi Zviedrijā.

„Malmo Girls" pašreiz atrodas plašākā turnejā pa Ziemeļameriku, kuŗu financē Zviedrijas tirdzniecības ministrija. Viņas reprezentē modernās ģimnastikas skolu Malmē, kuŗā ap 600 dažādos vecumos ar regulārām vingrošanas nodarbībām attīsta savu ķermeni un fizisko gatavību. Viņu izlase veido reprezentācijas grupu, kuŗa līdz šim jau uzstājusies 16 valstīs un 15 pastāvēšanas gados sniegusi jau 500 demonstrējumu izrāžu. Pirms vairākiem gadiem viņas iepriecināja pasaules izstādes apmeklētājus Ņujorkā, bet labi pazīstamas arī televīzijas draugiem, jo trīs reizes piedalījušās ASV ļoti populārajās un iecienītajās Ed. Salivena izrādēs. Protams, visplašāk viņas pazīstamas Eiropā ar saviem panākumiem t.s. ģimnastradās — pasaules ģimnastikas festivālos, kuŗos piedalās tūkstošiem dalībnieku no neskaitāmām valstīm. Šīs ģimnastrādas notiek ik pa 4 gadiem, un Malmes meitenes abās pēdējās — 1965. g. Vīnē un šai vasarā Bāzelē atzitas par labāko grupu. „Malmo Girls" reprezentēja arī Zviedriju pasaules modernās ģimnastikas meistarsacīkstēs šāgada septembrī Varnā, Bulgārijā, un pašreiz cītīgi gatavojas pārstāvēt Zviedriju pasaules izstādē Osakā, Japānā, nākošajā gadā. Šo sagatavošanās darbu ietvaros Malmes meitenes Zviedrijā īpašā konkursā pārspējušas visas citas grupas.

Piezīmējams, ka „Malmo Girls" vadītājas Leidas Lēsmentas trīs meitas seko mātes pēdās: divas no viņām ir diplomētas vingrošanas skolotājas un aizvadītajos gados veikušas asistentes uzdevumus mātes darbā ģimnastikas laukā. Viena no šīm divām meitām ir jau minētā Rēta Altosare, kuŗa tagad sagatavo Toronto Kaleva vingrotājas.

Rd.

PASMAIDĪŠANAI

Ielas dzelzceļa vagonā kāds iedzenei Ilzei: „Vai taisnība, ka tu reibušais aizkaroši izturas pret kādu dāmu, „Fui, kaunāties! Jūs taču esat piedzēries!" sašutusi iesaucas aizkartā. Tagad savukārt aizkarts jūtas kaunīnātais un atcērt: „Jūs esat bries... briesmīgi, pavisam... briesmīgi neglīta! Bet es... es rīt... atkal būšu... skaidrā..."

☆

„Mums nav ne mazāko diskusiju vai strīdiņu: es vienmēr daru to, ko vēlos," jaunā sieva saka savai draudzenei. — „Un tavs vīrs?" tā atjautā. — „Viņš rīkojas uz mata tāpat," atbild jaunā sieva. — „Kā tas saprotams — uz mata tāpat," vēlas zināt draudzene. — „Nu, arī viņš dara to, ko es vēlos," lepni paskaidro jaunā sieva.

☆

Selga ziņkāri apvaicājas draudzenei Ilzei: „Vai taisnība, ka tu vēlies šķirties?" — „Tu esi pareizi informēta," pastrupi atbild Ilze. — „Bet kādēļ tad?" Selgas ziņkāre aug. „Jūs taču visu laiku dzīvojāt laimīgā laulībā." — „Tā es arī līdz šim domāju," atbild Ilze. „Bet pēdējos divos gados pārāk bieži gadās, ka mans vīrs nakts vidū ceļas augšā un taisās iet mājās..."

☆

Visvaris, kas nesen apprecējies, stāsta saviem draugiem: „Pirmais, ko es savai sievai iemācīju, bija kārtība un precīzitāte. Tā, piemēram, vakariņām jābūt precīzi pulksten septiņos uz galda, ne minūti agrāk vai vēlāk." — „Un kas notiek, ja tu kādreiz aizkavējies?" iejautājas viens no draugiem. — „Tad es palieku bez vakariņām," klusākā balsī atbild Visvaris.

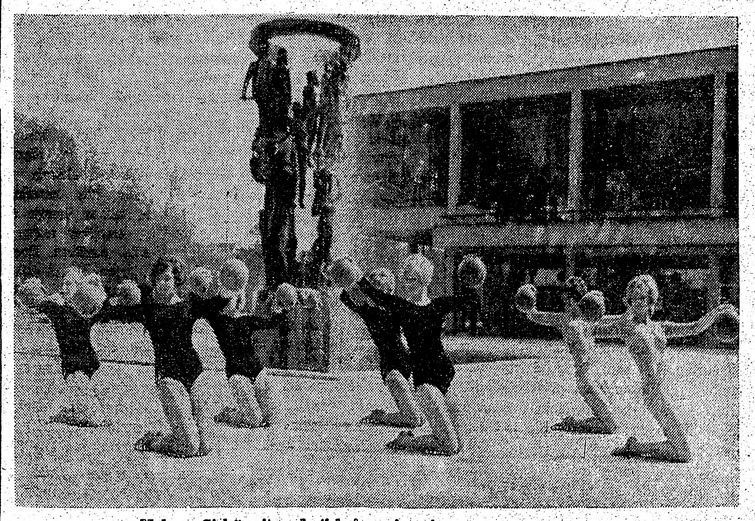

„Malmo Girls" ritmoplastiskajos vingrojumos ar divām bumbām.

Brants gatavs pārņemt Rietumvācijas valdību

Nav šaubu, ka Rietumvācijā pēc notikušajām bundestāga (federālā parlamenta) vēlēšanām, kuŗās 28. septembrī piedalījās 32.900.000 iedzīvotāju jeb 86,8% no vislielo balss tiesīgajiem, izpaudusies jūtama nosliece pa kreisi. Tik liela balsotāju skaita iepriekšējās vēlēšanās nav bijis, un tas liecina, ka vācu tautā interese par savu politisko nākotni pieaugusi. Rietumvācijai ir daudz neatrisinātu problēmu, kuŗas vācu tauta dziļi izjūt. Neizveidotās attieksmes ar Austrumvāciju, Berlīnes stāvokliš un citas nacionālas problēmas, kuŗām rietumvācieši visu laiku gaidījuši kādu atrisinājumu, palikušas nenokārtotas. Tās nespēja atrisināt arī kristīgo demokratu un sociāldemokratu lielā koalicija, kas valdīja pēdējos 2 gadus pēc kanclera Erharda atteikšanās, jo abas lielās partijas kopīgo vezumu vilka katra uz savu pusi, galēji labā spārna Tadena vaditie nacionāldemokrati to cēla gaisā, bet Šēla vaditie brīvie, demokrati rāva lejup.

Pie pašreizējo politisko spēku samēra liekas, ka vezums nekustēsies no vietas arī jaunajā bundestāgā, kuŗā pēc galīgajiem vēlēšanu rezultātiem neviena no abām lielajām līdzšinējās koalicijas partijām nav ieguvusi absolūto vairākumu, tādēļ Rietumvācijā atkal valdīs kāda koalicijas valdība. Jau pirms bundetāga vēlēšanām sociāldemokratu vaditājs Brants deklarēja, ka līdzšinējās koalicijas vairs nebūs, un politiķi zīlēja, ka jaunās koalicijas valdību sastādīs sociāldemokrati ar brīvajiem demokratiem, tātad — abas sociālistiskās partijas. Brants savos aplēsumos nebija kļūdījies, jo vēlēšanu rezultāti rāda, ka sociāldemokratu un brīvo demokratu koalicijai jaunajā bundetāgā būtu 12 balsu vairākums.

Valdības atslēgu savās rokās starp Kizingera vaditajiem kristīgiem demokratiem un sociāldemokratiem tagad tur brīvie demokrati ar tikai 30 vietām jaunajā bundestāgā. Pēc savas politiskās nostājas tie var pieslieties kā vieniem, tā otriem, bet liekas, ka labprātāk vienotos ar sociāldemokratiem, tādēļ Brants jau tūlit pēc vēlēšanām uzsācis censties iegūt demokratu atbalstu, lai izveidotu kopīgu koalīciju un pārņemtu valstī varu, kad Kizingera-Branta kabinets savas pilnvaras noliks 19. oktobrī. Brants informējis valsts prezidentu Heinemanu, ka uzsācis sarunas ar brīvo demokratu vaditāju Šēlu par koalicijas valdības sastādīšanu. Ja Brantam tas izdosies, par ko nav šaubu, viņš kļūs jaunais Rietumvācijas kanclers, kas nomainīs Kurtu Kizingeru; pirmais sociāldemokratu kanclers Rietumvācijas pēckaŗa vēsturē.

Sociāldemokrati bundestāgā ieņems 224, bet brīvie demokrati 30 vietu no kopā 496 sēdekļiem, bet kristīgie demokrati — 242. Spēcīgais Ziemeļreinas-Vestfāles brīvo demokratu spārns skubinājis Šēlu pieņemt sociāldemokratu koalicijas priekšlikumus. Bet Šēls vispirms grib pārbaudīt savas politiskās kārtis, iekām tās liek galdā. Viņš labi apzinās, ka visi dūži ir viņa rokās, tikai jāzinā ko tos vislabāk izspēlēt, jo Šēlam nav vienaldzīgi arī Kizingera kārdinājumi. Bonnas politiskās aprindas apgalvo, ka abas lielākās partijas Šēlam jau piedāvājušas ārlietu ministra posteni, bet viena no abām, to neminot, sešus ministru portfeļus jaunajā koalicijas kabinetā, kas mazajai partijai ar tikai 30 vietām bundestāgā būtu milzīgs politisks ieguvums. Šēls izteicies, ka viņa partijas galvenie pārstāvji — bundetāga locekļi ieteiks, ar kuŗu no abām koalicijas tikotājām partijām sākt sarunas vispirms.

Ja Valters Šēls kļūs par Rietumvācijas ārlietu ministru, kas parasti reizē ir arī vicekanclers, nav grūti pareģot, kādā virzienā ies viņa politiskais ceļš. Jau šovasar bundestāgā opozicijas — brīvo demokratu partijas vaditājs bija ieradies Maskavā vizītē pie Kosigina. Sarunām Kremlī sekoja paskaidrojums par iespēju labākai attieksmju izveidošanai starp Maskavu un Bonnu. Oficiālais komunikē uzsvēra, ka Kosigina un Šēla sarunas aptvērušas „abu pušu kopīgās intereses".

Šēla brīvie demokrati iestājas par pieļāvīgāku samierināšanos ar Austrumeiropas politiku nekā līdzšinējā Bonnas koalicija starp kristīgajiem demokratiem un sociāldemokratiem. Brīvie demokrati ir pret diplomātisko attieksmju pārtraukšanu ar valstīm, kuŗas atzīst Austrumvāciju, un iestājas par „modus vivendi" izstrādāšanu ar Ulbrichta komūnistisko Austrumvācijas režīmu. Brīvo demokratu un sociāldemokratu politika saskan tai ziņā, ka abas partijas vēlas ciešāku saišu izveidošanu ar Austrumvāciju un Austrumeiropu vispār. Brīvie demokrati turpretim ir pret vācu markas vērtības paaugstināšanu, par ko iestājas Brants, izmantojot to par vienu no saviem spēcīgākajiem vēlēšanu kampaņas „trumpjiem". Bet — markas vērtības paaugstināšnai bez nenoliedzami pozitīviem ieguvumiem būs arī negātīvas sekas, Rietumvācijas eksportam varbūt pat traģiskas.

IEJŪSMINĀŠANA ...

No kādas presē lasāmas intervijas: „Mēs gribam jauniešus ieinteresēt par mūsu organizāciju, taču ne ar pierunāšanu un idejiskiem spredikļiem, bet radot viņos pašos interesi, mēģinot viņus par kaut ko iejūsmināt."

Dadža karikatūra

Kāpēc Hitlera armijas neieņēma Maskavu un Ļeņingradu?

Anglijas galvaspilsētā Londonā 80 gadu vecumā miris karaliskās Dienvidslavijas armijas komandieris ģenerālmajors Bora Mirakovičs, pēc tautības serbs, par kuŗu domā, ka viņš pirms 28 gadiem ar savu nepiekāpīgo nostāju pret Hitlera prasībām ievērojamā mērā izšķiris otra pasaules kaŗa iznākumu. Arī bijušās hitleriskās Vācijas ģenerāļi un maršali Heincs Guderians, Alfreds Jodls, Erichs fon Manšteins un Ervins Rommels savā laikā atzinuši, ka vācieši zaudējuši kaŗu tikai ģen. Mirakoviča nepiekāpības dēļ.

Kad 1941. gada pavasarī Hitlers jau bija iekaŗojis gandrīz visu Rietumeiropu, izņemot Angliju, Vācija bija gatava sūtīt pret Pad. savienību 150 savu labāko diviziju. Bet pirms austrumu kaŗagājiena Hitlers gribēja nodrošināt frontes dienvidu spārnu, tādēļ uzsāka sarunas ar Dienvidslaviju, kuŗa tai laikā bija it kā izolēta sala, jo apkārtējās kaimiņvalstis jau bija okupējuši vācu spēki. Hitlers jutās pārliecināts, ka šādā situācijā Dienvidslavija būs spiesta pieņemt viņa noteikumus. Dienvidslavijas valdība arī jau bija izšķīrusies parakstīt ar Vāciju sadarbības paktu, kad iejaucās ģenerālis Mirakovičs un kopā ar citiem armijas augstākajiem virsniekiem izdarīja valsts apvērsumu. Tā Hitlers bija spiests vispirms satriekt Dienvidslaviju pirms kaŗagājiena uz austrumiem. Berlīnes kaŗa plāns sprasīja ātru izšķiršanos, jo Pad. savienību bija iecerēts sakaut jau pirmajā kaŗa gadā. Vācu bumbvedēji bombardēja Belgradi, Zagrebu un citas Dienvidslavijas lielākās pilsētas. Hitlers zibenskaŗā Balkānos triumfēja, taču tas novilcināja uzbrukumu Pad. savienībai par diviem mēnešiem un sākās tikai 1941. gada 22. jūnijā.

Vācu armijas austrumos guva spožākās uzvaras kaŗa vēsturē. Gūstā krita simtiem tūkstošu padomju kaŗavīru, tūkstošiem lidmašīnu un tanku sasfka drupās, galvenos lidlaukus sapostīja, piespiežot padomju gaisa spēkus „pie zemes". Vācu divīzijas dažās nedēļās sasniedza Ļeņingradu un Maskavu, kur valdīja pānika. Kremlis steigā evakuējās aiz Urāliem, aiz vācu paredzētās austrumu demarkācijas līnijas.

Dienvidslavu ģenerālis Mirakovičs pēc savas tautas ieraušanas veltīgajās asiņainajās cīņās, kuŗu iznākums jau iepriekš bija droši paredzams, izbēga uz Londonu, kurp jau pirms gada bija nosūtījis svarīgus kaŗa noslēpumus, kuŗus bija ieguvusi Dienvidslavijas militārā misija Berlīnē, cerot, ka briti palīdzēs nosargāt Dienvidslavijas valsts neatkarību.

Pēc Vācijas sakāves, dziļi vilies par kaŗa iznākumu dzimtenē, ģen. Mirakovičs vairs neatgriezās Dienvidslavijā, kur varu jau bija sagrābis komūnistisko partizānu vadītājs Tito, valstī valdot nedrošībai un terroram. Ģenerālis palika Anglijā arī pēc tam, kad Tito viņu izsludināja par tautas varoni un aicināja atgriezties, kļūstot trimdiniekam un pārtiekot ar 14,40 dol. nedēļā, kuŗu saņēma no Dienvidslavijas labdarības fonda.

Ja Dienvidslavija nebūtu pretojusies un Vācija savu austrumu kaŗagājienu pret Pad. savienību būtu uzsākusi divus mēnešus agrāk, kā Hitlers arī bija paredzējis, kaŗa iznākums, iespējams, būtu bijis pavisam citāds. Kā tādā gadījumā būtu veidojies Latvijas liktenis, to tagad varam tikai minēt. 1941. gada 14. jūnijs mums tomēr būtu bijis aiztaupīts.

Atceroties otra pasaules kaŗa sākumu pirms 30 gadiem, Rietumu presē uzmanību izpelnījies vēl kāds cits otra pasaules kaŗa aktīvs līdzveidotājs — bijušais hitleriskās Vācijas bruņošanās rūpniecības ministrs, tagad jau 64 gadus vecais Alberts Špērs, kuŗš par vergu darba izmantošanu Vācijas bruņošanās rūpnīcās Nirnbergas starptautiskajā kaŗa tribunālā piespriesto 20 gadu ieslodzījumu Špandavas cietumā izcieta pirms 3 gadiem un sava mūža atlikušos gadus tagad klusi pavada Rietumvācijas universitātes pilsētā Heidelbergā, Nekāras krastos. Nule atklātībā parādījusies Špēra atmiņu grāmata, kuŗa iesākta rakstīt Špandavas cietumā un 1000 lappušu biezais manuskripts rokrakstā slepus izsūtīts ārpasaulē.

Špērs žurnālistiem apgalvojis, ka Hitleram vajadzējis kaŗu turpināt vēl tikai divus gadus, tad Vācijai būtu bijusi gatava atombumba. Vācija atklājusi atomskaldīšanas iespēju jau pirms ASV, un zinātniskais atrisinājums bijis jau pilnīgi pabeigts. Pirmā atombumba būtu bijusi gatava 1947. gadā. Špērs vainoja Hitleru, ka viņš bijis par kūtru aptvert „atomfizikas revolūcionāro raksturu", bet vairāk turējies pie novecojušās pirmā pasaules kaŗa stratēģijas, kuŗā toreiz bijis kaprālis. Špērs vēl piebilda, ka Hitlers nebūtu kavējies nomest atombumbu arī uz Angliju, kaŗa beigu posmā atklāti draudot ar „jauniem nāvīgiem ieročiem" un aicinot armiju un tautu uz paciešību.

Atgriežoties pie bijušā Dienvidslavijas ģenerāļa Mirakoviča, žurnālisti piezīmējuši, ka sirmais ģenerālis nāves gultā izteicies, ka tagad arī viņš vēlētos nomest atombumbu uz Kremli.

KOMŪNISTI IESPIEŽAS LAOSĀ

ASV prezidents Niksons preses konferencē Baltajā namā žurnālistiem izteicies, ka Laosā pašreiz atrodas jau ap 50.000 Ziemeļvietnamas kaŗavīru un to iespiešanās turpinās. ASV militārā piedalīšanās Laosā sākās pēc tam, kad tās valdība bija lūgusi palīdzēt aizsardzībā, lai novērstu valsts nokļūšanu komūnistu dominācijā. ASV gaisa spēki trīs septembŗa nedēļās atbalstīja Laosas armiju cīņās Džāras līdzenumā, kuŗu komūnisti sagrābuši kopš 1964. gada. Ziņa par ASV gaisa spēku piedalīšanos cīņās sasniedza Vašingtonu dienu pēc tam, kad senāts vienprātīgi bija pieņēmis rezolūciju, ka novēršama ASV spēku iejaukšanās Laosā un Taizemē. ...

Televīzijā pārraidītajā preses konferencē Niksons norādīja: „Laosā tieši neatrodas amerikāņu kaujas spēki, bet tur atrodas gan ap 50.000, varbūt pat vairāk ziemeļvietnamiešu, kuŗi vēl arvien turpina ieplūst." Prezidents tomēr nedeva tiešu atbildi uz žurnālistu jautājumu, vai viņš uzskata ASV gaisa spēkus, kuŗi pārlidō Laosas territoriju, par kaujas vienībām, bet paskaidroja, ka Džons Kenedijs, būdams prezidents, savā pirmajā preses konferencē uzsvēris, ka Laosa ir atslēga Taizemei, bet pēdējā savukārt visai dienvidaustrumu Āzijai.

Prezidents Niksons tālāk izteicās, ka laika noteikšana ASV kaŗaspēka izvākšanai no Dienvidvietnamas nozīmē, ka kaŗš droši turpināsies līdz šim datumam. Attieksmē uz senāta rezolūciju atsaukt visas amerikāņu vienības līdz nākošā gada beigām, prezidents paskaidroja, ka šāds „nāves punkts" saista viņam rokas varbūtējai kaŗa izbeigšanai vēl pirms šī termiņa. Prezidents lūdza atbalstu savai politikai, lai piespiestu Hanoju kaŗu izbeigt. Ja mērķis būs vienīgi pilnīgā ASV kaŗaspēka izvākšana no Dienvidvietnamas līdz noteiktajam termiņam, tad ar Hanoju nekad nepanāks auglīgas sarunas, lai mieru tiešām panāktu. Prezidents izteica cerību, ka ar 60.000 kaŗavīru atvilkšanu no Dienvidvietnamas līdz 15. decembrim un ar ASV miera gribu būs novērsts pasaules sabiedriskās domas paisums, kas bija pieņēmies ar kaŗa ieilgšanu Vietnamā. Niksons vēl norādīja, ka Apvienotajās nācijās nav saņēmis nozīmīgāku ASV politikas kritizējumu.

Republikāņu senātors Čarls Gūdels iesniedzis senātam rezolūciju, kas prasa visu ASV militāro spēku izvākšanu no Vietnamas līdz nākošā gada 1. decembrim. „Šī cilvēku kautuve jālikvidē, lai izbeigtu kongresa pasīvo vērotāju lomu kaŗā, kuŗu vadījuši trīs prezidenti," izteicās Gūdels, kuŗš ir nogalinātā demokratu senātora Roberta Kenedija aizstājējs senātā. Aizsardzības ministrs Lērds tūlit norādīja, ka noteikts visu spēku atvilkšanas termiņš būtu smaga kļūda.

Atkāpies Zviedrijas ministru prezidents

No Stokholmas ziņo, ka pēc 23 gadu darbības parlamentā 29. septembrī no amata atteicies 68 gadīgais ministru prezidents Tage Erlanders. Par „aiziešanu pensijā" viņš bija izteicies jau agrāk, tagad viņš atkāpšanos oficiāli paziņoja valdošās sociāldemokratu partijas kongresā. Atvadrunā viņš skubināja savu aizstājēju uz lielāku sociālu vienlīdzību zviedru tautai. Kongress drīzumā Erlandera vietā izraudzīs jauno partijas vaditāju, kas reizē kļūs arī jaunais Zviedrijas ministru prezidents. Sociāldemokratu vadošie politiķi ir pusīdz droši, ka ministru prezidents kļūs līdzšinējais izglītības ministrs — 42 gadus vecais Olafs Palme, kuŗš ir izteikti kreiss un vairākkārt kopā ar zviedru „pisnikiem" un ziemeļvietnamiešu delegāciju soļojis pa Stokholmas ielām, lai demonstrētu pret ASV sniegto aizsardzību Dienvidvietnamai. Palme vienmēr arī atbalstījis valdības politiku, piešķirot ASV armijas dezertieriem „bēgļu" patvēruma tiesības Zviedrijā.

Tai pašā laikā, kad ministru prezidents Erlanders paziņoja atkāpšanos no amata, Zviedrijas valdība pavēstīja, ka piešķirusi Ziemeļvietnamai 40 milj. dolaru, daļu kā palīdzību un daļu kā aizdevumu uz 3 gadiem. Arlietu ministrs Torstens Nilsons sociāldemokratu kongresā izteicies: „Ziemeļvietnamas tautas ļlelās ciešanas mūs dziļi ietekmējušas, un es esmu pārliecināts, ka Hanojas valdība būs gandarīta par solīdo zviedru tautas atbalstu."

Piezīmējams, Zviedrija nesen uzsāka diplomātiskas attieksmes ar Ziemeļvietnamu un jau kopš vairākiem gadiem kļuvusi par „svētnīcu" un „miera pili" ASV armijas dezertieŗiem, kuŗi pametuši savus kaŗabiedrus Vietnamas cīņu laukos. Amerikāņu dezertieŗu Zviedrijā saradies tik daudz, ka par to kādā televīzijas raidījumā jau zobojies amerikāņu populārais komiķis Bobs Hope, „zinodams", ka prezidents Niksons „atvilks savu kaŗaspēku no Zviedrijas"...

SIKĀS ZIŅAS

● Pad. savienība iemainījusi pret 10 rietumvāciešiem, kuŗi apvainoti un apcietināti spiegošanā, savu lielā vēriena spiegu Jūriju Loginovu, kuŗš 1967. gadā apcietināts Johanisburgā, Dienvidafrikā, ar Kanadas pasi, kas izsniega uz Edmunda Trinkas vārda. Apmaiņu ierosinājusi Maskava. Loginovs nopratināšanā bija atklājis padomju spiegus 23 valstīs.

● NATO Dienvideiropas spēku komandieris admirālis Horacio Rivero ziņojis, ka Pad. savienībai Vidusjūras flotē jau ir kuģu rekordskaits, bet piebildis, ka tas vēl nelīdzinās NATO spēkiem šajos ūdeņos ne skaita, ne kaujas spēka ziņā. Septembrī Vidusjūrā atradās 69 Pad. savienības peldošās kaujas vienības — raķešu kuģi, kreiseŗi, iznīcinātāji, zemūdenes, amfībijas un apgādes kuģi.

● Ziemeļvietnamas nacionālsapulce, pēc Pad. savienības aģentūras TASS ziņām no Hanojas par mirušā Hočimina aizstājēju prezidenta amatā ievēlējusi viceprezidentu Tonduktu.

● No Briseles ziņo, ka Anglijas karaliskās flotes viceadmirālis sērs Viljams Obraiens (William O'Brien) februārī pārņems NATO jūras spēku galvenā komandieŗa pienākumus Anglijas kanālī un Austrumatlantijas ūdeņos.

● Reuters ziņo no Maskavas, ka Pad. savienība savā kosma pētījumu serijā, kuŗu uzsāka pirms nepilniem 8 gadiem, tagad izšāvusi 300. satelītu. Oficiāli paskaidro, ka šie lidķermeņi kalpos „tālākajiem pētījumiem".

● Parīzē 27. septembrī no ASV ieradusies otra sieviešu grupa, lai grieztos pie Ziemeļvietnamas miera sarunu delegācijas un iegūtu kādas ziņas par saviem vīriem — lidotājiem, kuŗi pazuduši Vietnamas cīņu laukos. Šoreiz Parīzē ieradās 5 amerikānietes, vēlo-ties noskaidrot, vai viņas ir sievas jeb atraitnes. Pirmajā „skaidrotāju" grupā bija 4 amerikānietes, ar kuŗām ziemeļvietnamieši sarunās nemaz neielaidās, aizbildinoties, ka viņas sūtītas propagandas nolūkā. Pret otru grupu ziemeļvietnamieši tagad bija laipnāki un solījās ar atbraucējām runāt. Ziemeļvietnamas delegācijas vaditājs plkv. Havanlaus žurnālistiem izteicās: „Protams, mēs vēlamies redzēt šīs jaunās sievietes! Mēs priecājamies redzēt ikvienu, kas vēlas mūs satikt."

● Varšavas pakta valstu manevri Polijā, kuŗos piedalījās četras alianses valstis, ieskaitot Pad. savienību, beidzās 27. septembrī, kad 10 dienu ilgās kaŗaspēlēs Austrumu bloka sabiedrotie bija „izcīnījušies" ar iedomāto ienaidnieku.

● Jeruzālemē drīzumā gaidāma līdzīga tiesa, kādu Izraēla savā laikā rīkoja Arģentīnā nolaupītajam vācu nacionālsociālistam Adolfam Eichmanam, kuŗu pārveda uz Izraēlu, notiesāja pēc tās likumiem, kuŗi vēl nepastāvēja nozieguma izdarīšanas laikā, un pakāra. Šoreiz uz apsūdzēto sola būs Austrālijas aitu cirpējs Maikls Deniss Robens, kuŗš apvainots arabu mošejas nodedzināšanā Jeruzalemē, kas nesen satrauca visu arabu pasauli. Līdzīgi Eichmanam, arī austrālietis tiesāšanas laikā atradīsies pret lodēm drošā stikla būrī. Viņu arī netiesās parastajās tiesas telpās, bet speciāli šim nolūkam izraudzītā lielā sapulču zālē. Prāvas sagatavošana rāda, ka Izraēla šai tiesai vēlas pievērst pasaules uzmanību, lai apliecinātu atbildības izjūtu un nosodījumu mošejas nodedzināšanai ne vien arabu valstīm, bet arī Apvienoto nāciju drošības padomei. Apsūdzētajam tiesa par aizstāvi izraudzījusi populāro advokātu Izaku Tuniku.

● ASV nule dažas dienas viesojās Izraēlas ministru prezidente Golda Meire, kuŗa Vašingtonā apmeklēja prezidentu Niksonu un vairākus valdības locekļus, bet Ņujorkā tikās ar Apvienoto nāciju ģenerālsekretāru Utantu, gatavo pārrunās skaŗot arabu valstu un Izraēlas konfliktu un miera jautājumu. Sarunas ar Utantu bija neauglīgas, bet tās sekmējušās Baltajā namā, kur pēc Telavīvas radioraidītāja ziņām, Golda Maire lūgusi prezidentam Niksonam vienu biljonu dolaru palīdzību nākošajos 5 gados. Septembŗa sākumā ASV uzsāka piegādāt Izraēlai pirmos no 50 jau Džonsona laikā pasūtinātajiem Fantoma tipa iznīcinātājiem. No Telavīvas saņemtas arī ziņas, ka Izraēlas kaujas lidmašīnas 15 dienu laikā 12 reižu pārlidojušas Suecas kanāli un sekmīgi uzbrukušas mērķiem Ēģiptē.

Mikrofoni Zviedrijas vēstniecībā Budapeštā

Zviedru prese pašreiz plaši apraksta, kā 1967. gadā Zviedrijas vēstniecībā Budapeštā atklāti telpu sienās iebūvēti noklausīšanās mikrofoni. Tos ungāru čeka iebūvējusi dažus gadus pirms to atklāšanas, kad sūtniecības ēkā ungāru amatnieki veikuši kapitālremontu.

Pretēji parastai praksei par līdzīgām lietām klusēt, šo spiegošanas ierīču atklāšanas gadījumu Zviedrijas ārlietu ministrija apstiprināja, kā rezultātā Ungārija nomainīja savu sūtni Stokholmā.

Mikrofoni bijuši iebūvēti visās telpās, kuŗas izmantotas konferencēm, viesu un apmeklētāju pieņemšanai. Mikrofoni bijuši ļoti niecīgi, ap 1 centimetru lielumā, bet ar pievienotu mazu pastiprinātāju. Elektriskā strāva tiem ievadīta no ārpuses. Skaņu uztveršanai sienās bijuši tikai spraužamadatas galviņas lieluma caurumiņi. Ierīces bijušas Rietumvācijas ražojums.

Spiegošanas ierīci zviedri atklājuši pastiprinātāja tehniskas kļūmes dēļ, mikrofoniem pēkšņi sākot darboties kā skaļruņiem. Tūlit izsaukti speciālisti no Stokholmas sienu pārbaudīšanai, bet kļūmi pamanījusi arī ungāru čeka, un vēstniecībā sākuši neaicināti ierasties dažādi amatnieki, gan ūdensvadu, gan telefonu un elektrisko vadu labošanai, kaut parasti vajadzības gadījumos uz amatniekiem nācies gaidīt mēnešiem.

Tagad vēstniecībā visas sarunas notiek pārvietojamās skaņas izolēšanas „teltīs". —g

Sprāgstbumbas ...

(Pārnesums no 5. lpp.)

miem, kuŗu DVF Halifaksas nodaļas informācijas nozares vaditāja P. Radiņa iniciātīvā salidojuma sākuma dienā vietējais laikraksts „Halifax Evening Courier" bija publicējis 1. lappusē. Tas, ļoti iespējams, būs pamudinājis dažus neatbildīgus elementus vai politiskus ekstrēmistus izperināt šo „atentātu". Minētajā rakstā plašāk bija ziņots par Latvijas pēdējās valdības ministra A. Bērziņa ierašanos Halifaksā no ASV, norādot, ka viņš ir vienīgais dzīvais pēdējās Latvijas legālās valdības loceklis, kuŗu vācieši otra pasaules kaŗa laikā ieslodzījuši koncetrācijas nometnē. Rakstā bija pieminēta arī A. Bērziņa pašreizējā rosīgā darbība latviešu un apspiesto tautu organizācijās, kā arī ziņots par viņa daudzajiem pretkomūnistiskajiem publicējumiem.

Iespējams, ka tieši šis norādījums uz A. Bērziņa publikācijām un samērā mazās DVF Halifaksas nodaļas biedru rosība un politiskā aktīvitāte darīja nezināmus, taču bīstamus elementus nemierīgus, liekot tiem mēģināt DV sarīkojumu vismaz izjaukt. Viņu nolūks tomēr nepiepildījās: pēc kādām 5 minūtēm DV svinīgās jundas pārtrauktā norise mierīgi turpinājās, it kā nekas nebūtu noticis, nododot starpgadījumu aizmirstībai. Incidents tomēr apliecināja, cik nozīmīgas ir DV dienas, cik vienota un nesatricināma ir vanagu un vanadžu saime. A. P.

AKTUĀLAIS KANADĀ

★ Kanadas simtgades atzīmēšanai paredzētais Ontario provinces sniegums beidzot nodots sabiedrībai — ar vairāk nekā 2 gadu aizkavējumu 28. septembrī Toronto atklāja Ontario zinātņu centru, mūzeju, kas izmaksājis 30 milj dol. Pirmajā dienā to apmeklējušas 7000 personas. Zinātņu centrā viss ierīkots eksperimentēšanas vajadzībām, ļaujot apmeklētājiem caur pašu iniciātīvu iepazīties ar tehnikas sasniegumiem, kas īpaši sajūsmina bērnus, kuŗu „nagi niezēt niez" izmēģināt dažādās pogas, ripas, ratus, pedāļus u.c. un vērot izraisīto darbību. Nākošajām nedēļām centrā pieteikušies jau 135.000 apmeklētāju, visvairāk skolēnu grupas, lai mācītos par izplatījuma raķetēm, staru ierīcēm u.c. pēdējiem tehnikas sasniegumiem.

★ Kvebekas anarchisti agri pirmdienas rītā bumbojuši Montrealas pilsētas galvas Žana Drapo dzīvojamo māju Rozemontas priekšpilsētā. Bumba bijusi novietota divstāvu mājas kāpņu galā, pie ieejas pagrabā. Eksplozijā izrauts 10 pēdu caurums, sapostīts pagrabs un garāža, bet mājas sienās radušās milzu plaisas, kamēr apkārtējām mītnēm līdz 100 jardu attālumā izbiruši logi. Drapo dzīvesbiedre ar dēlu nav cietuši, arī pilsētas galva ne, kuŗš tai laikā vēl atradies savā nesen atvērtajā resnai paredzētais Ontario provinces sniegums beidzot nodots sabiedrībai — ar vairāk nekā 2 gadu aizkavējumu 28. septembrī Toronto atklāja Ontario zinātņu centru, mūzeju, kas izmaksājis 30 milj dol. Pirmajā dienā to apmeklējušas 7000 personas. Zinātņu centrā viss ierīkots eksperimentēšanas vajadzībām, ļaujot apmeklētājiem caur pašu iniciātīvu iepazīties ar tehnikas sasniegumiem, kas īpaši sajūsmina bērnus, kuŗu „nagi niezēt niez" izmēģināt dažādās pogas, ripas, ratus, pedāļus u.c. un vērot izraisīto darbību. Nākošajām nedēļām centrā pieteikušies jau 135.000 apmeklētāju, visvairāk skolēnu grupas, lai mācītos par izplatījuma raķetēm, staru ierīcēm u.c. pēdējiem tehnikas sasniegumiem.

★ Kvebekas anarchisti agri pirmdienas rītā bumbojuši Montrealas pilsētas galvas Žana Drapo dzīvojamo māju Rozemontas priekšpilsētā. Bumba bijusi novietota divstāvu mājas kāpņu galā, pie ieejas pagrabā. Eksplozijā izrauts 10 pēdu caurums, sapostīts pagrabs un garāža, bet mājas sienās radušās milzu plaisas, kamēr apkārtējām mītnēm līdz 100 jardu attālumā izbiruši logi. Drapo dzīvesbiedre ar dēlu nav cietuši, arī pilsētas galva ne, kuŗš tai laikā vēl atradies savā nesen atvērtajā resnai paredzētajā Ontario provinces zinātņu centrā. Iepriekšējā eksplozijā 17. augustā cieta kāda valdības ēka Kvebekas pilsētā. Kvebekas valdība piedāvājusi 50.000 dol. par teroristu notveršanas iespējām.

★ Sešu nāciju indiāņu virsaiši Brantfordā atsacījušies atzīt federālās valdības jauno likumprojektu, ar kuŗu atceltu indiāņu īpašo statusu un sadalītu rezervātu zemi atsevišķām ģimenēm. Virsaiši iesnieguši ministru prezidentam Trudo deklarāciju, paziņojot, ka nekad nav atzinuši „nelegālo 1924. gada indiāņu likumu" un vēlas, lai Kanadas valdība atzītu viņu senos līgumus, jo tie aizsarga indiāņu suverēnitāti un neatkarību, kā arī aizliedz jebkādai ārvalstij ietvert indiāņus savā likumdošanā.

★ Montrealas veselības departamenta nozares direktors Žans Mardjē publicējis jaunāko pētījumu atzinumus auto izdedžu gāžu iedarbībā uz veselību. Konstatēts, ka automašīnu izdedžu gāzes, īpaši bīstamais oglekļa monoksids, bojā acīs, dzirdi un smadzeņu audus. Aplēsts, ka aizvien augošās satiksmes dēļ montrealieši jau tagad cieš no gāžu radītām sekām — dzirdes un redzes vājināšanās, kā arī pārmaiņām nervu šūnās. Domājams, ka līdzīgs stāvoklis ir arī Toronto. —as